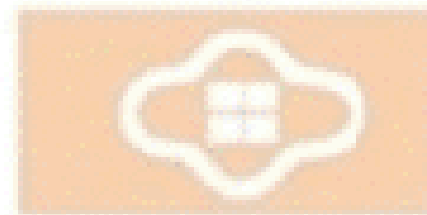

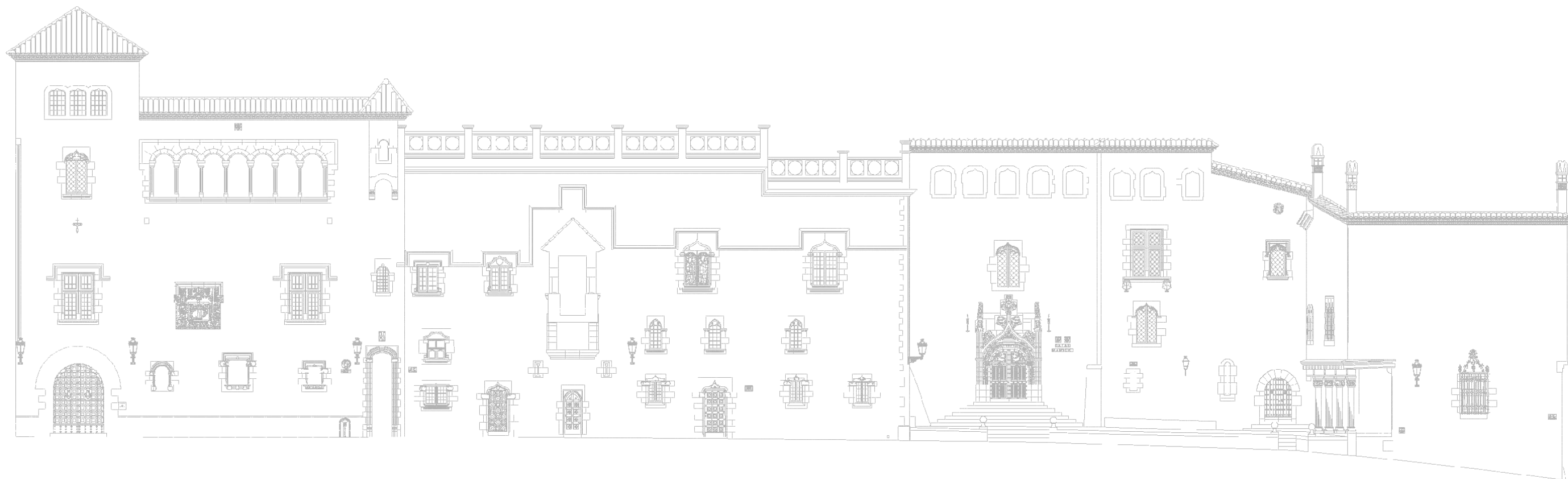
Escola Politècnica Superior
d'Edificació de Barcelona

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

ARQUITECTURA TÈCNICA
PROJECTE FINAL DE CARRERA

EL PALAU MARICEL, UN EXEMPLE DE MODERNISME A SITGES

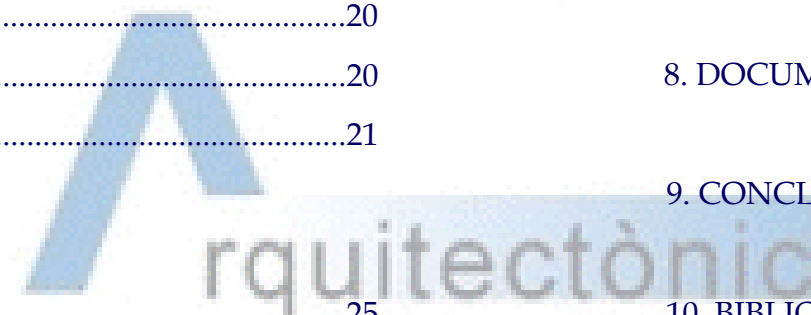
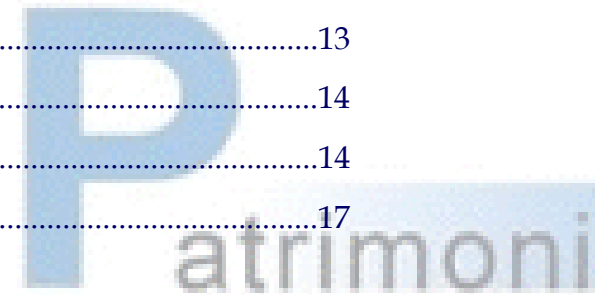
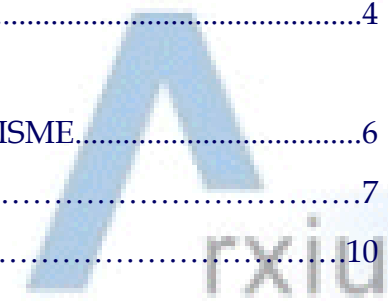
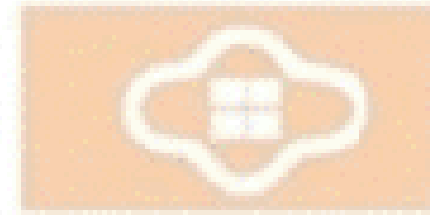
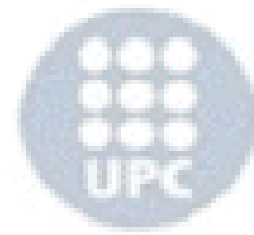
Projectistes: JULIO FERNÁNDEZ GONZÁLEZ
ANDREA SÁNCHEZ FERNÁNDEZ

Director: BENET MECA ACOSTA

Convocatòria: FEBRER 2010

INDEX

1. PREÀMBUL I OBJECTIUS.....	4	4. APÈNDIX DOCUMENTAL.....	29
2. SITGES ENTRE EL MODERNISME I EL NOUCENTISME.....	6	5. RECURS PERIODÍSTIC.....	33
2.1 SITGES CONTEXT URBÀ I HISTÒRIA.....	7	6. RECURS FOTOGRÀFIC.....	39
2.2 MODERNISME I NOUCENTISME.....	10	7. METODOLOGIA DE TREBALL.....	57
3. EL PALAU MARICEL.....	13	7.1. PLANIFICACIÓ DEL TREBALL.....	58
3.1 HISTÒRIA.....	14	7.2. TREBALL D' INVESTIGACIÓ.....	59
MARICEL I LA SEVA HISTÒRIA.....	14	7.3. TREBALL DE CAMP.....	60
MIQUEL UTRILLO I MORLIUS.....	17	7.4. AIXECAMENT GRÀFIC.....	65
3.2 ARQUITECTURA.....	20	8. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA.....	76
EL CONJUNT MARICEL.....	20	9. CONCLUSIONS.....	146
EXTERIORS.....	21	10. BIBLIOGRAFIA.....	148
Façanes		11. AGRAÏMENTS.....	150
Terrasses i cobertes			
INTERIORS.....	25		
Vestíbul			
Saló d'Or			
Sala Capella			
Sala Vaixells			
Saló Blau			
Claustre			
Sala Torratxa			

ataluniya
EPSEB UPC

1. PREÀMBUL I OBJECTIUS

L'objecte d'aquest Projecte Final de Carrera es basa en l'estudi de l'edifici del Palau Maricel, situat a Sitges. Aquest edifici forma part del conjunt de Maricel, que popularment es va dividir en Maricel Mar i Maricel Terra. Es va conformar a principis del segle XX, sota la direcció de l'enginyer Miquel Utrillo i Morlius.

envolten l'objecte del treball, prenen fotografies, croquis i la utilització d'una estació total. Paral·lelament s'ha fet una acurada recerca d'informació a l'arxiu històric i biblioteques.

L'objectiu que hem volgut aconseguir en aquest projecte és documentar històrica i arquitectònicament l'edifici d'aquest emblemàtic palau sitgetà, mitjançant un estudi de la història i arquitectura que l'envolta i aportant paral·lelament l'aixecament gràfic del mateix.

El fet d'haver escollit aquest treball es deu a què volíem realitzar un projecte relacionat amb l'estudi d'un edifici. Després d'analitzar diferents preferències varem decidir centrar-nos en alguna construcció de la nostra vila, fins arribar a la nostra tria del Palau Maricel.

A l'hora d'acotar la feina a realitzar han hagut molts dubtes degut a què en el seu origen el palau estava format per diverses edificacions que amb el transcurs del temps i la variació de la propietat, es va anar modificant la denominació, així doncs actualment el que es denomina "Palau Maricel" es correspon amb una part del Maricel Terra.

És per això, que en part de la memòria, es recull informació del conjunt Maricel, sense tenir en compte la divisió. Mentre que en la documentació gràfica s'ha portat a terme l'aixecament de plantes del Palau Maricel en l'actualitat i de les façanes de Maricel de Terra del que forma part el palau.

D'altra banda, cal destacar que durant la recerca d'informació ens hem trobat amb autors i textos que consideren el palau una obra amb trets noucentistes, degut al seu contingut d'elements historicistes i el retorn a les formes clàssiques. Malgrat tot, hem desenvolupat el projecte basant-nos en que és una obra que es troba entre el Modernisme i el Noucentisme. Aquest es va edificar en diverses fases i amb elements de diferents indrets.

El treball s'ha portat a terme amb el consentiment del Consorci de Patrimoni de Sitges, qui ens ha facilitat les visites a l'interior del palau, amb cita prèvia, i donant-nos les explicacions i detalls de l'edifici. A l'exterior s'ha realitzat una presa de dades mitjançant diverses exploracions dels carrers que

2. SITGES ENTRE EL MODERNISME I EL NOUCENTISME

2.1. SITGES CONTEXT URBÀ I HISTÒRIA

Sitges, context urbà.

Municipi de les Costes de Garraf, que s'estén, allargassat, entre els termes de Sant Pere de Ribes i de Castelldefels, amb una façana marítima de 16,5 km. El territori és molt accidentat, sobretot a la part de llevant, on assoleix la cota màxima el Campgràs (532 m). Només a la part de ponent s'obre una plana d'uns 4 km de llargada i de poca profunditat, on s'assenta la vila. El terme comprèn, a més de la vila de Sitges, els pobles de Garraf i de Vallcarca, i les antigues quadres de Campdàsens i de Miralpeix, a més de nombroses urbanitzacions. El terme és creuat per la carretera comarcal de Barcelona a Valls i per la línia del ferrocarril, oberta el 1881.

Vista actual de la vila de Sitges.

La vila de Sitges s'estén vora la costa, des de la platja de Sant Sebastià fins a l'extrem de la Ribera. La vila vella és situada dalt del pujol rocós que s'interna a la mar tot formant la punta de Sitges. A la part alta d'aquest pujol hi havia l'antic castell de Sitges, que subsistí fins 1888, en què fou aterrat per construir l'actual casa de la vila. Al mateix indret, al lloc dit el baluard, hi ha l'església parroquial de Sant Bartomeu i Santa Tecla, que configura

la imatge més característica de la vila. Aquest sector allotja també dues notables institucions: el conjunt de Maricel, bastit pel col·leccionista americà Charles Deering, i el Cau Ferrat, fet per Santiago Rusiñol i avui convertit en museu.

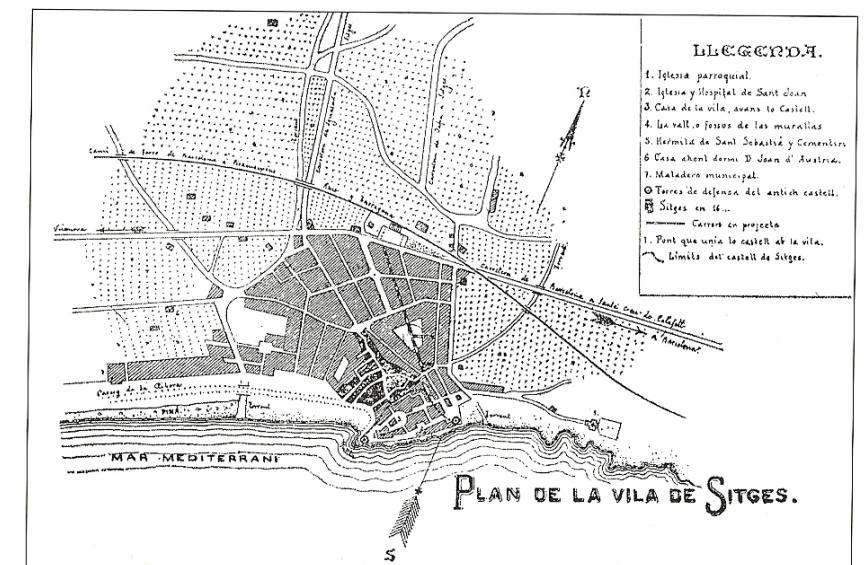
El nucli originari de la vila era fortificat, tancat per una muralla que ja existia probablement al segle XIII. Un dels carrers que en l'actualitat contribueix a recrear la imatge de la vila medieval és el carrer d'en Bosc, que uneix amb un traçat amb ziga-zaga la plaça de l'Ajuntament amb el carrer de la Davallada. Tanmateix, l'eix d'aquest nucli primitiu, que era emmurallat, és el carrer

Major, als extrems del qual es trobaven els dos portals que donaven, respectivament, als camins de Barcelona i de Vilanova. Al segle XIV es produí un primer eixample sobre el camí de Vilanova, amb una sèrie de carrers (Nou, Tacó, Carreta) que van del carrer Major a la platja. Al segle XVII, una segona muralla va englobar aquest primer raval; aquesta muralla tenia sis portals, un dels quals, el Cap de la Vila, al capdavant del carrer Major.

Durant el segle XIX es troben intervencions urbanístiques puntuals que possibiliten l'ampliació de l'espai constructiu a la vila i s'enderroquen els portals amb l'obertura dels carrers de Parellades, Sant Pau, Sant Pere, Bonaire, Sant Francesc i Jesús.

A la segona meitat del segle XIX, el creixement urbà de la vila té dues fases: la primera s'inicià l'any 1866 amb la construcció de l'anomenat *Ensanche*, on s'obren els carrers de Joan Tarrida, Santa Tecla, Nostra Senyora del Vinyet, el passeig de Sant Salvador i la plaça Indústria. La segona fase s'inicia quinze anys més tard, al maig de 1880, quan, a mesura que la ciutat va creixent es veu la necessitat de fer un eixample, el d'Hort Gran. Es doncs, quan es crea l'actual xarxa de carrers de Sitges.

En el segle XX, la vila es va expandir al llarg de la platja de la Ribera, que constitueix un dels més grans atractius de Sitges. El 1965, una reordenació urbanística del sector delimità el Passeig Marítim, que s'estén al llarg de dos km fins a la riera de Ribes, vora la qual s'obrí el Gran Hotel Terramar (1933). El sector que hi ha darrera el passeig, i que comprèn unes 50 ha de les zones del Vinyet, Santa Margarida i les Coves, fou començat a urbanitzar el 1919 pel financer Francesc Armengol i Duran, d'acord amb els plans de l'arquitecte Josep M. Martino.

Pla urbanístic de Sitges

Sitges, història.

El nom de Sitges ve de "sitja" de procedència preromana que vol dir "clot fondo, dipòsit de grans". Els primers sitgetans habitaven, ja abans del neolític, el lloc conegut com la punta de les coves -passat el golf Terramar- i el turó de la Punta, on avui es troba l'església i l'Ajuntament. Les restes arqueològiques trobades darrerament demostren l'existència d'un assentament ibèric ja al S. IV-III ac.

Els estudis actuals constaten que al segle I, a Sitges hi havia dos petits nuclis de població. Un al voltant del turó de la Punta i un altre a l'ermita del Vinyet. Unida a l'Olèrdola romana, el port sitgetà serví d'intercanvi entre els productes del Penedès i d'altres indrets de la Mediterrània romana.

Les primeres dades documentals sobre Sitges són medievals i daten de l'any 1041, quan el bisbe Guislabert de Barcelona infeuda els castells de *Cigis* i *Miralpeix*.

Església de Sant Bartomeu i Santa Tecla, coneguda com la Punta de Sitges. Anys 1912-1915.

La vida dels habitants s'organitzava al voltant del turó del baluard que estava emmurallat i connectava amb la resta de la vila per un pont sobre l'actual carrer Major. L'activitat econòmica de la vila era el cultiu i la vinya, sobretot de la malvasia, però també es conreava blat, horta, garrofers i margalló, propi del Garraf.

Al segle XII, Sitges estava sota la castlania dels Sitges, família que adoptà el topònim de la vila com a cognom. L'any 1306 Bernat de Fonollar adquireix els drets de castlania dels castells de Sitges i de Campdàsens. Després de la mort de la seva segona muller, Blanca d'Abella, el castell de Sitges, per decisió successòria, quedà en mans de la Pia Almoïna del Capítol de la Seu de Barcelona. Bernat de Fonollar va ser un cavaller directament relacionat amb la cort del rei Jaume II, la seva tomba i la de la seva dona estan a l'església de Sant Bartomeu i Santa Tecla.

Durant els segles XV i XVI es fa palesa l'oposició dels sitgetans al senyoriu jurisdiccional i la voluntat de tornar a la jurisdicció reial, fins que el 1619 s'aconsegueix una primera concòrdia. L'any 1649, amb l'alçament del Corpus de Sang (1640) i a la guerra de Castella, la vila i el castell foren bombardejats degut a la resistència de l'arribada de les tropes espanyoles a Barcelona. El castell resta enrunat fins l'any 1681, en què fou reconstruït.

Acabada la guerra, el 1661 tornen els intents d'alliberament comunal que porta a terme el franciscà sitgetà Àngel Guimerà a Madrid, malgrat tot s'arriba una nova concòrdia signada el 21 de febrer de 1679. La Guerra de la Successió a la corona espanyola afecta també a Sitges, que, a l'agost de 1705, obre les portes a l'escuadrada Carles d'Àustria i l'ajuda fins l'any 1713, en què Sitges és ocupat, sense resistència, per l'exercit francocastellà.

Un any més tard, la població es atacada per les tropes dirigides pels austriacistes Antoni Desvalls i Ermengol Amill, els quals aconseguen ocupar la vila, però no pas el castell on hi ha la guarnició. Al segle XVIII, la vila encara intenta aconseguir l'alliberament comunal. Fins que el 1758 s'esdevé una tercera concòrdia.

Sitges, platja Sant Sebastià. Primeria del segle XX.

Durant aquest temps la població passa per una època d'expansió experimentant un gran creixement demogràfic. La vila es converteix en un poble ric, on l'activitat econòmica és la pagesia, la pesca, i el comerç del vi amb Amèrica, que es porta a terme, d'amagat, fins l'any 1778 quan Catalunya obté el permís per poder comercialitzar directament amb Amèrica.

El segle XIX, l'any 1814, comença l'assoliment de l'alliberament comunal i el pas a Patrimoni Reial. D'una banda, la vila és afectada pels fets revolucionaris i bèl·lics de la Guerra del Francès, de forma que la població és envaïda per refugiats procedents de Barcelona.

D'altra banda, Sitges defensà sempre les idees liberals durant les guerres carlines, i l'any 1835 es construeixen fortificacions al voltant del poble i s'organitza una companyia de la Milícia Nacional. Al maig de 1838 la vila es atacada pels carlins, que aconseguen entrar i són rebutjats per la població.

Acabada la guerra carlina, l'any 1840, s'instal·la a les afores de Sitges la primera gran indústria, la fàbrica de filats de la Companyia Batlle i Cia, fins l'any 1868 que la fàbrica tanca les portes. A més l'any 1876 s'obre la primera fàbrica de calçat, pertanyent a Joan Tarrida, és una de les fàbriques de calçat més importants de l'època. L'empresa fa fallida l'any 1907.

Sitges, vista aerea

La població no augmenta, sinó que hi ha una fort corrent migratori cap a Cuba i Puerto Rico, a partir de 1840. El decret del 12 d'octubre de 1778 de Carles III pel qual era autoritzat el tràfic directe amb Amèrica, fa possible un canvi profund en l'economia sitgetana i provoca que molts sitgetans hi viatgin disposats a guanyar diners i poder tornar rics a Catalunya.

A les persones que emigraven a Amèrica i tornaven enriquides se'ls anomenava *americanos* o *cubanos*. Entre els anys quaranta i cinquanta del segle XIX, va ser el període de més migració, quan van ser molts els vaixells que viatjaven a l'illa antillana. Un cop a Cuba, els sitgetans solien anar a la província d'Orient, a les ciutats de Santiago, Cienfuegos, Manzanillo i Guantánamo. Allà s'agrupaven amb familiars o amics.

La raó de la facilitat per fer diners era que es podia començar d'aprenent i arribar a ésser soci de la casa on es treballava. Malgrat tot quan arribaven als quaranta anys acostumaven a pensar en el retorn a Catalunya, des d'on continuaven rebent beneficis del negoci americà. Els *americanos* en el cas de tornar solters, es casaven amb una neboda perquè la fortuna es quedés en la família.

Molts d'aquest americanos tornen a Sitges sense ni un cèntim, mentre que d'altres acumulen grans fortunes amb les que solien construir-se grans cases que constituiran part importat de l'arquitectura a Sitges.

La vida de Sitges durant el segle XIX es realitzava als cafès, eren els únics llocs d'esbarjo, atès que les representacions teatrals i balls eren molt escasses. Hi havia una gran varietat, on cada classe social tenia el seu establiment. Així mateix, existien dues societats principals on els sitgetans passaven les seves estones d'oci, El Casino Prado Suburense (1869) i la Societat Recreativa El Retiro (1870), ambdues havien sortit de dos antics casinos sota els noms d'El Suburense i Casino Primero de Sitges, respectivament. Unes societats que han estat cabdals pel desenvolupament sociocultural de la vila.

L'any 1891, el pintor i escriptor Santiago Rusiñol arribà a Sitges i enamorat de la seva llum decideix comprar dues cases de pescadors, Can Faula i Can Sense de l'antic carrer de Sant Joan –ara carrer de Fonollar-. De la unió de les dues cases neix el Cau Ferrat que més tard esdevindria el lloc de pelegrinatge pels artistes del modernisme.

Sitges, Platja de la Fragata. Any 1904.

2.2 MODERNISME I NOUCENTISME

El Modernisme

El modernisme va ser un moviment cultural sorgit a finals del segle XIX a diversos països d'Europa i als Estats Units, amb una sèrie d'actituds culturals amb una clara intenció modernitzadora. Va rebre diversos noms segons el lloc on sorgeix, Modernisme a Catalunya, Art Nouveau a França, Modern Style a Anglaterra, Jugendstil a Alemanya o Sezessionstil a Àustria. El procés modernitzador del moviment abastà totes les disciplines artístiques, des de la pintura a l'arquitectura passant per l'escultura, la literatura i la música.

Aquest moviment és sobretot una reacció contra el passat. Els artistes i intel·lectuals trenquen amb les convencions creatives i morals. Volen allunyar-se del naturalisme positivista i conservador que dominava l'escena artística d'aquell moment. Com indica el seu nom, és un procés revitalitzador, una injecció de nous valors i nous conceptes, que bàsicament parteixen de moviments passats, però amb la clara intenció de fer renéixer aspectes de la cultura que han quedat enrere.

Personatges modernistas.

Els arquitectes modernistes transformen el corrent en un estil individualitzat, natural, conscient del seu passat i crític amb el seu present, de manera que domina el geni de l'arquitecte per sobre del corrent que segueix. La força personal i estètica de l'artista es manifesta per sobre dels seus coneixements arquitectònics i teòrics. L'autèntic modernista té un esperit individualista, un gran desig de sinceritat, insatisfacció subversiva i elegíaca, una imaginació visionària i una emocionalitat morbosa.

A Catalunya

El nucli ideològic del Modernisme a Catalunya és la revista "L'Avenç", que atraurà tots els escriptors i artistes a partir de 1892. Els modernistes catalans prenen de la Renaixença la voluntat de restablir una cultura autònoma, unes normes lingüístiques pròpies de Catalunya, però volen fer-ho partint d'uns criteris diferents, allunyats de la moderació i de l'arrel burgesa del moviment anterior. No estan d'acord amb les actituds de la burgesia, no accepten la classe a la qual pertanyen. Estaven en contra dels

avantatges científics i tècnics de la societat industrial, de tot allò que allunya l'home de la naturalitat, l'espiritualitat i la sensibilitat.

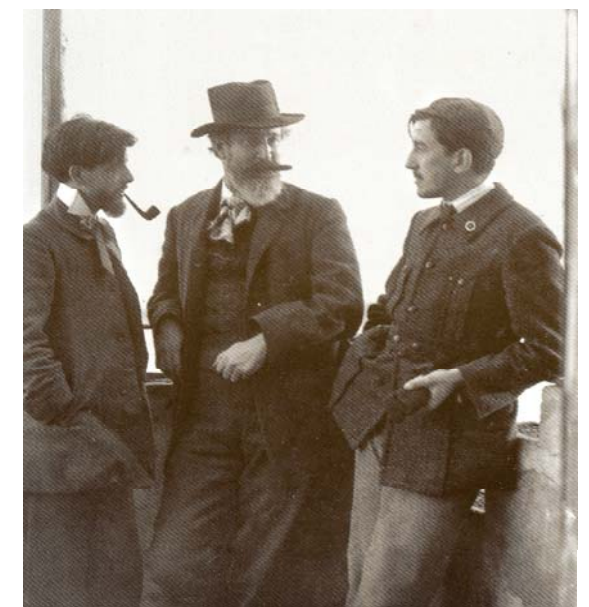
"L'Avenç" va passar a dir-se "L'Avenç"; aquest primer canvi respon a aquesta intenció de reformular i modernitzar les llengües i reactivar l'esperit català, tant des d'un punt de vista cultural com polític. "L'Avenç" és la plataforma artística del Modernisme, però també la ideològica. Des de les seves pàgines s'inicia una lluita contra la classe burgesa. Malgrat tot l'any 1893 desapareix la revista, i a partir d'aquest any s'inicia la decadència del moviment.

L'any 1898 apareix un nou agent aglutinador d'idees que configuraran la segona etapa del Modernisme, la revista "Catalònia", amb la voluntat de canviar el sistema i l'esperit esteticista.

Aquest nou reformulament de les intencions modernistes va permetre un acostament amb la burgesia. S'inicia un projecte nacionalista, que tot i tenir un marcat caràcter conservador, va canviar considerablement el panorama polític i cultural català.

La revista "Joventut", referent ideològic d'aquesta nova etapa, manté l'actitud nacionalista i individualista, i de rebuig a la burgesia. De manera que les iniciatives proposades pels modernistes van prenent cos dins de la societat catalana, la burgesia s'interessa per l'art, i per les actituds modernitzadores i de planificació d'un nacionalisme competent.

Paral·lelament, apareix un nou grup de joves intel·lectuals, els noucentistes. Aquests prenen dels modernistes aquesta actitud nacionalista i revitalitzadora de la societat i la cultura catalanes. La irrupció d'aquest nou grup, amb un caràcter més conservador, precipitarà la desaparició del Modernisme cap el 1911, coincidint amb el triomf de la Lliga Regionalista, amb la qual els noucentistes estaven plenament identificats.

Personatges modernistas.

A Sitges

Sitges i el Cau Ferrat van ser punt de trobada i de reunió, a l'entorn de Santiago Rusiñol, de tot un grup d'artistes i d'intel·lectuals amb inquietud creadora i antiacadèmica.

Quan el pintor i escriptor modernista Santiago Rusiñol tornà de París, s'interessà per Sitges, no només per l'encant de la vila marinera i de la seva gent, sinó per l'existència d'un grup de pintors luministes que hi residien. Va aixecar el Cau Ferrat, la seva casa estudi, exponent junt amb moltes de les cases d'*americanos*, de l'arquitectura sitgetana de l'època. Il·lusionat de ser de Sitges, es converteix en el protagonista de les Festes Modernistes.

Les Festes Modernistes tingueren lloc al Cau Ferrat de Sitges durant tres anys consecutius, 1892, 1893 i 1894. Aquestes festes eren l'espai ideològic del Modernisme català i s'hi desenvolupaven totes les manifestacions artístiques. Les organitzava Rusiñol i sempre començaven amb un discurs inaugural que feia ell mateix i que servia com a declaració dels principis modernistes.

La festa més important fou la de l'any 1893, concretament el 10 de setembre. S'hi va fer un concert amb composicions d'Enric Morera -el músic modernista català- i de César Franck -compositor i organista francès-. També es va representar *La intrusa* de Maeterlinck -jove autor teatral belga-, traduïda per Pompeu Fabra. Aquesta representació fou molt important, perquè amb aquesta traducció Fabra començava a plantejar les normes i els usos del català que més endavant perfeccionaria.

S'havia inaugurat la vida pública del grup modernista de Barcelona, grup que establiria com a llocs de trobada el restaurant Els Quatre Gats de Barcelona i el Cau Ferrat de Sitges.

Cartell 4a Festa Modernista, 1896

El Noucentisme

El Noucentisme és un moviment cultural, d'abast polític, que s'inicia a Catalunya aproximadament el 1906 amb la creació de Solidaritat Catalana i acaba el 1923 amb el cop d'Estat de Primo de Rivera. És la resposta moderada als plantejaments que havia promogut el Modernisme. El nom de Noucentisme va aparèixer per primera vegada en les gloses d'Eugeni d'Ors. Ell n'és el creador i el principal ideòleg.

A diferència dels modernistes, els noucentistes arriben a materialitzar la conjunció de política i cultura. La burgesia està compromesa amb el catalanisme i la intel·lectualitat i accepta col·laborar en el projecte de transformació d'una Catalunya més autònoma. Aquesta idea d'autonomia competent va ser iniciada durant el Modernisme, però els postulats modernistes trencaven clarament amb les classes dirigents.

A nivell ideològic, el Noucentisme representa la imposició de la raó, la precisió, la serenitat, l'ordre i la claredat. Manifesten una preponderància de la línia respecte al color, i defensen la sobrietat expressiva.

Tot i aquesta actitud clarament reactiva i regeneracionista, hi ha dos conceptes, no tan nous, que ajuden a constituir l'ideari dels noucentistes: el classicisme i el mediterraneisme. El món clàssic els contextualitza amb una arrel cultural i uns avantpassats ideològics i de treball compartits amb Grècia i Roma. Per altra banda, atorguen al Mediterrani un valor d'origen i espai comú, amb unes constants heretades, també, pels catalans. Les noves aportacions que fan els noucentistes volen ser un model mesurat de canvi, però un canvi que de seguida esdevingui tradició.

Els noucentistes veuen que el lloc ideal per dur a terme tots els canvis que s'han plantejat és la ciutat. Construir una ciutat és consolidar el perfil de la civilització moderna. La revolució implica allunyar-se dels ambients rurals i centrar-se en les ciutats, sense perdre les tradicions del camp. La indústria i les empreses burgeses són el motor de la nova Catalunya autònoma, i Barcelona n'és la capital.

Durant el Noucentisme el programa teòric es va realitzar paral·lelament al desplegament institucional del catalanisme polític. Es van assolir noves quotes de poder, en especial des de l'obtenció de la Mancomunitat el 1914. La Mancomunitat va permetre crear una infraestructura normalitzadora de la llengua i la cultura catalana. Així doncs, s'inicia l'elaboració de la nova normativa del català, sobretot amb la creació de la càtedra de Pompeu Fabra (1912).

La creació literària i plàstica anava molt lligada als valors ideològics que els noucentistes havien proposat. L'artista és un personatge social que participa directament en els processos modernitzadors engegats per les institucions. Es formula un ideal de bellesa i es duu a terme a les ciutats, així doncs es treballa en espais públics, escultures al carrer, nous parcs i jardins, i nous espais.

3. EL PALAU MARICEL:

3.1 HISTÒRIA

MARICEL I LA SEVA HISTÒRIA

La construcció del anomenat conjunt Maricel té els seus orígens en la reforma del que havia estat l'antic hospital de Sant Joan i de diferents cases de mariners del carrer Fonollar -can Corraló, can Manel dels ventres, can Ferret del Carro, can Tella, ca la Púa, can Marieta Mata, ca Pepa Grilla i ca la Mandonga-. L'edifici que actualment s'anomena Palau Maricel, va ser consolidat dins del conjunt d'edificacions, pertanyents al que en diem Maricel.

L'antic hospital de Sant Joan Baptista situat sobre les roques del mar, darrera de l'església parroquial, va ser fundat l'any 1326 per Bernat de Fonollar senyor dels castells de Sitges i de Campdàsens, amb l'autorització del bisbe de Barcelona. Abans de la seva mort, el cavaller de Fonollar deixà escrit en testament que volia ser enterrat a la capella de l'hospital, així mateix, que els seus hereus nomenessin un procurador que tingués cura de l'administració de l'establiment.

Hospital Sant Joan Baptista, 1905.

Durant molts segles, l'hospital es va regir seguint les disposicions testamentàries de Bernat de Fonollar. Al final del segle XVII, l'edifici es va reformar i ampliar, construint les cel·les amb finestra que donaven a la placeta de Sant Joan -actual Racó de la Calma-, es van arranjar els trespols i els sostres, i es va renovar la cuina i la xemeneia. Fins a 1850, l'aspecte de l'hospital no va canviar gaire, però a partir d'aquella data es va engrandir progressivament.

Va arribar a ser propietat de l'Ajuntament de Sitges pel Reial Decret, el 13 Juliol de 1854. Cap a 1870, el patrici Agustí Milà costejà una ampliació per la banda de ponent destinada a allotjar un col·legi per a noies. I, el 1888, Luis Antúnez Monzón -llavors governador civil de Barcelona- sufragà una sala per a malalts infecciosos, per la qual cosa s'hi aixecà un segon pis i es féu un nou terrat.

Malgrat totes les millores, al principi del segle XX l'edifici no reunia les condicions de salubritat per garantir una atenció òptima als malalts. En vista d'això, es va començar a plantejar la possibilitat de construir un nou hospital. Quan, el 1909 el nord-americà Charles Deering mostrà interès per adquirir l'edifici i proposà a l'Ajuntament la compra. S'inicia una llarga discussió dintre del Consistori de Sitges entre els partidaris de construir un nou hospital i els partidaris de mantenir l'antic.

Després de tanta polèmica, el Ajuntament es mostrà favorable i autoritzà la venda de l'immoble per 40.000 pessetes, amb l'aprovació de la Junta de Beneficència de Sitges, i la firma de Pere Carbonell, batlle de Sitges. A l'hora es va aprovar l'edificació d'un nou centre, que es va emplaçar a d'indret conegut com la "Pedrera d'en Sans", es tractava d'una zona rocosa, situada a les afores de la vila. La construcció del nou hospital de Sant Joan va durar tres anys (1912-1915) i durant aquest temps l'atenció sanitària es va traslladar a la casa Tarrida, situada al carrer Major.

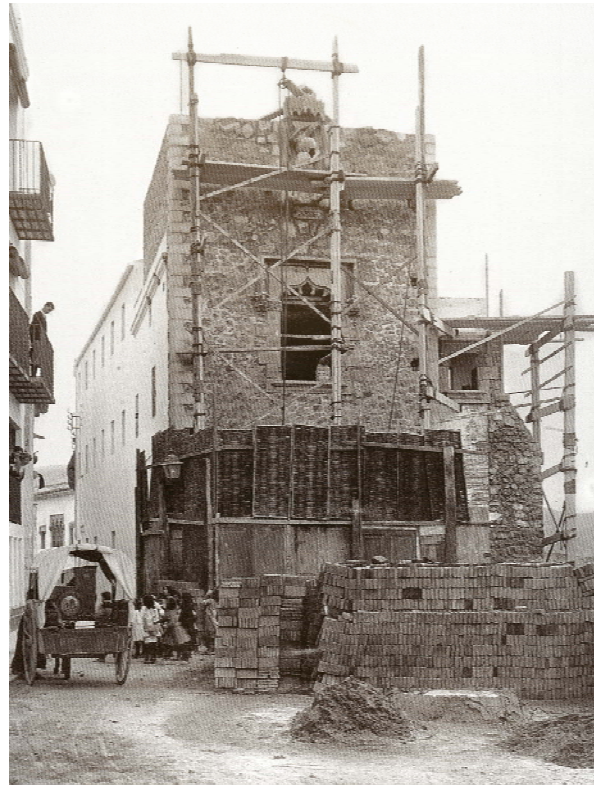
Charles Deering (1852-1927) era un oficial de la marina nord-americana fins 1881 i milionari industrial dedicat a la construcció de maquinària agrícola (International Harvester), que viatjava per Europa en busca de peces d'art per la seva col·lecció. En un dels seus viatges a Munic i a París conegué el pintor Ramon Casas (1866-1932), gràcies a la predilecció per una de les seves obres. A Espanya va visitar varies ciutats com Cadiz, Irún, Vigo i Murcia. I, de la mà del seu amic Casas van recórrer en automòbil diferents pobles de Catalunya, com Tarragona, Altafulla, el Vendrell. Va ser en aquesta localitat on va conèixer la famosa tragèdia "Mar i Cel" del dramaturg Angel Guimerà (1845-1924). Com a mariner va quedar impressionat amb la part de l'obra que transcorre a la cambra d'un vaixell de vela pirata, quedant-li el nom de l'obra imprès en la seva ment.

Charles Deering, 1920.

A principis de la tardor de 1909 va arribar a Sitges amb la companyia del pintor català, quedant enamorat de la vila decideix construir-s'hi una residència per venir-hi a passar llargues temporades, i demanà a l'artista que li aconseguís una casa a prop del Cau Ferrat. Davant la impossibilitat de fer-se càrrec del projecte personalment, Casas li va presentar el seu íntim amic Miquel Utrillo (1862-1934), qui

aviat esdevingué l'home de confiança del milionari i qui fou el mitjancer en l'adquisició de l'antic l'hospital de Sant Joan Baptista, que Deering comprà a l'Ajuntament de Sitges el 13 d'abril de 1910.

Façana Hospital Sant Joan, 1914.

Acabada la reforma del que es coneix com Maricel de Mar, Deering adquirí les cases de la banda nord del carrer Fonollar i també altres immobles situats al carrer de Sant Joan i a la plaça de l'Ajuntament – entre la rectoria i el carrer de la Davallada-, on Utrillo, entre 1912 i 1916, va aixecar un edifici paral·lel al Maricel primitiu, que és coneix popularment amb el nom de Maricel de Terra.

Racó de la Calma, 1905.

Per comunicar els dos edificis, Maricel de Mar i Maricel de Terra, es construeix un passadís en forma de pont sobre el carrer Fonollar.

Utrillo seria l'artífex de la transformació i administració de tot aquell conjunt que batejaria amb el nom de Maricel, en motiu de l'obra de Guimerà. La confiança que l'americà posà en Utrillo es fa palesa en unes cartes que Deering escrigué a Utrillo i que es conserven a l'Arxiu Històric de Sitges. (Apèndix documental)

Aviat es va sol·licitar un permís d'obres que no va ser concedit fins 1911, amb la direcció de Miquel Utrillo i Morlius. La primera fase de la construcció del conjunt Maricel van ser els treballs de reforma del que era l'antic hospital, part destinada a habitatge del propietari i que avui acull la col·lecció Perez Rosales. S'inicià amb les obres de la façana oest ornamentant-la amb elements de diferents èpoques i procedències diverses.

L'americà va comprar, també, la casa que hi havia entre l'hospital i el Cau Ferrat per regalar-la a Ramón Casas. I, va cedir dues cases a Utrillo situades a la plaça de l'Ajuntament, que Utrillo enderrocà i construï dues noves cases en el solar resultat, on aquest va establir la seva residència i la d'una tia seva. Aquests van ser altres cossos independents que es van edificar i que formen part del conjunt Maricel. Així doncs, es va construir un conjunt molt prolongat.

L'afany col·leccionista de Deering va obligar a Utrillo a viatjar per tota la Península a la recerca d'elements procedents de l'enderroc de diversos edificis religiosos i civils –molts d'ells enrunats des de l'època de la desamortització-, els quals de mica en mica foren incorporats a les façanes de Maricel. Elements, que antigament havien format part del pont de Balaguer; del santuari de Santa Maria del Tallat, del castell de Solivella o del monestir de Sant Pere de Roda.

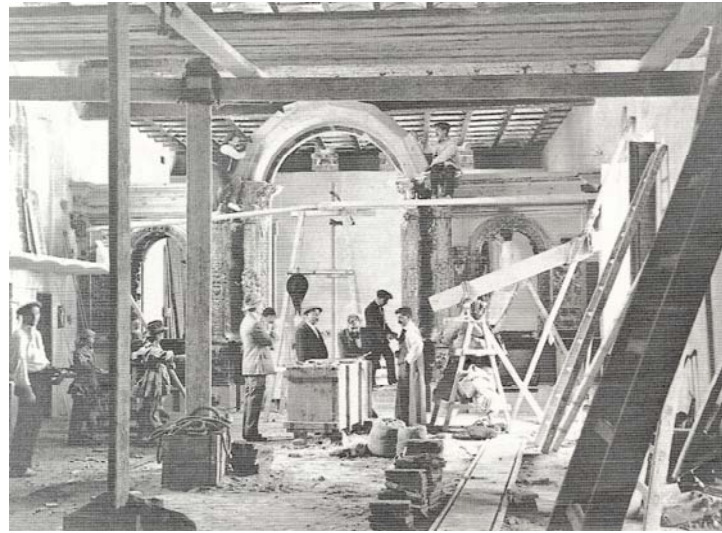

Utrillo i Deering al Monestir Santa Maria de Ripoll, 1910.

Construcció del porxo, 1915.

Sota la direcció d'Utrillo van intervenir en la construcció de Maricel un nodrit d'artesans i artistes –la majoria sitgetans-, com ara els mestres d'obres Magí i Antoni Pascual, el picapedrer Antoni Fígols, el fuster Joan Marsal, els pintors Telesfor i Manuel Monfort, el serraller Magí Sans, el daurador Francesc Vinardell i l'escultor Pere Jou, que el 1915 vingué a Sitges per realitzar una cinquantena de capitells que havien de decorar les portes i finestres del nou edifici, i que encara ara són un dels principals atractius de Maricel.

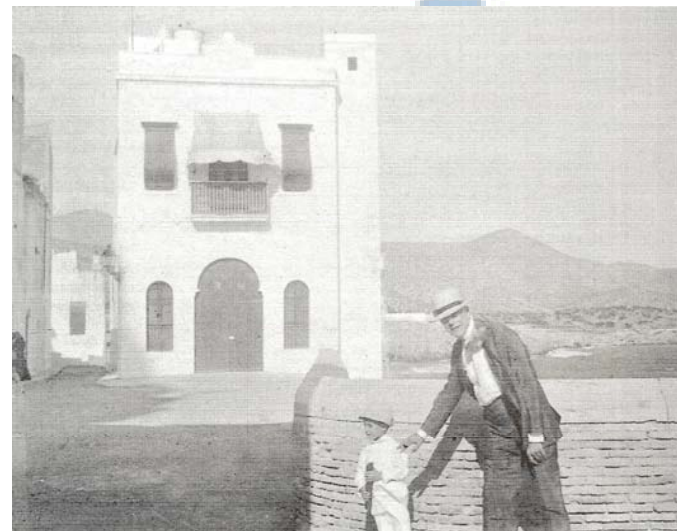
Construcció Saló d'Or, 1915.

El 18 d'octubre de 1915 es va inaugurar el Saló d'Or, del Palau Maricel. Durant els primers anys, Maricel esdevingué la vivenda dels Deering, amb una ambientació a l'estil de les senyoriales cases pairals sitgetanes; més tard, el contingut d'aquestes estances austeres es va transformar, millorant-les fins aconseguir, un ambient sumptuós, una col·lecció transcendental.

prendre la decisió d'abandonar Maricel, i d'endur-se amb ell totes les obres d'art, i que anys enrere havia manifestat l'intenció de llegar a la vila.

Deering convertí Maricel en un autèntic museu, les seves col·leccions incloïen, entre d'altres peces, quadres del Greco, Zubarán, Goya, Rusiñol, Mir, Casas i Sunyer; escultures de Clarà, Llimona i Casanovas; murals de Josep M. Sert; retaules com el de Sant Jordi de Bernat Martorell i el del convent de San Juan de Quejana (Àlaba); un conjunt de segells assiris, un altre de bronzes xinesos i nombrosos mobles, tapissos i porcellanes d'un gran valor històric.

El milionari fou un personatge cordial, sincer i generós, va contribuir al manteniment de la parròquia, del col·legi de les Mercedàries i el seu oratori església. Especialment, va col·laborar en el manteniment del nou hospital de Sant Joan, sufragant un pavelló en memòria d'un dels seus fills i una moderna sala d'operacions. Es per això que va ser molt estimat i respectat pel poble de Sitges. Va ser nomenat fill adoptiu de Sitges el 23 d'agost de 1916 i se li va lliurar una placa esculpida per Josep Llimona.

Deering davant de la façana de l'antic hospital restaurada, 1914

Deering va establir la seva residència al Maricel durant diverses temporades, la més llarga va ser la compresa entre els anys 1918 fins el 25 de setembre de 1921, quan per raons no conegudes públicament, es sospità que per influència de la seva esposa que estava molesta per coses d'ordre particular, va

La família Deering al Racó de la Calma, 1914

Quan el poble sitgetà coneix, durant el mes de juny de 1921, la voluntat de Deering d'emportar-se les obres d'art col·leccionades, representants de l'Ajuntament de Sitges visiten oficialment a Deering per agrair-li tot el que havia fet per Sitges i demanar-li que no s'emportés les joies artístiques que guardava al Maricel. A l'hora, el Congrés de Diputats, a proposta de Lerroux demanava que el govern intervingués la quantitat d'obres d'art que Deering estava empaquetant a Sitges.

Malgrat tot, el 19 de setembre les obres d'art que omplien el Maricel, van ser embalades i transportades per una corrua de camions fins al port de Tarragona, des d'on van partir rumb als Estats Units -algunes peces es portaren, però, al castell de Tamarit, que Deering havia comprat cap l'any 1917-. Avui dia, una bona part de les obres que havien decorat Maricel es troben al museu Art Institute de Chicago.

Charles Deering va morir a Miami el 5 de febrer de 1927. Després de la seva mort, Maricel va quedar mig abandonat fins que el 1935 l'Ajuntament amb la col·laboració de la Diputació lloga Maricel de Terra per 7500 pessetes anuals, amb l'opció de comprar per 175000 pessetes a pagar en cinc anys prorrogables. El 14 de juny de 1936 l'Ajuntament va inaugurar un museu amb la col·lecció de marineria d'Emerencià Roig i una col·lecció de ferros forjats de Plandiura, propietat de la Diputació, i també la Biblioteca Popular Santiago Rusiñol.

El 31 d'octubre de 1954, perduda la primera opció de compra per causa de la Guerra Civil Espanyola, Maricel de Terra passà a ser propietat del municipi de Sitges amb l'assessorament de la Diputació i la bona voluntat de H.E. Olivant, representant i administrador dels hereus de Deering, per un import de 2.5 milions de pessetes a pagar en quinze anys.

Racó de la Calma, 1954

El que anys enrere havia esta denominat Palau Maricel, avui acull l'Arxiu Històric, part de l'àrea de Benestar Social de l'Ajuntament a la casa dita de Lola Anglada i part la Biblioteca Popular Santiago Rusiñol traslladada a l'antiga residència de Miquel Utrillo.

Posteriorment la Diputació, presidida pel marquès de Castellflorida, va adquirir Maricel de Mar per 12 milions de pessetes a Salvio Valentí Vendrell, propietari de l'edifici en haver-lo comprat només uns pocs anys abans al nét de Deering, que es deia James, per 4,5 milions de pessetes. La compra es va efectuar bàsicament per instal·lar-hi la important col·lecció Dr. Pérez Rosales, inaugurada el 30 de juny de 1970, i va passar a rebre el nom de Museu Maricel.

La casa que Deering va regalar al pintor Ramón Casas, heretada per la seva fillola Maria Àngels Rocamora, fou adquirida també per la Diputació per 3,5 milions de pessetes, actualment coneguda com la casa Rocamora.

D'acord amb el testimoni de James Deering, nét de Charles, moltes obres es van quedar al Maricel fins que al 1954, amb motiu de la compra de Maricel de Terra, varen traslladar-se al castell de Tamarit.

Actualment els salons i terrasses del Palau Maricel s'utilitzen per a recepcions i congressos. Al llarg de l'any, el Consorci de Patrimoni de Sitges promou diverses activitats amb el palau com a escenari, jornades de portes obertes i visites guiades.

MIQUEL UTRILLO I MORLIUS

Miquel Utrillo i Morlius va nèixer a Barcelona el dia 16 de febrer de 1862, va estudiar el batxillerat i va cursar els primers anys de la carrera d'enginyer. L'any 1880 va marxar a París per acabar els seus estudis, allà va treballar com a voluntari a l'Observatori de Monsoulis i de l'Institut Nacional Agronòmic. Durant aquest temps va freqüentar l'ambient artístic que li oferia la ciutat. Va exercir la seva carrera a França, Bulgària, Alemanya i Bèlgica, i més tard tornà a Espanya per treballar a la Companyia de Mines a Córdoba.

Entre 1887 i 1888 Miquel Utrillo va passar una llarga temporada a Barcelona, per la seva col·laboració en l'Exposició Internacional de 1888. Tot i que la seva família volia que fos enginyer, va decidir que volia fer un altre tipus de vida, la d'un artista, pintor; crític d'art i animador cultural. L'any 1889 va decidir marxar de nou a París, amb els seus amics Santiago Rusiñol i Enric Clarasó. Tots tres mantenien una estreta amistat i participaven a les tertúlies que es feien al primer Cau Ferrat, el del carrer de Muntaner de Barcelona.

Des d'un primer moment, Utrillo va col·laborar amb els seus amics a organitzar tot tipus d'esdeveniments relacionats amb l'art. N'és un exemple, quan Rusiñol va trobar els seus amics molt bons ajudants en la tasca de recerca de ferros antics. El principal fou Enric Clarasó, però també altres com Alexandre de Riquer, Miquel Utrillo i Lluís Labarta. D'aquí es d'on sorgeix l'inspiració de Rusiñol per la creació del Cau Ferrat, que amb els anys va ser traslladat a Sitges.

L'amistat entre Rusiñol, Casas i Utrillo sembla que va començar per l'amistat familiar i per aficions artístiques i esportives comunes. Conegué a Ramon Casas quan, a la dècada dels vuitanta, ambdues famílies passaren una temporada al balneari d'Amelie les Bains. També va coincidir amb Casas en un gimnàs barceloní que aleshores gaudia de molta fama, el gimnàs Anfruns.

Obra R.Casas, Retrat M.Utrillo, 1917

A París van escollir per viure una casa al barri de Montmartre, a la Rue d'Orient número 14. L'any 1891, amb l'arribada de Ramón Casas i la marxa de Clarasó a Barcelona, Rusiñol i Utrillo van traslladar la seva vivenda al Moulin de la Galette, degut a que era un punt de reunió de tot el món de l'art. Utrillo va començar a tenir contactes amb pintors francesos, i d'altres establerts a París. Aquest mateix any, va cedir el seu cognom al fill de la seva amiga, model i pintora Suzanne Valadon, qui va arribar a convertir-se en el conegut pintor dels carrers de Montmartre, Maurice Utrillo.

M.Utrillo i Suzanne Valadon

Miquel Utrillo va participar en activitats molt diverses, tant en el camp artístic com en el literari. L'exemple són les cartes que va transmetre a *La Vanguardia* des de París entre 1889 i 1890, signades amb el pseudònim de Lilé. Aquestes articles publicats varen tenir molta acceptació i contribuïren a la revolució artística del segle XIX.

L'any 1893 els tres amics van patir un altre canvi de residència, quan Rusiñol va llogar una casa al Quai de Borbon, a Ille de Saint Louis, un dels llocs on habitava l'alta burgesia parisenca. On estableixen contactes amb Zuloaga, qui els va convèncer d'adquirir els dos quadres del Greco que avui es troben al Cau Ferrat.

Quan Santiago Rusiñol i Ramon Casas van decidir deixar les seves estades parisenques i retornar a Barcelona, Utrillo inicià una nova aventura, va marxar als Estats Units per fer actuacions d'ombres xineses en teatres americans. Aquest se'n havia adonat que el teatre d'ombres xineses tenia molt èxit a París, i va pensar que podia fer-lo conèixer a Amèrica. Va iniciar el seu viatge el maig de 1893, però sembla que no va tenir gaire èxit, i poc després, l'any 1894, tornà a Barcelona.

Altres de les vessants que va desenvolupar l'artista català va ser el dibuix i la pintura, quan l'any 1895 Rusiñol li va proposar anar a Andalusia, amb la finalitat de realitzar dibuixos per il·lustrar uns escrits d'ell que portaven per títol *Cartas de Andalucía* i que s'havien de publicar a *La Vanguardia*. Van estar a Andalusia de l'octubre de 1895 al febrer de 1896. Aquests articles van formar part d'un llibre que regalà

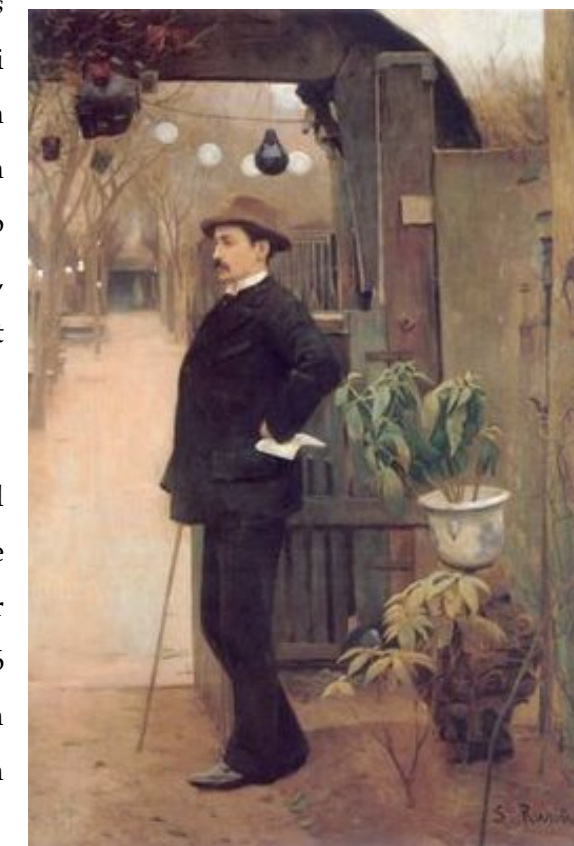
La Vanguardia als seus subscriptors, anomenat *Impresiones de Arte*. L'activitat com a pintor no és gaire extensa, tot i que destaquen uns olis que va fer durant la seva estada a París. Utrillo va participar, junt amb altres pintors, en la decoració de la cerveseria el Cau Ferrat l'any 1895, amb una pintura que porta com a títol *Sitges del pervindre*, guardada avui dia en un dels magatzems del Museu d'Art Modern de Barcelona.

Utrillo també va ser autor de cartells. Tots els pintors del moment es dedicaven a aquesta especialitat artística, que donava guanys profitosos a la vegada que els servia per fer conèixer més àmpliament el seu art. L'artista l'any 1896 va realitzar el cartell, dividit en tres fulls, de *La Fada*, òpera amb música de Morera i lletra de Massó i Torrens, que va estrenar-se al casino Prado de Sitges, durant la quarta Festa Modernista.

Ramon Casas i Miquel Utrillo no van ser tant sols pintors i dibuixants, sinó que van tenir a voluntat d'ajudar els nous pintors que anaven sortint a Catalunya, entre els quals el encara desconegut Pablo Picasso. Amb aquesta finalitat van ajudar a fundar un local, on aquests joves promeses trobessin un cau per poder comentar les novetats, posar-se amb contacte amb altres artistes. Aquest local va ser els Quatre Gats, inaugurat el dia 12 de juny de 1897, estava situat al carrer de Montsió, de Barcelona, als baixos d'una casa projectada per l'arquitecte J. Puig i Cadafalch.

El local Quatre Gats es pot considerar com un punt de partida d'una sèrie d'artistes que no havien tingut ocasió de presentar llurs obres en cap de les galeries que en aquell moment funcionaven a Barcelona. Es diu, que si el Cau Ferrat va ser el lloc on Rusiñol i Casas afinaren l'art modern, els Quatre Gats va ser aquell en què es van poder veure els fruits de la seva lluita a favor de l'art nou.

Els Quatre Gats van durar des de juny de 1897 fins 1903, any en què el local va tancar les seves portes. D'aquest local va sorgir una revista, la revista *Quatre Gats* que era portaveu del local, va sortir el febrer

Obra S.Rusiñol, Retrat M.Utrillo 1890

de 1898 i va durar fins l'abril del mateix any, quan es publicà l'últim número. Per portar a terme la publicació es va trobar la col·laboració en Rusiñol i Utrillo i també, en artistes més joves que havien trobat les portes obertes de Quatre Gats. La revista *Quatre Gats* va ser substituïda per *Pèl i Ploma*, quan el mes de juny de 1899 Miquel Utrillo i Ramon Casas fan el possible per la publicació. Aquesta va ser la gran plataforma del modernisme tant artístic com literari. *Pèl i Ploma* acabà el mes de juny de 1903. La seva continuació va ser la revista *Forma*.

Més tard, Utrillo, juntament amb el poeta Trinitat Catasús, va publicar un sol número de la revista *La Cantonada*. Va col·laborar en l'edició de l'*Enciclopèdia Espasa*, en l'assessorament i redacció de la secció artística fins l'any 1919. On féu una importantíssima tasca de recopilació d'informació sobre artistes catalans mai no biografiats encara fins aleshores, amb un criteri gairebé exhaustiu.

Relacionat amb el món cultural de Sitges, Miquel Utrillo va prendre part en multitud d'actes, obres i esdeveniments i, també, en les festes modernistes. Així mateix, va ser el director de les obres del conjunt de Maricel per encàrrec del seu propietari, el milionari nord-americà Charles Deering, amb qui començà una amistat gràcies a Casas. Dedicà uns anys plens de treball des de 1909, fins a trencar les relacions amb Deering quan aquest decideix enviar a Amèrica la major part del contingut del palau.

Utrillo durant la direcció de les obres de Maricel

El 1911, Utrillo va contraure matrimoni amb una sitgetana, Dolors Vidal i Ribot, i s'arrelà a la vila de Sitges. Ella era viuda de Mas i tenia un fill anomenat Josep. Miquel Utrillo i Dolors Vidal tingueren dos fills, Miquel i Joan Utrillo. Com a regal de casament, Casas oferí a la parella un retrat de la núvia.

A més del conjunt Maricel, a Sitges, Utrillo va intervenir en la construcció de l'urbanització de Terramar l'any 1918, i va projectar el saló teatre de la Societat El Retiro, que havia estat destruït per un incendi l'any 1916. D'altra banda va projectar altres cases com les situades al carrer de Sant Pau, 1 i 4.

Aquest va ser assessor artístic de l'Exposició Internacional de Barcelona a 1929 i va dirigir, juntament amb Xavier Nogués, la construcció del Poble Espanyol.

L'amistat amb Rusiñol va continuar fins la mort d'aquest l'any 1931. Ho demostrà amb l'homenatge a Rusiñol que Utrillo va organitzar el 19 de gener de 1913, junt amb Miquel Martínez Mestre i Josep Planas i Robert, alcalde de Sitges. No podem dir el mateix de la seva amistat amb Ramon Casas, amb qui va barallar-se el 1921, a causa de diferents malentesos d'Utrillo amb els Deering. Posteriorment a la mort de Rusiñol, Utrillo va col·laborar amb Joaquim Folch i Torres i amb la Junta de Museus de Barcelona en l'acondicionament el Cau Ferrat com a museu.

Miquel Utrillo va morir a Sitges el 20 de gener de 1934. Es mostrà l'apreci de molts sitgetans que van donar el seu nom a una plaça dins del conjunt de Maricel, una avinguda a Vallpineda i una de les escoles públiques de Sitges.

Sota la direcció d' Utrillo van intervenir en la construcció de Maricel un nodrit d'obriers artistes, quasi tots escollits entre els artesans de Sitges. El mestre d'obres **Magí Pascual** i el seu fill **Antonet**, hàbils en l'equilibri d'atrevids alerons, col·locació de rajoles i familiaritzats en l'ús aparells i adreçats. El vell mestre picapedrer **Antoni Fígols**, el fuster **Juan Marsal**, que ha tingut com escola la contemplació de les velles fustes que enriqueixen el nostre palau de la Generalitat de Catalunya i la Catedral; durant les obres de Maricel tenia com ajudant al fuster **Joan Puig Mestre**. Els serrallers **Josep Selva** i **Sardà**, admiradors dels ferros únics que guarda el cau Ferrat. L'artista **Pere Jou**, personatge encarregat de l'escultura dels capitells formats amb tal imaginació.

3.2. ARQUITECTURA

EL CONJUNT MARICEL

El Maricel està situat en la part més antiga de Sitges, ocupa gairebé tot el carrer de Fonollar, abans carrer de Sant Joan, el qual comunica el baluard de davant de l'església amb el de la platja de Sant Sebastià, la Torreta. Té un petit eixamplament que forma el Racó de la Calma, abans anomenat plaça de Sant Joan, on té l'entrada principal el Palau. Popularment es va fer una divisió entre Maricel de Terra el que compren les edificacions del carrer de Fonollar i de la plaça de l'Ajuntament entre la rectoria i el carrer de la Davallada, i Maricel de Mar format per l'edifici de l'antic hospital i la casa Rocamora.

El conjunt Maricel està format per els cossos següents:

- L'edifici que dóna al mar, edificat sobre l'antic hospital Sant Joan Baptista, situat sobre les roques, que constituïa la residència del propietari. Actualment en aquest espai es troba el museu Pérez Rosales -Museu Maricel-. Té com element remarcable, entre d'altres, la torre que dóna al baluard; una torre emmerletada amb una imatge de l'arcàngel sant Miquel.
- Una casa situada entre el Cau Ferrat i l'edifici de l'antic hospital. Aquesta casa va ser un regal de Deering al pintor Ramon Casas, heretada per la seva fillola Maria Angels Rocamora. Sembla ésser que havia servit a Deering com a casa d'hivern.
- El cos principal, amb la monumental escalinata, dins el qual trobem el saló principal conegut com a Saló d'Or, la capella i diverses sales destinades a contenir col·leccions. Comunica amb l'habitatge -referent el primer punt- per un pont. Aquest cos és l'accés principal del Palau Maricel.
- Un altre cos, separat del principal per un petit carreró d'un metre d'amplada conegut com a carreró del Baluard i batejat humorísticament per Utrillo com a *Quinta Avenida*. El carreró és cobert i d'aquesta manera, es pot passar d'un saló a l'altre, ja que en aquest altre edifici hi ha, a la planta baixa, unes gran sales i un enorme vestíbul i l'anomenat Saló Blau al primer pis. Al segon pis, trobem un dels racons més bells de Maricel: el claustre, amb un mirador sobre el mar. Actualment aquests espais formen part del Palau Maricel i s'utilitzen com a sales de exposicions i convencions.
- Un altre cos petit, annex al principal, es destinat a guardar una col·lecció de tapissos; té a la façana una mena de porxo sota el qual hi ha, en funció de pica, un sarcòfag romà trobat al Vinyet. Ara per ara l'espai està ocupat pel Consorci de Patrimoni de Sitges.

- Un cos gran que dóna a la plaça de l'ajuntament i que actualment serveix de biblioteca popular. Era l'habitatge de Miquel Utrillo. A la planta baixa té una sala gran, menjador i un patí porxat amb una font al mig. Al primer pis les habitacions i al segon pis uns magnífics terrats enjardinats. Aquest es comunica amb el cos principal per una porta al replà de l'escala de Maricel, ideat per Utrillo amb el propòsit d'exercir la seva tutela sobre el palau.
- Donant també a la plaça de l'Ajuntament i comunicant-se interiorment amb la capella es troba un altre cos independent i a part és el que avui es conegut com a Casa Lola Anglada, destinada per Utrillo a residència d'una tia seva. Actualment és l'oficina de secretaria general de l'Ajuntament. Al costat trobem el darrer cos del Maricel, destinat a serveix garatge i celler, on avui hi ha instal·lat l'Arxiu Històric Municipal.

El Maricel fou construït en etapes consecutives. L'edifici es ressent molt d'una falta de projecte inicial, pensat i planificat racionalment. Hi ha alguns aspectes que sorprenen: al costat de gran salons hi ha sales de dimensions reduïdes i petites escales que són més de servei, retorçades i estretes que no pas per a salons enormes.

EXTERIORS

Façanes

Totes les façanes de Maricel són de parament blanc. La cara exterior de Maricel de Terra que dona al carrer de Fonollar es troba dividida per una placeta o eixamplament del carrer, anomenat Racó de la Calma. Al principi del carrer cantonada amb el carrer de la Davallada s'hi estableix una façana amb únicament una finestra, aquesta molt decorada gràcies a la reixa que l'acompanya, una reixa castellana de formes sinuoses.

La façana continua retranquellant-se dins de l'espai que forma el Racó de la Calma elevat tres graons sobre el nivell del carrer, aquesta és la façana principal on s'estableix l'entrada al Palau Maricel amb una escalinata de pedra i un portal gòtic del segle XV provinent de Salamanca. Els paraments d'aquesta no estan completament alineats sinó que formen diferents plans, amb angles circulars.

Les obertures són de diferents dimensions, excepte les de la planta superior totes alineades e iguals, del mateix tamany amb un arc conopial remarcat amb pedra, sense cap tipus de fusteria, de forma que permeten aconseguir una visual del mar des de les terrasses. La resta estan decorades amb arcs lobulats, arcs d'inflexió, divisions en quadrants i elements ornamentals, tot això també amb pedra. El tancament finalitza amb un ràfec ceràmic.

Al **Racó de la Calma** s'hi formen dues façanes enfrontades perpendiculars al carrer de Fonollar. Una d'elles en direcció al carrer la Davallada pertanyent al cos annex principal, es compon en planta baixa d'un porxo sustentat per una filera de columnes amb uns capitells esculpits com ornamentació, l'entaulament és de fusta i té un fris decorat amb unes peces en sèrie. Sota aquest s'hi troba un sarcòfag romà procedent d'unes excavacions fetes al Vinyet, amb la funció de font; una porta d'accés a l'estatge remarcada i ornamentada amb pedra; i una finestra decorada també amb pedra amb un format de reixa pròpia del conjunt de Maricel.

A la planta superior hi han dues obertures guarnides, una d'elles amb tres arcs trevolats i l'altre amb dos arcs de mig punt, ambdues contenen uns pilarets de nucli cilíndric com a suport dels arcs. Pel que fa al l'acabament de la façana s'aprecia dos nivells de coberta degut que disposa de dos ràfecs ceràmics amb diferents inclinacions que no interseccionen, formant així una vertical.

L'altre façana es troba mirant en direcció el baluard de l'església, segueix la mateixa composició que de la façana contigua del carrer de Fonollar. Té dues obertures una finestra a nivell de la planta primera i un finestral a nivell de la planta segona. Aquestes embellides amb un arc lobulat i un arc conopial, respectivament, tot emmarcat amb pedra.

A la part superior abans d'arribar a la barana de la terrassa, formada amb balaustrades i decoracions ceràmiques, s'hi troba una gran cornisa amb la que queda ben definida la separació entre l'espai dedicat a interiors –gran part de la façana- i l'espai destinat a terrassa. Per acabar una cadena cantonera destaca en un dels lateral amb la funció d'unir-la amb la façana que segueix per carrer de Fonollar.

Racó de la Calma. Any 2009

Alineada ja al carrer de Fonollar hi ha una façana que arriba, direcció el baluard de l'església, fins a la rectoria on intersecciona el pont que uneix Maricel de Terra amb Maricel de Mar, i el carreró del Baluard que comunica el baluard amb la plaça de l'Ajuntament. En aquesta façana s'aprecia una petita diferenciació en la composició entre el tram que va del Racó de la Calma fins al carreró del Baluard, i el que va des de el carreró del Baluard fins a la rectoria. De forma que dóna la sensació que són dos cossos independents, tot i comunicar-se interiorment mitjançant un pas sobre el carreró del Baluard.

Al primer tram es compon de tres portes que permeten accedir a les sales petites de la planta baixa destinades a magatzem, totes elles decorades amb arcs i capitells esculpits de pedra. S'obren quatre finestres a nivell de planta baixa, quatre en la planta primera i altres quatre en la planta segona, situades amb un criteri desendreçat, amb ordres d'estils diversos, elements decoratius i ornamentals recollits de diversos llocs.

Dos espitlleres situades a banda i banda sota la intersecció del pont donen ordre a la composició de la façana. D'altra banda sobre les obertures superiors destaca una pestanya de pedra que segueix tot el recorregut de les finestres tant les d'una banda de la intersecció del pont com les de l'altra, dibuixant per sobre d'aquesta un esglaonat on hi ha instal·lat un escut de la mateixa pedra.

En el lateral del costat del Racó de la Calma, apareix l'altra part de la cadena cantonera -esmentada en la descripció de la façana contigua- fins l'altura de la cornisa, dit element intesecciona a la cantonada amb el provinent de l'altra façana i continua en línia recta fins que fa un esglaonat per col·locar-se a nivell de la terrassa, segueix el seu recorregut fins la unió dels dos trams de façana. Sobre la cornisa, en la part superior, hi ha una barana ideada mitjançant balustrades i buits d'ull de bou que permeten donar una visual del mar des de les terrasses.

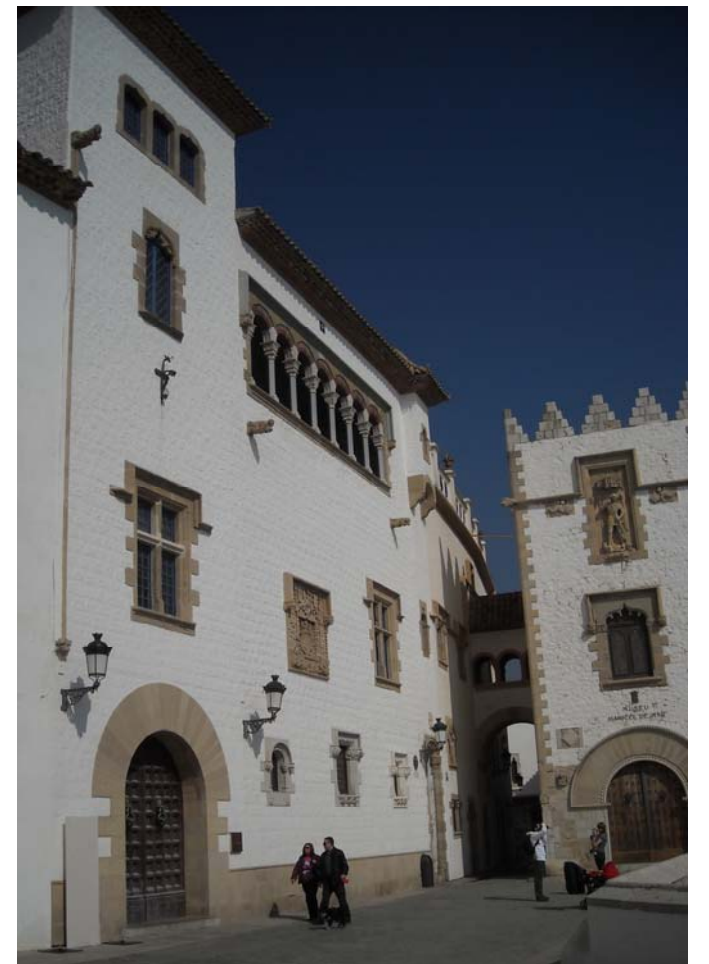
Carrer de Fonollar. Any 2009

En el segon tram de la façana s'hi troba, en la planta baixa, el portal de la Sala Vaixells compost per un arc de mig punt remarcat amb dovelles i una porta de fusta molt decorada. A més de tres finestres guarnides en pedra i unes reixes de dibuixos propis del conjunt, i una altre obertura pertanyent al carreró del Baluard amb un adornament semblant. S'afageix un element que no trobem en la resta de les façanes de Maricel, el sòcol de pedra que és visible en tot aquest tram.

Al primer pis s'obren dos finestrals a cada costat de la façana amb un gran escut d'armes de pedra com element central. Ambdós finestrals són exactament iguals, remarcats en pedra, dividits en quadrants i amb una pestanya que envolta la part superior d'aquests. Sobre l'obertura del carreró es situa una petita finestra embellida amb un marc i un arc lobulat de pedra. Damunt d'aquesta, en el pis superior, destaca un sortint del pla de la façana amb una petita finestra, sota el qual s'hi forma una arcada de pedra amb els brancals adornats.

Un altre element que emfatitza encara més la façana és l'obertura del claustre creada amb set arcs de mig punt i vuit pilars petits amb els capitells esculpits que fan la funció de suport, tot això envoltat amb un marc de pedra. En el mateix nivell trobem també una finestra amb les característiques pròpies de la majoria de finestres de Maricel, amb un emmarcat, un arc lobulat i una ornamentació de pedra.

Al costat de la rectoria es pot apreciar un mena de torre que sobresurt sobre la resta de la altura de la façana, on s'allotja un conjunt de tres obertures amb tres arcs conopials emmarcats en pedra. Tant el ràfec de la torre com el de la resta de la façana és ceràmic, tenint en compte l'existència del retranqueix del ràfec en l'espai del sortint descrit.

Carrer de Fonollar - Baluard. Any 2009

En les obertures sense decoració escultòrica, Utrillo encarregà a l'escultor Pere Jou la confecció de capitells. Així podem trobar una cinquantena de capitells d'aquest autor, en general molt malmesos per la salabror, situats a la planta baixa de cara al carrer i reproduint una gran diversitat de temes, com oficis, faules, vicis i virtuts. Els capitells més coneguts són els que representen: el burgès i l'arquitecte; l'activitat i la ganduleria; els constructors i els obres; el golafre i l'afamat. Hi ha també un grup de capitells on apareixen personatges històrics, representant el catalanisme amb Pi i Maragall, el Dr. Robert, Àngel Guimerà i Valentí Almirall; i d'altres contemporanis com Cambó, Prat de la Riba i Puig i Cadafalch junt amb pagesos que segaven, collint els primers fruits del catalanisme. A més es reproduïx una escena del descobriment d'Amèrica amb Colom que porta un penó amb l'escut de Sitges.

Els dos Maricels estan units per un pont d'estil renaixentista consolidat amb una gran arcada de banda a banda dels paraments descansant sobre una imposta que sobresurt de les parets amb un gran cantell. En el centre de l'arcada remarcada en pedra hi ha una peça central amb l'heràldica de Maricel imaginada per Utrillo: les onades del mar i el sol al cel.

A nivell del pas trobem tres obertures que ocupen tota l'amplada de la façana del pont, dissenyades amb tres arcs amb arquivoltes, dos pilastres decorades als costats i dos pilars igualment decorats, tot realitzat amb ceràmica. En la part inferior de l'obertura hi ha instal·lat un escopidor de pedra de grans dimensions. Aquesta façana disposa d'un ràfec lineal ceràmic a una altura inferior a la resta de façanes que l'envolten.

Les façanes del Maricel Terra que donen a la plaça de l'Ajuntament són diferents, seguint la línia de la plaça. La que acull l'Arxiu Històric Municipal és de parament blanc i formada per obertures de diferents dimensions decorades, rebranques i llindes, per peces de maó vist. De forma que aquesta és l'única decoració que es troba a la façana, la qual s'acaba amb una barana de balustrades i decoracions ceràmiques sobre la qual s'allotgen uns pilars de maó vist.

Pel que fa a la Casa Lola Anglada és de parament blanc, en la qual s'obren diferents obertures que no guarden simetria, tot i que, les de la planta baixa i el primer pis, segueixen un cert ordre. La decoració es troba a les rebranques i llindes de les finestres i portes, encara que conté diverses peces ceràmiques situades en punts de la façana.

Plaça Ajuntament de Sitges. Any 2009

D'altra banda la façana de la biblioteca –casa particular de Miquel Utrillo– està decorada amb esgrafiats de tipus renaixentista, que contenen àngels, escuts i l'any de construcció. La porta d'entrada, amb arc adovellat, es troba a un costat de la façana. Al primer pis hi ha un balcó central i finestres laterals, mentre que, al segon pis – seguint les solucions de l'arquitectura popular catalana del segle XVI-, s'hi obre una galeria de finestres amb arcs de mig punt.

Terrasses i Cobertes

Les terrasses figuren entre els punts més interessants del Maricel. Ocupen el cobert de l'avantsala, del saló d'Or i de la zona de serveis, amb una superfície d'uns 255 m². Això imposa la forma de la distribució en L i els tres canvis de nivell. Tota la superfície disposa del mateix paviment de gres ceràmic, mentre que el perímetre està guarnit amb un sòcol ceràmic de color blau.

Troblem un primer espai on van a parar les escales provinents del saló d'Or, envoltat amb unes jardineres sota els buits d'ull de bou que veiem en la façana i un mur que delimita el desnivell de les terrasses i que es divideix amb una graonada, tot recobert amb rajoles decorades. D'altra banda hi ha la paret de la caixa d'escala, llisa i de color blanc on s'obren dos grans obertures amb uns arcs de mig punt que permeten accedir a les escales.

En el nivell superior apareix una gran terrassa on continua el parament amb els buits d'ull de bou que donen una visual marítima i les jardineres enrajolades. Enfrentat a aquest, trobem una petita porxada sota la qual sobresurten dos brancals entre un peculiar pedrís, tot recobert amb rajola ceràmica de color blau menys algunes peces que són substituïdes per quadres enmarcats ceràmics.

A continuació hi ha un tram de jardineria fins arribar a la barana de l'altre canvi de nivell, aquesta està formada per balaustrades de color blanc i decoracions ceràmiques. Paral·lelament al primer desnivell s'hi pot apreciar un particular alçat de la terrassa amb un element central com és una fornícula ceràmica que en aquest cas sobresurt de la paret, sota la qual s'allotgen dos peces en forma de petxina col·locades a banda i banda, i una altre de majors dimensions situada al centre a nivell de terra.

Aquest és una alçat simètric, que conté a cada costat un pedrís de les mateixes característiques dels pertanyents a conjunt Maricel, de formes sinuoses i recoberts amb peces ceràmiques blaves. Pel que fa el parament és blanc, exceptuant la zona central, sota la fornícula, que està enrajolada junt amb uns quadres ceràmics enmarcats situats a cada costat.

Per acabar, a l'altre nivell destaca una solera aixecada uns deu centímetres sobre el nivell de terra amb el buit central d'una estrella tartésica, tot revestit amb ceràmica. L'espai està envoltat per dues parets de color blanc amb jardineres enrajolades, en una d'elles trobem una porta d'accés al claustre; una paret partida per l'escala que preserva el desnivell i la barana de balaustrades blanques i decoracions ceràmiques, que dóna a la plaça de l'ajuntament.

Les cobertes són de teula àrab amb diferents nivells. La de més alçada és la coberta de pavelló del carrer Fonollar, al costat de la rectoria sobre la sala Torratxa. A continuació apareix el buit del pati del claustre on es forma una coberta de pendents dirigides a l'interior del pati i a la façana. Sobre el recorregut del passadís d'accés al claustre s'allotja una coberta de formes sinuoses conformant-se segons l'alçat de la

terrassa. Trobem també un altre teulada de dos aiguavessos sobre la caixa d'escala amb una forma característica.

Els ràfecs de les cobertes són de la tipologia pròpia de l'arquitectura catalana, hi han de molts tipus, però el més representatiu és el ràfec de combinació diversa de cinc fileres que s'aprecia en moltes de les façanes.

Els elements més interessants de les teulades són el ràfecs, les torretes i les xemeneies que sobresurten, elements que més tard influiran en moltes cases noucentistes.

Ràfecs tipus del Palau

Xemeneies tipus del Palau

INTERIORS

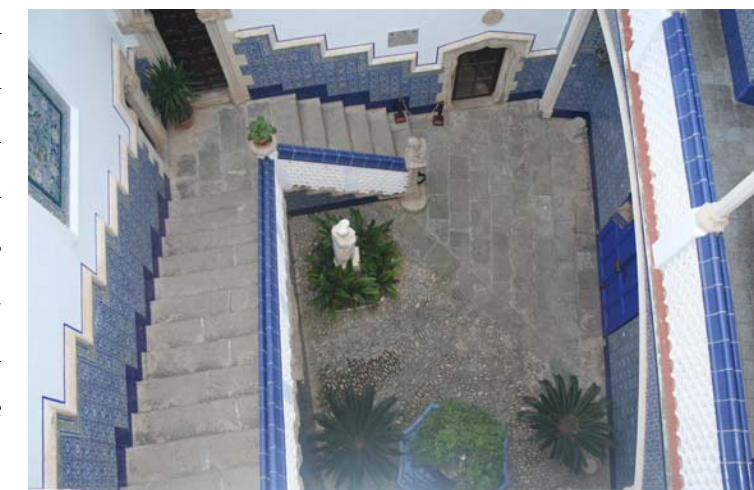
Els interiors del Palau Maricel són interessants tant per la distribució com per la decoració. És una decoració molt particular que pot ésser considerada com a inici d'arquitectura noucentista.

El palau esta format per una planta baixa on es consolida un vestíbul, la Sala Vaixells i d'altres sales i magatzems que tenen l'accés pel carrer de Fonollar. Una planta primera a l'alçada de l'entrada principal pel Racó de la Calma, en la qual trobem el vestíbul principal i les estances del servei de manteniment. Així mateix en aquesta planta podríem situar una sèrie de sales que originalment pertanyien al palau, i que amb el transcurs dels anys han arribat a formar part de l'Axiu Històric Municipal.

Disposa també d'una planta segona on s'allotgen el Saló d'Or, la Sala Capella, el Saló Blau, els serveis i les diferents estances dedicades al servei de càterin i del personal. En el nivell superior apareix el Claustre i les terrasses part de les quals també van ser cedides a la Biblioteca Municipal. Per acabar conté una petita planta sotacoberta on s'estableix la Sala Torratxa.

Vestíbul

L'entrada al Palau Maricel es fa a través d'un portal gòtic donant pas a un espai distintiu de Maricel. Aquest espai és de cel obert i al voltant seu s'obren diverses finestres i arcades, en tota la seva alçada. Té els paraments enrajolats en el nivell inferior, mentre que la resta són de color blanc. El paviment és de pedra amb un sòcol que forma part de l'enrajolat de color blau.

Destaca una gran escalinata que ens porta al Saló d'Or, una font amb la forma d'una estrella tartésica i una estàtua de Llimona. En dos dels paraments s'obren voltes rebaixades totes revestides amb peces ceràmiques, sobre les que s'hi troba l'últim tram de l'escala i un passadís amb voltes per aresta.

En un altre s'allotja l'escala amb la continuació del revestiment ceràmic com a sòcol fins a una determinada alçada, sobre aquest comença el parament de color blanc que conté un quadre ceràmic amb l'escut del palau, així com l'obertura de varies finestres. Pel que fa a l'altre paret trobem part de l'esgraonat, una petita porta i una finestra en la part superior, tot també enrajolat fins l'alçada del sòcol a partir del qual passar a ser un parament blanc.

L'escala està formada per grans graons de pedra i una barana decorada amb teules tot en color blanc excepte el passamanys que és de peces ceràmiques de color blau. Cal destacar una peça de l'escala com és el pom de pedra inicial que està embellit amb l'escut del palau.

Saló d'Or

Per accedir al saló d'Or hem de traspasar l'avantsala decorada amb les parets entapissades en color clar, el paviment de terratzo i el sostre enteixinat. Aquí trobem unes vitrines amb centenars de petits vidres esmaltats i pintats, claus forjades, picadors i panys.

L'entrada al característic saló de Maricel es fa a través d'una obertura de pas amb un arc de mig punt situada sobre l'eix central de la sala. Les parets de la sala estan revestides amb un arrimador de peces ceràmiques exclusives de Maricel fins a una alçada, on canvia per un entapissat de color vermellós. El paviment és de terratzo igual que el de l'avantsala, amb un sòcol ceràmic unit amb l'enrajolat de color negre. El sostre és enteixinat, compost per cassetons amb detalls relacionats amb al Maricel.

El Saló d'Or és la gran sala de festes, destaca un riquíssim frontal toledà acompanyat per dues portes situades a cada costat. Paral·lelament conté un altre alçat de gran rellevància, igualment simètric, on al centre hi ha el pas d'accés i la resta està ornamentat amb arcs, motllures, figures i escuts en pa d'or.

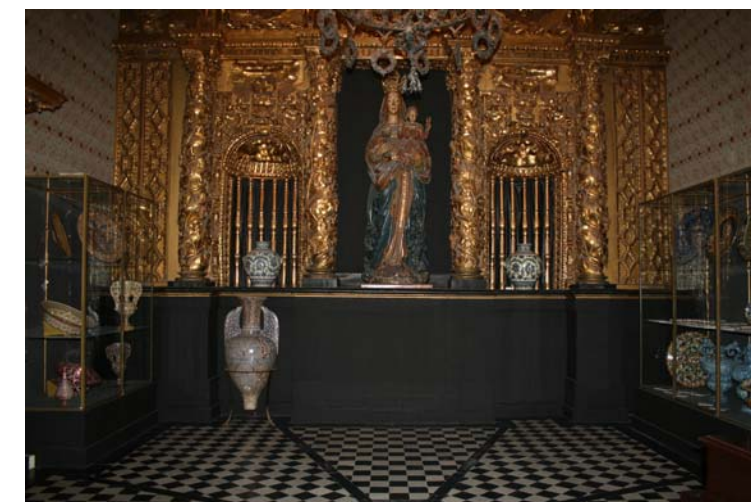
En un dels altres alçats longitudinals s'obren finestres que donen al carrer de Fonollar, i una porta mitjançant la qual s'arriba al pont l'estil renaixentista que uneix el Maricel Terra i el Maricel Mar. Mentre que en l'altre apareix la porta dels serveis, una escala per accedir a les terrasses, sota la que trobem l'accés a la capella; i una petita porta del servei de manteniment.

Sala Capella

La capella és un espai que disposa d'un frontal guarnit amb la figura d'una verge, amb fornícules i motllures de pa d'or. La resta de parets estan decorades amb un arrimador de fusta llis en color negre i un estampat en colors clars. El paviment canvia sota l'escala del Saló d'Or i passa a ser una combinació de peces en blanc i negre emfatitzant el centre de la sala.

El sostre adapta una forma cònica mitjançant un element tèxtil, donant una sensació de gran alçada. En una de les parets de la sala s'obre una porta per accedir a una zona dedicada als serveis de càtering i del personal. Actualment s'allotgen en aquesta sala vitrines que contenen fines porcellanes de tots els segles i un gran piano.

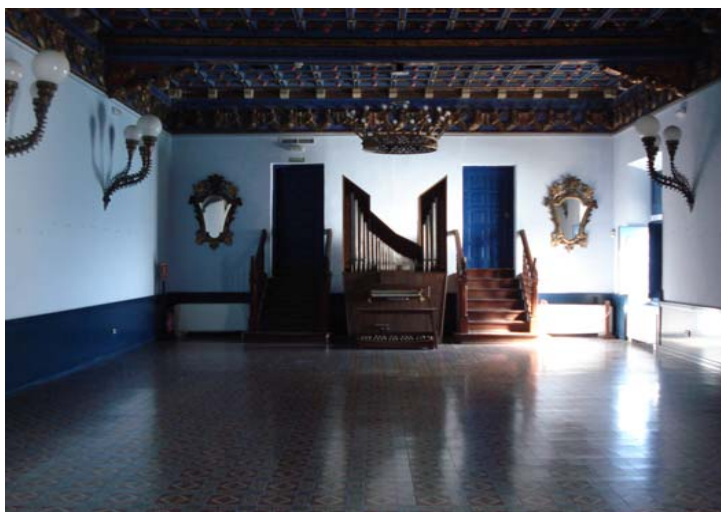
Sala Vaixells

Existeix una altra entrada al palau a través del cos annex al principal, situat al mateix carrer de Fonollar vora la rectoria. De manera que disposa d'un altre vestíbul que segueix complint les virtuts ornamentals d'aquest emblemàtic palau.

Aquest indret conté unes escales per accedir a les plantes superiors i la porta de la Sala Vaixells, estança de característiques més austeres, degut a que es utilitzada com a sala d'exhibició de col·leccions i s'adapta la seva decoració a cada una d'aquestes. Les parets estan enguixades i pintades en color blanc, el paviment és de terratzo i el que més destaca, el sostre, que es compon amb unes bigues transversals amb motlures pintades en colors vius com el blau i el vermell.

Saló Blau

En aquest cos trobem també, en la planta superior, el Saló Blau que es comunica amb el Saló d'Or mitjançant dues portes a les que s'accedeix a partir d'unes petites escales per salvar el desnivell entre les estances.

La sala té en tot el seu perímetre un arrimador de fusta en color blau, el mateix material es l'utilitzat en la fusteria de les portes i dels dos finestrals que donen al mar. La paret està enguixada i pintada en color blanc, on hi han penjats uns aplics de gran importància ornamental. El paviment continua essent de terratzo amb la combinació de diferents peces, excepte els graons de les escales que són de fusta. El sostre és enteixinat, compost per

cassetons amb detalls i motlures en color blau, daurat i vermell. Aquest saló junt amb el Saló d'Or són les sales de major dimensió dintre del palau.

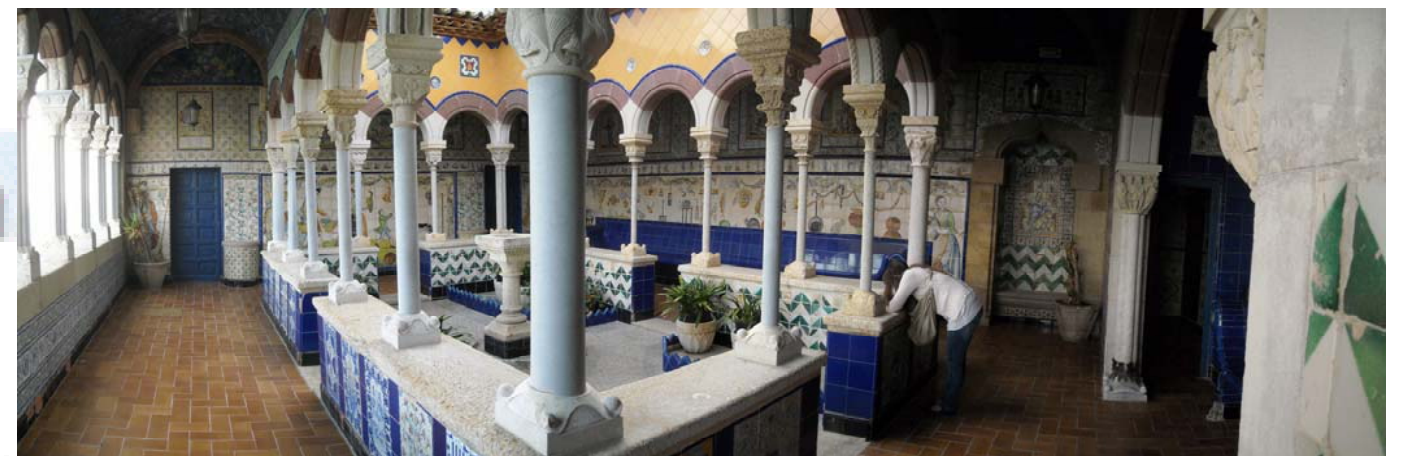
Claustre

Sobre el Saló Blau s'allotja l'indret més captivant d'aquest cos, el Claustre, precedit per una petita sala anomenada Sala Claustre. L'estança està pintada fins a una alçada amb una pintura llisa en color marró i un sòcol en color blau, la resta és un fresc estampat.

D'altra banda el paviment reproduïx un modulats amb peces de rasilla ceràmica i peces més petites de color negre. El sostre, de les mateixes característiques que el de altres de les sales del palau, està embellit amb un enteixinat de cassetons i figures en color negre, daurat i verd. La llum arriba aquest espai per una gran obertura de cara al mar, per un altre banda trobem dues portes que ens porten al Claustre.

El Claustre és un espai obert pel pati interior i per la façana cara al mar. Totes les parets estan revestides amb ceràmiques catalanes i valencianes del segle XVII. El paviment és de rasilla ceràmica, excepte en el pati que hi ha un empedrat, i hi ha col·locat un sòcol ceràmic de color negre. El sostre que desenvolupa la forma d'una volta de canó està decorat amb un fresc en colors blaus, verds i grocs.

Envoltant el pati hi destaca un conjunt de columnes recolzades en un pedrís, pròpies d'un claustre, sobre les que descansen els arcs de mig punt. D'aquesta manera es delimita el pati format amb quatre parterres als laterals i un pedestal al centre.

En la banda oposada a la Sala Claustre es consolida l'altra entrada al Claustre, la qual es comunica amb les terrasses. En aquest costat trobem una gran arcada sota la que apareix un petit espai, on s'obren dues portes a banda i banda, una d'elles és d'una petita sala del servei de manteniment i l'altra ens porta a les terrasses. Dintre d'aquest espai s'estableix un parament, formant part del claustre, guarnit amb una fornícula que conté una singular font arabesca, i un pedrís de formes sinuoses revestit amb peces ceràmiques de color blau.

El fet de ser tant interessant aquest espai, pot ser degut a que mentre visites el palau, mai pots arribar a imaginar que obrint unes de les portes t'hi trobaràs amb un claustre de cara al mar.

Sala Torratxa

D'aquest cos sobresurt una petita torre on esta situada la Sala Torratxa. Una sala més senzilla, les parets són blanques amb un arrimador de fusta en color negre i el paviment és de terratzo de peces hexagonals.

El sostre esta enguixat i pintat en color blanc. El que més crida l'atenció d'aquesta sala és la llum, proporcionada per varies obertures, tres d'aquestes estan de cara al mar, dues miren al claustre, una altre dóna a la rectoria i quatre més en direcció a la plaça de l'Ajuntament. Totes elles esta formades amb una fusteria en color blau.

4. APENDIX DOCUMENTAL

Instàncies presentades per les obres de Maricel:

- Instància datada: Sitges, 28 de Desembre de 1912

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"modificar el portal de la casa número 5 de la calle Fonollar, reedificar la fachada correspondiente a la plaza de Maricel, de la casa del mismo nombre, propia del nombrado Mr. Deering, ornamentándola con elementos de inapreciable valor histórico y artístico con arreglo al plano..."*

- Instància datada: Sitges, 5 de Gener de 1914

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"reedificar la fachada plaza Maricel..."*

- Instància datada: Sitges, 14 de Abril de 1914

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"Deering propietario de Maricel, también de las cinco casitas que en el calle Fonollar dan frente al Maricel entre la plaza San Juan y el callejón innominado que comunica con la Plaza Constitución. Deseoso de embellecer, aquella barriada, acentuando y mejorando su carácter arcaico y típico en armonía con la restauración en curso, de la fachada principal de Maricel, el solicitante se propone construir en la parte delantera del mismo edificio un segundo piso de extensión superficial 36m2; modificar la fachada lateral..."*

- Instància datada: Sitges, 20 d' Octubre de 1914

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"Que ha convertido en un solo edificio las antiguas casa números 14, 16, 18, 20 y 22 de la calle Fonollar, hoy propiedad de exponente, cuyas fachadas han sido reformadas en méritos del permiso que VS. le otorgo en 16 de Abril del corriente año y deseando levantar un nuevo piso sobre el único que tenían dichas casas..."*

- Instància datada: Sitges, 10 de Novembre de 1914

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"construir una casa en el solar resultante del derribo de las señaladas con los números 11 y 12 de la plaza de la Constitución ..." (Actual Biblio)*

- Instància datada: Sitges, 7 de Gener de 1915

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"levantar un piso y modificar la fachada de su casa número 3 de la calle Fonollar..."*

- Instància datada: Sitges, 25 de Febrer de 1916

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"practicar obras de modificación de la torre Marycel propiedad de mi principal..."*

- Instància datada: Sitges, 25 de Febrer de 1916

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"obras modificación en una casa de calle S. Juan de esta población..."*

- Instància datada: Sitges, 24 de Març de 1916

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"ensanchar la calle de Fonollar retirando un metro de fachada de su casa lindante con la calle de San Juan, compensando dicha cesión de vía pública a cambio de que este municipio autorice adelantar otro metro*

la fachada de la misma casa secayante a la plazuela de San Juan, en la cual se construirá un pórtico cubierto cuyo largo alcanzará dos metros, todo ello según detalla el plano ya referido..."

- Instància datada: Sitges, 8 de Juny de 1916

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"modificar la fachada de la casa de su propiedad, situada en la plaza de la Constitución nº 13, en el sentido de convertir dos ventanas del primer piso en balcones salientes, abrir cinco ventanas en la fachada superior, convertir una ventana de la planta baja en portal y el portal que había, debidamente ensanchado en ventana..." (Actual Casa Lola Anglada)*

- Instància datada: Sitges, 14 de Juliol de 1916

Presentada per: Miquel Utrillo Morlius

Es demana: *"urbanització definitiva de la plaça de Sant Joan (carrer Fonollar)..."*

- Instància datada: Sitges, 12 de Gener de 1917

Presentada per: Magín Pascual

Es demana: *"modificar ocho ventanas en las casas de Mar y Cel en la calle Fonollar..."*

- Instància datada: Sitges, 19 de Gener de 1917

Presentada per: Magín Pascual

Es demana: *"ampliar la fachada de la casa de la plaza de la Constitución nº__ con dos torres, que mide la primera 4,50 metros de altura desde el final de la casa y 4,40 metros la segunda, como también otra en el Mar y Cel que mide 3 metros de altura ..."*

- Instància datada: Sitges, 19 de Gener de 1917

Presentada per: Magín Pascual

Es demana: *"deseando la unión monumental de las dos casas que forman los bordes del callejón Baluarte Mar y Cel con sujeción a los planos acompañados..."*

- Instància datada: Sitges, 21 de Setembre de 1917

Presentada per: Antonio Pascual

Es demana: *"modificar una fachada de las casas de Mar y Cel con sujeción a los planos acompañados y necesitando para ello la oportuna autorización ..."*

- Instància datada: Sitges, 1 de Juny de 1921

Presentada per: Magín Pascual

Es demana: *"modificar una obertura en la fachada de su casa correspondiente (Maricel) a la plaza de la Constitución ..." (mandatario verbal)*

- Instància datada: Sitges, 8 de Novembre de 1922

Presentada per: Magín Pascual

Es demana: *"modificar una ventana en balcón de la casa nº 4 de la plaza de la Constitución propiedad de Doña Dolores Vidal de Utrillo ..."*

- Instància datada: Sitges, 11 de Maig de 1932

Presentada per: Antonio Cases

Escrit:

"Mr. Olivan, en representación de los Sres. Herederos de Carlos Deering Barbour.

A.V.S. acude y atentamente:

Que siendo de suma necesidad practicar obras de reparación en la finca de la propiedad de sus representados reparando la cubierta del tejado de 80m2.

SUPLICA le sea concedido el correspondiente permiso mediante el pago los arbitrios establecidos en esta localidad."

- Instància datada: Sitges, 17 de Novembre de 1932

Presentada per: Antonio Cases

Escrit:

"D.O. Olivan, como apoderado de los Herederos de Carlos Deering Barbour.

A.V.S. acude y atentamente expone:

Que deseando proceder a la reforma de las casas nº 11 y 12 y contiguas de la Plaza 14 de Abril, según planos acompañados y 80m2 de cielo raso.

SUPLICA le sea concedido el correspondiente permiso mediante el pago los arbitrios municipales."

Cartes que Deering escriu a Utrillo:

1909, setembre 29

París

CHARLES DEERING a MIQUEL UTRILLO

Deering tramet a M. Utrillo els diners per pagar el primer termini de la compra de l'hospital de Sant Joan.

Hotel Bristo, Paris

Car Utrillo,

Moltes gràcies per la vostra bondat i molèstia sobre l'assumpte de Sitges, que m'explicàveu a la vostra bona lletra d'ahir, amb el seu adjunt. Us trameto amb la present un taló per deu mil pessetes (10.000 pessetes), l'entrada, i quan arribi a Amèrica us trametré les altres 30.000 pessetes, però em sembla molt poc raonable que no em lliurin l'hospital fins al cap d'un any. Espero que pugueu canviar el lliurament a sis, o com a màxim nou mesos –preferiblement si mesos-. I per què no? Si he comprat l'hospital, és meu. El compro tot d'una i el pago tan bon punt que puc enviar els diners. Amb sis mesos n'hi ha ben prou perquè me'l lliurin, car em cal temps per fer-lo habitable, i si no el rebo per la primavera no hi podré viure durant dos anys.

Una abraçada a vós, a Casas i a Borràs

Vostre sincer amic,

Charles Deering

1909, novembre 5

New York

CHARLES DEERING a MIQUEL UTRILLO

Deering demana a Utrillo que solucioni diferents tràmits sobre la compra de l'edifici de l'hospital.

Knickerbocker Club

519, Fifth Ave.

New York City

5 de novembre de 1909

Car amic Utrillo,

Us agraeixo molt la vostra lletra del 6 d'octubre, que no he rebut fins ahir, ja que he estat quinze dies a Chicago. Poc després d'haver tornat de Nova York, he visitat el cònsol d'Espanya, el qual m'ha notificat la impossibilitat de donar-me el document demanat, perquè li cal una cosa com a prova que algú té dret de vendre l'hospital, i que aquest document hauria d'ésser vist per alguna persona de Barcelona, ja que Sitges forma part administrativa de la província. No m'agrada molestar-vos, però el cònsol no em donarà els documents necessaris sense allò que he demanat. Amb aquesta carta us envio la vostra que acabo de rebre avui.

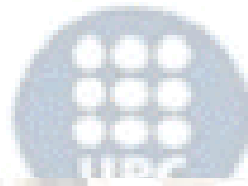
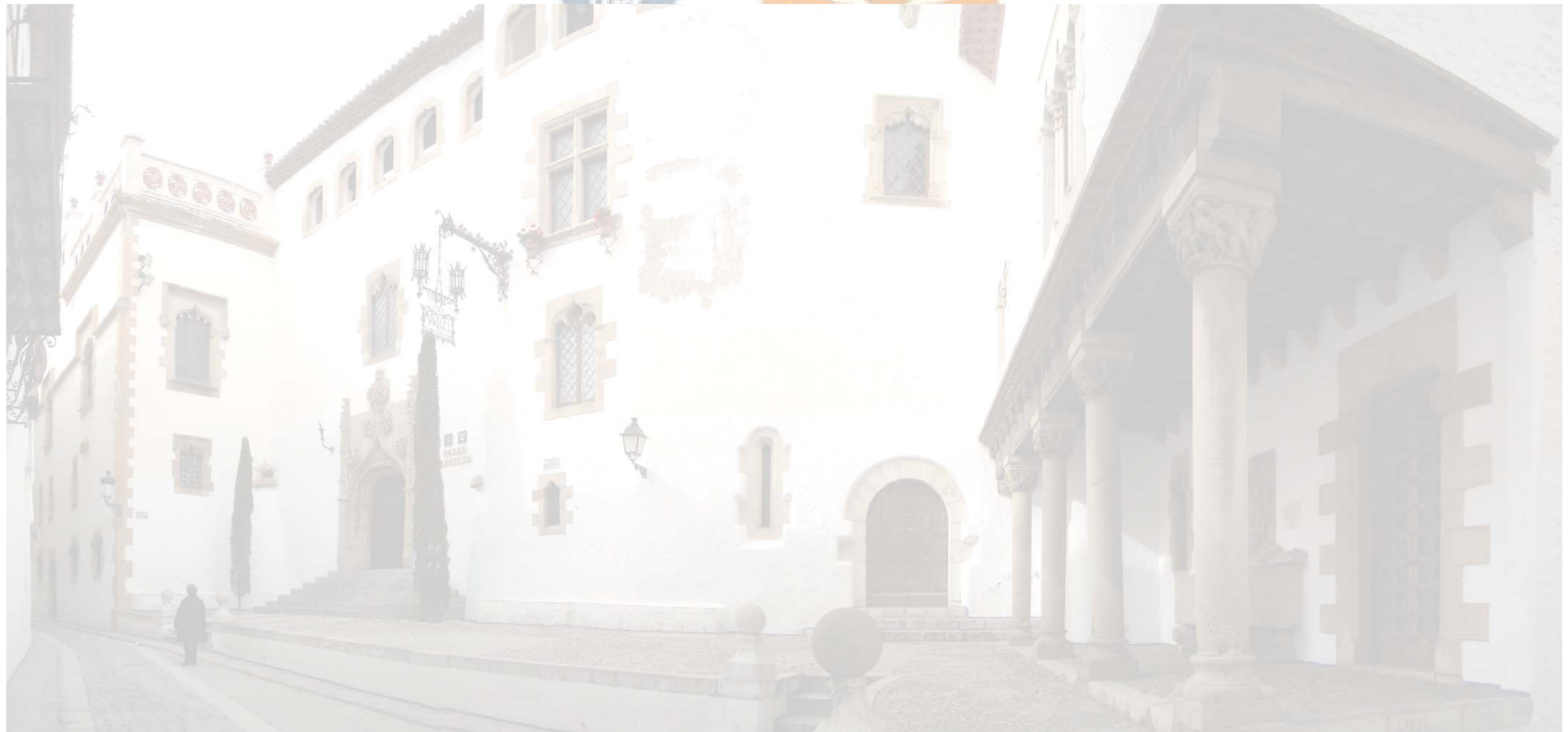
Els malalts, no caldrà que es canviïn de seguida. No vull ocasionar problemes inútils a aquest senyors. Com que ja he donat els diners de pagament de l'hospital, els administradors saben que és un tracte tancat, a part de les formalitats necessàries que calen per legalitzar-lo. Si puc tenir la casa pel juliol, n'estaré molt satisfet. Un cop hagi rebut el document que demana el cònsol, us enviaré de seguida la seva autorització. Vaig estar molt content quan vaig rebre els esbossos i el dibuix. I, per descomptat, estaré molt content quan la casa hagi estat reformada i vós, en Casas, en Borràs i jo mateix siguem per al "house warming".

Noe scríc el francès gaire bé, i us agraeixo molt, car amic, la vostra bondat i la molèstia que això comporta. Petons a Ramon i a Borràs de part meua. Rebeu, vós, una forta abraçada.

El vostre amic de sempre,

Charles Deering

P.D. Per no molestar els malalts, no em faria res llogar una altra casa a l'abril.

atalunya
EPSEB UPC

5. RECALL PERIODÍSTIC

BUTLLETI

DEL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

Any VI

Juny 1981

N.º 20

Aquest Butlletí el dediquem bàsicament a publicar el parlament pronunciat pel senyor Joan Puig i Mestre, benvolgut soci del G.E.S., el dia 29 de maig de 1981, en reunió ordinària del Grup, a la Biblioteca Popular Santiago Rusiñol, i que va dedicar a l'enorme figura de Miquel Utrillo i Morlius, amb qui va tenir ocasió de tractar i conèixer durant la construcció de Maricel. El senyor Puig, en la seva juvenesa, va aprendre l'ofici de fuster i va intervenir en els treballs d'aquella singular construcció, tal com ell mateix conta.

També iniciem la publicació d'escrits dedicats a la memòria de mossèn Antoni Batlle i Mestre, sacerdot sitgetà, promotor de l'escultisme catòlic a la nostra terra i que va merèixer dura persecució en els temps difícils, traspasat ara fa vint-i-cinc anys.

Ambdues figures, tan diverses, relacionades intensament amb Sitges, creiem que mereixen ésser enaltides i recordades.

Records de Maricel i de Miquel Utrillo

En parlar-vos fa uns pocs mesos dels meus records d'infantesa i adolescència, a guisa de fragments formant uns mosaics de recordances, al final de la intranscendent dissertació, ja que tenia més de valor íntim que d'interès per a vosaltres, vaig donar-me compte que em deixava el fet testimonial de quan treballava de fuster al Maricel, per això us vaig prometre parlar-ne un altre dia. Però, amics, vorejo la vuitantena, i si bé no he estat mai un ser dotat de bona intel·ligència, ara cada dia em sento més inhàbil, més caduc i amb menys coratge. És allò que deia el nostre gran poeta Maragall: *Cada any que el temps s'emporta — veig una altra esparsa morta — i perduts els consonants.* I això ho deia abans dels seus 50 anys...

Intentaré, però, parlar-ne, dins de la nostàlgia, davant del fet que dels paletes, fusters, pintors i altres que varen intervenir en la construcció i endegament de Maricel, sigui jo potser l'únic que resta en vida, ja que repassant noms no hi trobo cap interlocutor; i jo mateix sols vaig treballar-hi de ple quan s'acabaven les obres. D'altra banda, però, el barri ja el coneixia perquè de petit l'havia freqüentat, i us diré per què.

Tenia una germana, casada ja en néixer jo, que va viure en una vella casa que hi havia davant mateix del Cau Ferrat, cantonada al carrer de Fonollar amb entrada pel carrer de Sant Joan. Per això freqüentava el barri. Després en l'edat escolar, hi feia alguna escapada, i a més, en companyia familiar havia assistit en mant acte religiós a la capella de l'Hospital. Al costat del carreró, a l'esquerra, hi vivia la família

Rigol, amiga nostra; era una casa no pas medieval com les altres, i fou novament transformada, en ser adquirida per un dels principals de la companyia canadenc que va portar l'electricitat a Sitges, enamorat abans que míster Deering del nostre mirador del Mare Nostrum. Aquesta fou de les últimes que foren enderrocades per al Maricel. Les altres ja ho havien estat, eren cases on hi vivien famílies sitgetanes de vella arrel. Recordo les seves petites finestres, algunes de noble pedra gotitzant, però eren cases tan míseres que no crec que tinguessin eixida pel darrera.

Quan vaig entrar d'aprenent de fuster a Can Marsal, l'any 1913, cito ací una data i no en citaré cap més, car m'hauria calgut consultar arxius i aquesta tasca no és per mi per manca de temps i també de vocació, ja s'havien enderrocats les cases de davant de l'Hospital, i no encara les de la placeta de Sant Joan. Fou quan es col·locaren les jàsseres de ferro damunt de les quals s'hi havia planejat el gran saló que avui és orgull nostre, on hi escau celebrar-hi actes oficialment culturals. Es procedí després a pujar les del sostre d'aquest Saló d'Or. No hi havia llavors grues, recordo veure que amb jocs de corrioles que en deien ternals, moguts per gruixudes cordes i també amb cadenes, amb el concurs de tots els treballadors, paletes i manobres, del mestre d'obres Magí Pascual, eren pujades les llargues jàsseres que, tot i no ser de ferro massís, ja que estaven vestides en forma de ballesta, feien el seu pes. Amb els mitjants d'aquell temps manejar-les eren actes d'heroïme, així ho veia jo amb els ulls oberts dins

l'adolescència. Mentrestant, a la botiga, a la fusteria Marsal, van arribar degudament lligades unes motlures per fer el cassetonat (en castellà, artesonado), ja que calgué encarregar-les a un taller de Barcelona, degut a que no comptant amb maquinària s'hauria hagut de fer manualment i hauria estat el no acabar mai. També arribaren llargs taulons de fusta de melis, qualitat superior a la corrent anomenada flandes, de 25 centímetres d'amplada per 7 i mig de gruix, que foren tanmateix treballats a mà i emboetats de dos en dos, per forrar les jàsseres de ferro. No sé si us hi heveu fixat, i remarco aquesta prioritat tècnica, com altres que en pugui citar, que aquestes grans bigues figurades no donen la sensació que s'abaixin del centre, allò que es diu vulgarment fer panxa, i és que foren conscienciosament serrades del mig a morir no-res als dos caps, per tal de donar la sensació de rectitud perfecta. No cal dir que fou una idea tècnica del director de les obres; el senyor Miquel Utrillo, la competència del qual es manifesta en tots els detalls de la construcció de Maricel. Feina dura aquesta de serrar, a mà entre dos homes i també ribotejar la fusta de melis i fer el gros bordó de les jàsseres, a sota, banda i banda. Aquestes sòlides figurades jàsseres aguanten les caixes de les bigues més petites on s'enquadren els cassetons d'estil gòtic on hi han els florons daurats. És model del joc de portes que Utrillo va lograr adquirir a Salamanca, segons va manifestar-me el seu fill Miquel, car m'intrigava la procedència. Són aquestes portes, les originals, les de davall de l'escala que amb balaustrada de fusta hi ha al bell mig del saló. Les altres, del mateix estil, es van fer noves. Cada vegada que amb motiu d'un acte cultural o de recepció he entrat en aquest gran saló, que és anomenat «Saló d'Or del Maricel», em sento colpit pels records d'aquell temps de ma primera juvenesa, que si bé no contribuïa als treballs per ser un aprenent, veia com s'hi anava treballant laboriosament, sobretot en la separació dels dos salons, el d'Or i el platejat, d'identificació estil.

En aquesta separació, a base d'arcades barroques, que no sé d'on les devia treure Utrillo, hi van treballar molts dies per al seu ajuntament el fuster Pere Claramunt, afecionat a tallista, l'escultor Pere Jou, que hi feia els tocs mestres i a la vegada ho dirigia, i sobretot el daurador Francesc Vinardell, el «Quico» que li deien, en la tasca de cobrir tota la decoració amb finíssimes làmines d'or. «Quico» vingué a Sitges com oficial del decorador de Barcelona senyor Cuyàs, i, com l'escultor Pere Jou, es va quedar a viure a Sitges, si bé Jou hi arrelà, ja que treballant en els capitells, s'enamorà d'una noia sitgetana que passava anant i venint de missa, es deia Antònia Andreu, i és l'àvia que tots venerem.

Deixem el gran Saló d'Or per passar a l'altre saló edificat ja últimament, enderrocada ja la casa que com he dit s'havia fet, amb una ampla balconada, aquell senyor de la Canadenc, i una o dues que hi havia, i recordo una família de mariners, tocant a la rectoria, saló conegut per Saló Blau. Llavors jo ja era fadrí fuster. Marsal s'havia ja refet de l'accident sofert i per mi presentat, en la caiguda per l'ull de l'escala de la casa del Cap de la Vila. Aquest saló no té la fastuositat del Saló d'Or, però per mi un bon grau d'emoció, ja que al sostre hi ha el cassetonat format per enquadrats d'amples motlures treballades difícilment a mà i al centre uns ondulants amb bola al mig, els quals ondulats foren fets en su totalitat per les meves mans;

les boles encarregades a un torner. El senyor Marsal va confiar la feina de col·locació del conjunt del sostre, prèviament ja els paletes hi havien muntat una bastida, tot un pis de taulons, a un jove de Cubelles, fill de fuster, que s'havia presentat per si faltava un treballador. Pobre xicot, no se n'havia vist de més fresques... El vam haver d'ajudar a resoldre els seus problemes. Hom ja endevina que l'ondulat i la bola plàsticament repetit és l'heràldica imaginada per Utrillo: onades del mar amb el sol al cel. Aquest fou el saló on foren col·locats els retaules que Utrillo va poder reunir de diversos indrets d'Espanya i que després en les incidències del desallotjament foren enduts enllà dels mars. Igualment ho foren els Budes i objectes orientals del saló de la planta baixa, tant estimats pels col·leccionistes ianquis.

Ja que parlo de les sales del Maricel no he d'ometre les de la col·lecció de tapissos, els quals en els darrers temps havíem penjat en Pere Claramunt i jo, enfilats damunt d'un sol tauló, perillosament. Oh, la joventut! Aquells tapissos em tenien obsessionat, recordo que hi havia escenes referents als amors de Marc Antoni i Cleopatra, amb uns vaixells romans molt decoratius. Les dues sales d'antuvi havien estat preparades a una alçada convenient. Una d'elles forma part ara d'aquesta biblioteca, aquesta biblioteca que porta el nom tan estimat de Santiago Rusiñol, que enguany homenatgem. És la nova sala d'actes on hi ha una mena de cornisa a certa alçada, de fusta, l'altra, més espaiosa, era damunt de la porxada del Racó de la Calma, on hi ha el sarcòfag procedent del Vinyet, amb aquelles majòliques que testimonien el bon humor d'Utrillo: l'una diu que aquella aigua no és bona per beure i que l'altre sí, però que no en raja cap de les dues.

Com que us he parlat de la porxada, perfecta caixa de ressonància dels concerts que a l'estiu tenen lloc en el Racó de la Calma, bé us puc revelar una mena de secret: les biguetes de fusta que hi ha damunt de les quatre columnes coronades pel cisell de l'enyorat Pere Jou, són per cobrir sengles biguetes de ferro. Doncs bé, a la fusta s'hi va donar, per ordre d'Utrillo, abans de pintar, dues capes de sulfat de coure per a la seva conservació. Per això resta la fusta en bon estat a desgrat de pluges i solciades. L'actual conjunt de l'antiga placeta de Sant Joan és una meravella, i batejar-la com a Racó de la Calma és agudes de Miquel Utrillo ben estimable. Ara us diré però per què per a mi té una singular recordança. On hi ha l'entrada principal de Maricel, la portalada gòtica procedent de Salamanca (la pedra, naturalment, les portes les vam fer noves), hi havia la casa on vivia una dona molt vella que venia vi, li deien la «Pua». Aquesta casa era de la família Cassanyes, en enderrocant-la es van aprofitar les llates de l'embigat, amb la finalitat de fer-les servir de suport dels cel·lasos d'habitacions de Maricel. Ara no es fa així, però llavors, per enguixar, es clavaven canyes al sostre per aguantar el guix. Doncs jo em vaig cuidar de serrar les llates a mida i fer-hi els queixals per empotrar-les a les bigues de ferro. Perdoneu aquests detalls fútils. Donava gust la sentor de pi que feien, olor de reina concentrada després de tants anys de la construcció d'aquella casa. La botiga de fuster restava gratament perfumada, tothom que entrava hi feia el comentari. La fusta era rogenca i gens corcada. Penyora dels anys que la casa tenia era que l'escriptura era en llatí, m'ho va dir la meva tia.

Al davant del Racó de la Calma hi ha el mag-

nífic balcó típic català procedent de Santa Coloma de Queralt que prou concorda amb el gòtic portal, finestres i finestres de la placeta, però no sé per què s'ha deixat al descobert aquell portal romànic que degué ser l'entrada a la capella, abans que Bernat de Fonollar creés l'Hospital. Utrillo no el va voler aprofitar per no concordar amb l'estètica del conjunt. Ara sembla una finestra tapiada d'on, per acabar-ho d'adobar, en surt esculpit un símbol heràldic discordant. No cal dir que el meu vot és contrari a la col·lecció de l'estratolària escultura que substitueix la noble testa de Rusiñol que Utrillo hi va col·locar a honor del seu amic.

Cal que deixi de fer aventurades divagacions i torni a parlar de la meua col·laboració en les feines de Maricel. És clar que no m'he de referir a la rutinària de muntatges de portes i finestres, però sí que em plau fer esment de la quantitat de plantilles corbades per a la feina de paleta que hi vaig fer. Tals com les del bell claustre on ara hi tenen lloc els «piscolabis» cloenda dels actes oficials, amb els seus seients de rajola esmaltada, a més de les arcades, i les del jardí de damunt del Saló d'Or.

Les grans jàsseres que havia vist pujar quan jo era aprenent, prou podien ben resistir el pes del projectat jardí, amb l'estanyol al centre, els arbusts que hi foren plantats, els rosers i plantes diverses amb uns pilars de llistons de gelosia per emparrar-s'hi, bancs de rajola de València... Quina tristor deu fer el jardí abandonat... En recordar les plantilles fetes per a Maricel, de crete recordança i tribut de companyonia a l'Antonet Pascual, encarregat de les obres de Maricel, en col·laboració del qual vaig treballar, no sols al Maricel, sinó també al Casino Prado, amb els xindris de les arcades laterals i el de tota l'amplada de l'amfiteatre, així com en les corbes en forma de ferradura on hi ha les llotges.

Tornant al Maricel, recordo un diumenge que, perquè havia de venir el pintor Josep Maria Sert, un de tants amics que Utrillo acompanyava a veure les obres de Maricel, vam haver de treballar per tal de col·locar uns grans de fusta que calien per guanyar el desnivell per circular damunt del pont a nivell del Saló d'Or, al més baix del pis del vell hospital. Hem de reconèixer la gràcia, la bellesa d'aquest pont, base de la fesomia de Maricel. La barreja d'estils en les edificacions de Maricel ha estat sàviament dosificada. El pont, renaixement, amb materials nous, i el portal de marbre d'entrada al que avui en diem Maricel Mar, no desentona de la gran portalada gòtica del Maricel de l'escalinata monumental. El bon gust, l'estètica de Miquel Utrillo, era innat do que posseïa, digueu si no el Poble Espanyol de Montjuïc, la direcció del qual compartí amb Xavier Nogués, on tot lliga mestriolment dosificat.

Es ben palès que el propòsit del genial creador de Maricel, i no crec desmesurar el qualificatiu, era de dotar la nostra vila d'uns edificis, d'uns palaus, propis per a ésser destinats a això que actualment són, per a museus i perquè al gran Saló d'Or s'hi poguessin celebrar actes culturals. Si la destinació de les estances de Maricel no hagués estat més que l'estival residència d'un multi-milionari turista nord-americà, obsessionat per l'art medieval nostre i per la llum mediterrània, no calia cap gran saló, tot i que, tanmateix, era costum en els castells un sala de recepcions.

L'amor a Sitges de Miquel Utrillo ja era desvetllat de quan venia ací amb Santiago Rusiñol. No s'ha dit si l'edifici del Cau Ferrat fou aixecat

amb el consell d'Utrillo, encara que l'arquitecte fos Francesc Rogent, però és versemblant. La idea d'un Sitges d'avenir turístic no fou pas en l'avinentsa d'haver-se-li confiat la realització del caprici d'un senyor americà. Ja anys enrera fou autor d'una pintura existent al Museu d'Art Modern de Barcelona titulada «Sitges del per-vindre», en la qual hi ha la típica imatge de La Punta i uns turistes cofats amb aquell barret tropical amb què els exploradors s'abillaven antany, amb les corresponents polaines; també podem veure el croquis d'aquesta pintura en la col·lecció del setmanari «Baluard de Sitges», en un exemplar de primers de segle. Sobre aquesta fantasia tanmateix profètica, podem testimoniar que ha estat errònia: el turista que ens visita vesteix amb molt poca roba, d'ambdós sexes, sols ve a torrar-se i no és nord-americà, sinó gabatx o anglo-saxó.

D'ell, Utrillo, el toponímic de la projectada ciutat jardí de Terramar, com ho fou el nom de Maricel. D'ell fou la idea de la ja veterana exposició de clavells. No va faltar mai mentre va viure a Sitges el seu concurs a tota manifestació cívica o cultural. Amic de la joventut adolescent, recordo que ens passà unes diapositives d'arqueologia, ciència que n'era també expert, al Patronat d'Acció Social, llavors que la nostra generació s'hi agrupava. Per això va intuir que a la cova dita de Sant Llorenç hi havia d'haver restes de l'època neolítica, i realment, unes restes de pedra i ceràmica hi foren trobades a l'excavar el pagès conegut per en Ramon de l'Estellà, en presència del propietari de la finca, Cassanyes, de l'historiador Carbonell Gener i de Miquel Utrillo i els seus fills.

També penyora del seu amor a Sitges fou el projecte del nou Saló Teatre de la Societat «El Retiro», que havia estat destruït per un incendi, de manera que no tornés a succeir. Prescindint materialment de la fusta, àdhuc en les llotges, a desgrat d'oferir un aspecte inadequat, molt criticat, però tècnicament positiu.

Tornem al Maricel. En Joan Marsal i Brunet, el meu amo, valgui's el mot, era una persona intel·ligent que sabé interpretar les idees constructives d'Utrillo, sense cap excepcional cas de fracàs. No treballava al banc com a fuster, sols dirigia, però el més vell dels seus treballadors, en Tòfol Rovira, en feia l'elogi d'haver com obrer muntat la carcassa de l'alta torra dita d'En Severiano, edifici avui convertit en hotel, com a feina important per ell realitzada. Va morir quan el Maricel estava ja pràcticament acabat. Tenia jo llavors 20 anys. Va ser quan vaig tenir els contactes més directes amb Utrillo.

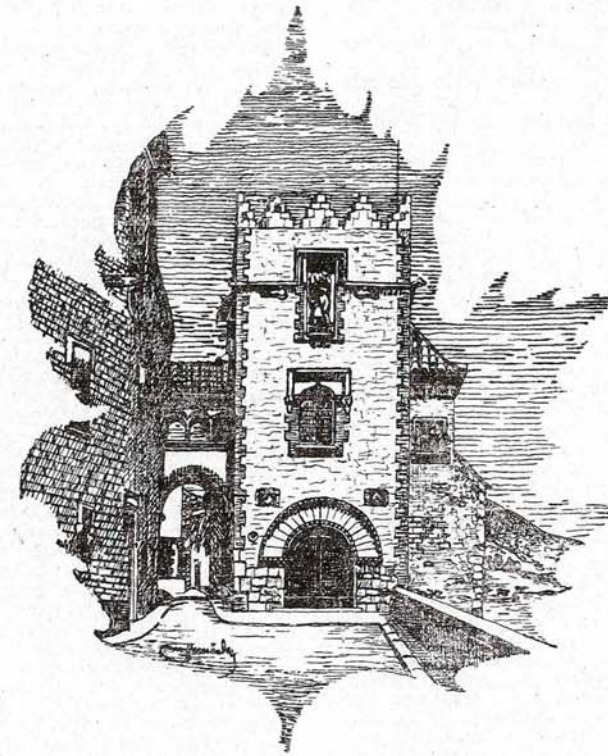
La personalitat del creador de Maricel ja me l'havia ponderat el meu cosí Magí Albert Cassanyes i Mestre, ja abans de treballar de fuster. Com que anava a passar les tardes dels dies de festa a casa seva, em digué que Utrillo era el que havia redactat la part referent a les arts en l'Enciclopèdia Espasa, que tenia la carrera d'enginyer de Camins, Canals i Ports, que formà part del grup dels Quatre Gats i altres detalls de la seva personalitat.

Es prou coneguda l'anècdota de que Charles Deering, milionari nord-americà, en visitar el Cau Ferrat acompanyat pel pintor Ramon Casas, manifestà el seu desig de comprar-lo, cosa que el seu gelós propietari es negà a vendre. Aconseguí, però, adquirir el vell hospital, llegat del senyor de Sitges Bernat de Fonollar, i que fos Miquel Utrillo qui, amic de Casas i Rusiñol, es fes càrrec de les obres: un tècnic del ram de construcció, historiador d'art, actiu viatger que havia estat als Estats Units, que coneixia els ra-

cons més bells d'Espanya, company de bohèmia a París, home auster, però dotat de ço tan important com és el se'n diu do de gents.

Puc dir que la primera vegada que el senyor Utrillo es va fixar amb mi fou quan, essent aprenent, va venir a la botiga de Can Marsal i parlant de la guerra, la primera gran guerra que va començar l'any 1914, ell era un adicte franquiloquí, l'Olaguer Brunet, fuster, va dir-li frases que jo era pacifista, ni entusiasta de França ni d'Alemanya. Llavors, Utrillo, mirant-me, digué: «Ser pacifista és com ésser catalanista». «Es que jo també sóc catalanista», vaig dir-li. Un dia, jo ja més gran, va venir a la fusteria, i Marsal em digué que anés amb ell amb

trà com en uns armaris antics, que duïen unes columnes treballades banda a banda, amb dau-rats, els prestatges que sostenien llibres gruixuts, degut al pes, s'abaixaven del mig, com si anessin a trencar-se. Per tal d'evitar el mal efecte em va dir que hi posés uns escaires que mantinguessin els prestatges rectes, cosa de poca feina. Vaig anar a casa del manyà Josep Selva, llavors no hi havia ferreteries a Sitges, i amb els escaires em vaig presentar al Maricel. Em facilitaren l'entrada com de costum i ja em teniu treient les rengles dels volums, una enciclopèdia en llengua anglesa per procedir a carregar els escaires. Es presentà la senyora Deering i em preguntà, més amb signes que amb

determinades eines per certa feina. Sortirem junts, i a mig carrer d'Olsinelles s'aturà i em va dir en to confidencial que jo li recordava a un amic seu pel meu caràcter seriós. No vaig osar a preguntar-li el nom del seu amic que tenia el meu tarannà, molt satisfet que m'assemblés a un seu amic. De fet, Utrillo em tenia voluntat, més després d'haver presenciada l'acte de ruptura de la muller del Deering amb ell. Fou així: com és sabut, Charles Deering venia els estius a passar uns dies a la seva propietat de Sitges. Portava els seus criats, un anglès i altre japonès, per cert que aquest ens feia molta gràcia perquè per saludar als qui treballàvem al Maricel ens deia: «Mucho calor, mucho trabajo». No sempre venia acompanyat de la seva esposa, cosa que ho féu l'última vegada. Una dia Utrillo em féu pujar al pis, a la sala on havia estat de convalescència, amb balconada de cara al mar, sala habilitada per biblioteca, i em mos-

paraules, què anava a fer. Vaig dir-li que m'ho havia ordenat el senyor Utrillo per reforçar l'estanteria. En castellà i també en signes. Féu un gest de sorpresa indicant que parés, de seguida va tornar amb Utrillo. Van sostenir el diàleg en anglès, que no vaig entendre. Ella, la mestressa amb gesticulacions d'enuig, i Utrillo amb el seu aire auster contestant-li. Per fi em digué que no posés els reforços i tornés els ferros a Can Selva.

Aquest fou, sembla, el primer acte de desavenença que va acabar en trencament. El motiu era pueril, però segurament serví de pretext per a la ruptura decidida d'antuvi, defensada per la muller del misteri, qui sap si contra el seu parer o bé indiferència, ja que aquesta vegada a ell se'l veia envellit i potser malalt, mancat d'energia. No devia pas ser decisió seva abandonar el Maricel i endur-se'n tot el que Utrillo, amb bona fe, havia recollit, quan feia

poc que s'havien rebut sengles caixes amb les peces d'un gran orgue, que ja estava degudament instal·lat perquè les audicions es poguessin escoltar des del Saló d'Or. Per cert que el vaig sentir teclejat pel gran mestre Manuel de Falla, en una visita que féu al Maricel convidat per Miquel Utrillo, en ocasió d'estar jo treballant en la feina d'ajustar el seient del vell cor de catedral que hi ha annexe a l'esmentat Saló.

Ara bé, ¿qui era aquest mecenes, milionari nord-americà, que tenia el caprici de posseir un palau, d'estructura medieval, que atresorés objectes d'art de l'antigor, i que per assolir-ho havia atorgat la confiança a un home de la categoria intel·lectual de Miquel Utrillo Morlius? Es de creure que era una persona culta, pels llibres que tenia a la seva biblioteca i que devia llegir en les seves estades a Sitges. Però, d'on li venia la fortuna? Un any, coincidint amb la seva vinguda estiuenca, van ser repartits gratuïtament als habitants de la vila, com a obsequi, uns matamosques de tela metàl·lica i també algunes rateres molt enginyoses del mateix material. Hom digué que n'era fabricant, cosa verosímil. Com és sabut als Estats Units hi ha milionaris que se'ls coneix per reis. Ara mateix han tingut un president rei dels cacauets... Mé devia ésser mister Deering fabricant d'aquells vulgars estris, altrament hauríem de creure que els obsequis eren perquè li havia comprovat l'abundor de mosques i rates al nostre país, i per això havia enviat els instruments, per combatre tals paràsits.

Utrillo, amb els cabals que li havia anat enviant el Deering, i tenia poders per fer-ho, havia anat comprant les velles cases, no sols les del carrer de Fonollar, sinó també les de darrera de l'Ajuntament, edificant sempre en comunicació amb la part diguem-ne central de Maricel, entre elles la que hi havia ací on estem reunits, i hi vivia una família de mariners que em sembla que en deien a Can Nofre. El cas és que amb el propòsit d'exercir la tutela de Maricel, Utrillo va edificar aquest cos de Maricel per viure-hi en família, i per això va deixar una porta al replà de l'escala, diem-ne d'honor, de Maricel, que comunicués al seu estatge particular.

Naturalment, arran de les renyines va deixar de viure-hi la família Utrillo, que es traslladà al carrer de l'Illa de Cuba, a la casa on després s'hi estatjà la Central Sindical del Moviment. Estem reunits, doncs, en la casa on visqué la família Utrillo, on vaig treballar en la seva construcció de portes i finestres, i també en la balustrada de l'escala. Aquest record m'és sempre permanent, sempre que hi vinc. Ací on estem era el menjador, on hi veig la senyora Lola amb els seus fills, el Pepe Mas i els dos Utrillo, Miquel i Joan en edat escolar, mentre jo hi feia alguns treballs. Per això en Miquel diu de mi que som amics de tota la vida.

Es gràcies al creador de Maricel que estem ací en amical trobada el Grup d'Estudis Sitgetans. En ocasió d'una exposició de fotografies de quan jo era president de l'Agrupació Fotogràfica, que havíem constituït una colla d'amics, en no tenir local, aconseguíem disposar del pati porticat amb el bell surtidor al mig d'ací a la Biblioteca, al inaugurar-la, mentre pronunciava uns mots de presentació, em va semblar sentir la veu del senyor Miquel Utrillo amb el seu habitual salut d'Hola, què tal, i així vaig dir-ho, proposant al senyor Antoni Almirall, que estava present, com alcalde, que hi figurés quelcom que testimoniés que era la casa on havia viscut el gran amic de Sitges. Per acord d'aquell Ajuntament, al cap d'unes setmanes fou col·locat

el rostre de Miquel Utrillo al fons del pati, obra de Pere Jou, en un acte d'homenatge.

Per acabar us diré que Utrillo va voler que fos jo qui instal·lés els mobles i li pengés els quadres de la seva col·lecció particular a la casa on anava a viure al carrer de l'Illa de Cuba, així com la col·locació dels aparells meteorològics a dalt de la torratxa, car era afecionat a la meteorologia. Publicava a «El Eco de Sitges» una secció amb dates del temps. Em detallà el funcionament dels aparells, així com em feia comentaris de les pintures. Em va donar un cartell de «La Fada» que tenia repetit, compost de tres fulls, del que era autor, òpera que va estrenar-se al Prado en una d'aquelles cèlebres Festes Modernistes que organitzava Rusiñol. «Guarda'l», va dir-me, cosa que no he pogut complir. En les Noces d'Or celebrades al Prado a l'any 1927, el vaig deixar per a una exposició de programes que es va fer i no vaig lograr recuperar-lo. Després Utrillo va canviar de domicili; la família Utrillo va anar a viure al carrer de Sant Pere i també vaig ser jo qui li féu el trasllat. D'aquest contacte, per mi molt profitós, amb Utrillo, en servo algunes anècdotes. Us en diré dues. Quan passava per davant d'un clavicordi que tenia, posava les mans al teclat i iniciava aquella marxa que es popularitzà en la primera gran guerra, «La Madelon». Li devia de servir d'evasió del que li havia passat al Maricel, ja que es veia que l'obsessionava, car me'n parlava sovint, citant com n'havia estat testimoni en aquella absurda escena. L'altra anècdota, frívola, és pròpia de la seva agudesia mental. Un dia, a l'entrada de la casa del carrer de l'Illa de Cuba, una noieta, molt bufona per cert, es presentà portant un vestit per a la seva esposa; al sortit tot eixerida, Utrillo va preguntar-li, com una galanteria: «Com et dius, maca?» «Mercedes», va dir la noieta. I com que es quedà parada, ell, amb aquell aplom característic, li digué: «Puede usted retirarse».

Com a cloenda d'aquesta vetllada, us volia llegir l'article editorial que vaig escriure al setmanari «Baluard de Sitges» arran de la mort del creador de Maricel, on s'insertava també el seu retrat, reproducció de la pintura de Padilla. Però és tard i no vull abusar de la vostra benevolença.

Bé, si així ho voleu, us el llegiré:

«La vila de Sitges, després de Santiago Rusiñol, a qui deu més la seva esplendorositat i fama és a Miquel Utrillo, suara transpassat. De les Festes Modernistes ençà i intensament durant la construcció del que en podem dir palau de fades, que és el Maricel, ell dedicà el seu talent enciclopèdic en el millorament i progrés artístic de Sitges. Per això li tenim un deute moral inexcusable. En vida, el seu temperament de selecció féu que no fos comprès i gairebé mai agrait públicament, llevat d'un petit cercle d'amistats que sabia el valor de la seva obra i de la seva peculiar intel·ligència privilegiada.

La personalitat vasta de l'Utrillo no és per ésser analitzada per nosaltres, no tenim la solvència per fer-ho ni la sensibilitat psicològica necessària per una tasca així, tot i haver-nos honorat amb la seva amical benevolença. Altrament la premsa barcelonina s'ha ocupat de l'Utrillo i plomes prou autoritzades han signat sengles articles, per tant preferim transcriure aquestes apologies pòstumes en el Baluard d'avui. No podem, però, excusar-nos d'exterioritzar l'emoció profunda produïda per la seva mort a totes les persones que, com el redactor d'aquestes ratlles, deuen bona part de les seves aficions i de la seva formació moral al fet d'haver topat en

sa primera juvenesa amb un home tan complex, tan cavaller, de refinat gust artístic i d'una intuïció tan extraordinària.

Miquel Utrillo nasqué a Barcelona el dia 16 de febrer de 1862. Va estudiar a Barcelona el Batxillerat i el començament de la carrera d'enginyer, que va acabar a París, com alumne de l'Observatori de Monsoulis i de l'Institut Nacional Agronòmic. Va exercir la seva carrera a França, Bulgària, Alemanya i Bèlgica, i més tard a Espanya. D'aquella època és la seva intervenció a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, segurament molta gent recorda encara el cèlebre panorama de Waterloo, degut a Miquel Utrillo.

De retorn a París el veiem actuar en activitats molt diverses, però la seva vocació el decanta ja cap a treballs artístics i literaris. Des de París tramet cartes a «La Vanguardia» de Barcelona; els seus articles són molt llegits, i contribueixen poderosament a la revolució artística que havia de produir-se a Barcelona a començament del 1900. A la penya de l'Utrillo, a París, hi havia Rusiñol, Casas, Zuloaga i altre artistes. És natural que anant amb aquestes companyies Miquel Utrillo sentís néixer la vocació per la pintura i la crítica artística. Més tard, quan torna a Barcelona, funda la revista «Pèl i Ploma» i després la revista «Forma», que van tenir gran influència en els nostres medis intel·lectuals.

Desitjant completar la seva cultura artística i literària, Utrillo va emprendre grans viatges. Va recórrer tot Europa, els Estats Units i el Canadà, i tota l'Àfrica del Nord, des d'Egipte al Marroc.

Seria impossible de detallar en aquests moments els nombrosos diaris i revistes catalanes, castellanes i estrangeres on va col·laborar Miquel Utrillo, amb la seva ploma o amb el seu llapis. La seva activitat com a conferenciant fou també molt notable. Miquel Utrillo era un dels homes dels Quatre Gats.

Mossèn Antoni Batlle

A l'estiu de 1946 teníem de vicari a la parròquia de Sitges mossèn Salvador Nonell, que promovia les activitats juvenils de la vila segons novíssims i avançats corrents, sota l'experimentada direcció de mossèn Ramon Godayol, que donava certes facilitats per tal d'obrir nous camins al vetust Patronat d'Acció Social Catòlica.

Llavors va ser quan la Joventut d'Acció Catòlica va convocar un Certamen Literari per al mes de desembre, en què, pel que fa a la poesia, era admès el català al costat del castellà. Varem tenir diverses reunions amb mossèn Godayol per aclarir aquesta qüestió de la llengua i varem concloure, entre tots, que de moment no era possible la completa normalització que desitjàvem.

Llavors varem trobar-nos amb la precisió de cercar un mantenidor. Mossèn Godayol ja havia parlat amb el senyor Josep Carbonell i Gener

Un dels cap-de-colla de tot una generació d'artistes. Les seves últimes activitats han estat la seva intervenció en l'obra de «Maricel», del jardí de Terramar i ara a l'Exposició de Barcelona, amb la direcció del «Poble Espanyol».

Amb Miquel Utrillo desapareix un dels homes més representatius d'una època.

Aquest fou l'article publicat a «Baluard de Sitges», assessorat per les biografies que d'ell es publicaren amb motiu de la seva mort.

Tant que es podria parlar d'Utrillo, i resta immerescudament oblidat. Sols el seu fill Miquel, àgil periodista, ens el recorda en la seva col·laboració setmanal a «El Eco de Sitges», ben sovint, i ara en lloable gest de fidelitat fa ofrena de l'arxiu i llibres del seu pare, a la vila de Sitges, que hostatjarà la nostra Biblioteca. Així l'homenatge a Santiago Rusiñol d'enguany serà extensiu a Miquel Utrillo, personalitat polifacètica, que a més del que li devem com a autor de Maricel, fou notable dibuixant, promotor de les arts, director de «Pèl i Ploma», setmanari exponent de les inquietuds de final de segle, il·lustrador de les «Oracions» de Rusiñol, director també de la revista «Forma», de l'intent de «La Cantonada», cant del nostre Trinitat Catasús i tonada de Miquel Utrillo. I de cor noble, que en els anys de bohèmia de París tingué el gest tan humà de donar el seu nom al fill que tenia la pintora Susanne Valadon, esdevingut el tan conegut pintor dels barris de Montmartre, Maurice Utrillo.

Crec que amb el meu inexpert i mal fragmentat parlament us hauré fet palès que l'edificació del palau de Maricel es deu més al bagatge cultural i als dots personals de Miquel Utrillo que al caprici i mecenatge del multi-milionari Charles Deering.

JOAN PUIG I MESTRE

i he de confessar que la solució ens va sorprendre un xic: el senyor Carbonell va fer la gestió

ANY XII • • NUM. 571

Sitges, 15 Septembre de 1912

BALUART DE SITGES

Setmanari català

Redacció y Administració:

Carrer de Parelladas, 9

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sitges, un trimestre, 1'50 pesetas
Espanya, un any, 7' 14.
Estranger, un any, 2'50 pesos (or)

Anuncis, Esqueles, Remittits
y Reclams a preus convencionals

D. Francisco Carreras y Robert

mort el dia 16 d' Agost prop-passat, a la vila de Sitges

A. C. S.

La viuda, D.ª Maria dels Angels Pujat y Cantí; filles, Maria de les Neus y Maria de les Mercés; fill polítich, Joan Roura de Cortada; germans, Antoni, Josefa y Eularia; germans polítichs, Joan Ferret Camps, Arcadi Mas Fondevila, Encarnació Jané, Teresa Pujat y Antón Cantí; oncles polítichs, nevots y nevots polítichs, cosins y demás familia (presente y ausenta), la rahó social "Carreras Hermanos" y la casa "Vda. de J. Roura y Presas, al recordar als seus amichs y coneguts tan dolorosa perdua, els preguen el tinguen present en sas oracions y se serveixin assistir en alguna de les misses que pera l'etern descans de la seva ànima es celebraran el prop-venent divendres, dia 20 del mes corrent, en la Iglesia de Ntra. Sra. de Pompeya (Granvia-Diagonal)de Barcelona; essent les d' ofertori de deu a dotze.

Per respecte a la santetat del temple el dol es dona per despendit.

No s' convida particularment.

De com fou fet "Marycel"

El no poder defugir el compromís contrat de parlar de la casa de Sitges anomenada "Marycel", me posa en una situació semblant a la del tramposista de teatre ai qui el públic digués: «abla!»
La meua mena de treball ha sigut sempre obscur, com el que s' complau mirant entre bastidors com els altres fan acataments al públic, o bé fent d' «aixecador», posant l' eskena com sota de les torres dels «xiquets», pera fer lluir un amic que fa de «xaneta».
Pera arreglar la casa de Sitges, el procediment ha sigut el mateix: impersonal, sossegat, invisible, ja que no amatag, tenint la més agradable sorpresa al veure en un «magazine» sud-americà ben informat, que al parlar de «Marycel», per res esmentava el meu nom. Realment, aixís devia ser, perquè jo no he fet res; he trobat uns quants artissans desconeguts que han comprés uns desitjos y unes quantes explicacions embarbassades, y ab el seu treball s' ha arreglat un casal l' estada en el qual dona repòs al esperit y descans al cos.
Ab això n' hi hauria prou de parlar de «Marycel», si no fos de justícia explicar com han pogut fer el seu fet els artissans; d' ahont han tret els exemples y com s' ha ben aconduït la decoració y amoblament de la casa. A Sitges hi ha un bon sedimant de bon gust de tan bon punt perdut (com ho prova l' enderroc de l'antiga casa de la vila) ha tornat a revifarse y manteneix gracies al moviment cultural iniciat a la seva manera per en Santiago Rusiñol, instalant el Cau

Ferrat. Durant molts anys, les col·leccions han servit de molt, per l' anomenada de Sitges, y de ben poca cosa pera l' progreés material de les arts y oficis manuals. Allí glorificats en ferros, fustes, vidres y pintures. Les cenefes de mal gust han anat serpentejant per les parets de Sitges, pintades de colors semblants als de les teies a la moda; les cases de la gent adinerada, s' han allunyat del mar, abonyejant ab pinacles de ciment y torretes d'album de arquitectura, mentres la cerralleria ha continuat caragolant ferrets primis y rebats, y els fusters dibuixant els interrogants d' allò que se 'n deya modernisme.
Haventhi el «Cau Ferrat», ni calien dibuixos ni explicacions per gran part de les feines de ceraller y fuster que's feyen al «Marycel». No mes dient: «caueu al Cau y feu una reixa com aquella... uns claus aixís... y unes baranes semblants», n'hi havia prou, aixís com el mateix «Cau» servia pera no caure en l' excés de decorar parets destinades a ser omplertes de quadres.
En altres feines de mes empena, en Joan Marsal, el fuster, venia a Barcelona, y ab una visita que feyen els claustrers de la Catedral, al pati y galeries del palau de la Generalitat y algun cop al Museu Municipal, ne tenia prou, sent un home intel·ligent, per comprendre que no devia copiar, sino fer una cosa dintre de l'aire, del aspecte, de la forma de lo que estudiava. Altres vegades, era'l cerraller de Barcelona, un «home» de Vallès que s' diu Mugi Sans, establert al carrer de Torrijos, de Gracia, el que estudiava a Sitges, y obra seva son les llanxes y aixeres de ferro forjats tretes de peces semblants de la col·lecció Rusiñol; el problema s' complicava per la necessitat d'aplicarli l' il·luminació de

gas y s' resolia adoptant una forma semblant a la dels canalobres per blandons. Fins el vell picapedrer de Sitges, un fill de la antiga pobresa, tragué manpes que ningú l' hi havia demanat, tallant en la pedra dura del Garraf, un brollador germà del que dona la seva cadencia degotant al «Cau Ferrat».
Molts altres treballadors pogueren per primera vegada, fer les coses al seu gust; y ademés del «Cau» den Rusiñol, moltes foren les cases de Sitges que serviren d' exemple y altres de proveïdors, pera disposar els mobles, penjar els quadres, encetar el volepar de les cortines, la blancor de les parets, el blau intens de certs sostres y el grau de llum. D'allí hont sortiren tantes caixes, armaris, calaixeres, taules, consols, miralls canalobres, cadires, gerros, cornucopies y tot lo necessari pera amoblar una casa de tres pisos, de 65 metres de falxada, d' allí hont se trobaven abans de passar realment a millor vida, no se 'n parla. D' ahont se tragueren els exemples per disposar les línies generals de la colocació, si cal dirne quatre mots: Sitges, que havia sigut una vila próspera y comercialia abans de l' extensió dels ferrocarrils, havia tingut cases principals amoblades, durant la segona meitat del segle XVIII y la primera del XIX, ab veritable gust y riquesa. Aleshores era més a la vora Anglaterra que Saragossa y més fàcil comprar els mobles d' un saló a Londres que a Barcelona. De la capital anglesa en venien, en barcos grossos que feyen el comerç del vi; de Barcelona en barques mal arreglades o a l'om de mula; més tart en carro, y tan sols cap als cinquanta, en ferrocarril fins a Vilafranca. Les cases bones de la vila, estaven plenes de

BALUART DE SITGES • 2

mobles anglesos de primera qualitat: Chippendales, autèntics Reines Agnes, Guillems y Maries y Adams, que avuy valen una fortuna y que 's herets cremaven per Sant Joan, mentres se compraven el noviatge a can Nolis, o al carrer dels Banys, els de posició més modesta.

Pera tenir idea de com era la Sitges de fa un segle hi ha dues cases que 'n son un exemple que en altres casos fora conegut y admirat pels artistes y els homes d' oficis artístichs. La primera casa, una de les més antigues y nobles de la vila és la dels Dalmau; la riquessa consisteix en mobles, tocadors, bregol, llits, cadires, arquetes, miralls y cornucopies magnífiques, hi ha tot el moblatge de una sala estil Gheraton, ab un gravat al aram, il·luminat a mà, a cada cadira, y fins al oratori sorprèn la magestat d' un Christ verament artístich, tallat, sens dubte, a Italia y per dissort colatcat entre dues imatges d' art quasi rural. Una altra casa, la dels nobles senyors de Llopis, té encara intacte un tresor més extraordinari: un vestíbol y tres sales, amoblades, decorades y fins il·luminades tal com estaven a fins del XVIII y començades del XIX. Res hi manca: les pintures murals, de grisalla al tremp, representant passatges de l' Historia Sagrada y especialment de la vida de Joseph; els canalobres aplicats a les parets, aguantant els ciris, l' il·luminació dels grans salons y sales familiars; el clavicordi, vertical darrera paraula dels Chassaigne d' aleshores; decorats de bronzes imperi; les porcelanes franceses de figures, de can Petit, de Vincennes y Choisy-le-Roi; les raconeres d'orades els miralls discrets que no feyen la crua veritat; els retrats de familia, plens de caràcter, del q' i respón la semblansa ab els actuals descendents; penjen del sostre cavigat aranges de cristall tallat, de lògica y armònica complicació; en una sala sorprèn una senyorial cònsola Lluís XVI puríssim. Y al fons de la casa, que sembla encantada, el llit, xoplugat sota d' un mantell repal de brocat groch y blanc, y airossament coronat de plomalls de festa. Es el tron de la rassa, el santuari familiar de alegries y dolors.

A la galeria d' aquesta mateixa casa, que cau sobre un jardí de gracia antiga, hi ha dues pintures al fresch, y veritablement interessants: caldría una facilitat que no tenia Plaugier, o un viatge que no se sab realitzar Goya, pera imaginar qui podria ser l' artista autor de tan hermoses, tendres, fàcils y escayentes composicions; mes la familia Llopis, sols guarda el recort tradicional de que ja eren pintats quan la guerra del frances; de tots modos, hi ha dues pintures al fresch, nens representats y la facilitat del dibuix no permeten pensar en un pintor local desconegut; aquells grupets hermosos, son d' «algú».

Y «Marycel»? És que precisament l' admiració de tots aquests reconets de intimitat ancestral, fan possibles els arranjaments de cases noves «que no ho semblen», com és la que motiva aquestes ratlles massa llargues de que si no's pensa en les hermosures que han pogut contemplarse en un mirall, no 's pot tornar a penjar en cap lloch propici a les bel·leses d' ara; és que una cadira, una taula, una cònsola, una calaixera, un llit antic, han de dir a cau d' orella un xich de les histories que saben al qui els compra pera usarios, perquè si calien, si no més son objectes coti sables, és a les botigues de drapaire que deuen anar. Allí trobaran els quadres de primeres medalles de fà cinquanta anys, que ningú vol comprar ni per cap diner; allí s' juntaran ab una aranya elèctrica que pesa siscentos kilos, que costà tres mil pessetes al amich que volia regalarla y que tingué que pagar el transport pera treure's de davant.

Es que, pera arreglar una casa, ademés de diners y certs coneixements, lo més essencial és saber «pera que ha de servir», y no fer un cinemàgraf que sembli un cementiri, un quarter ab cara d' iglesia, un temple ab aspecte de fàbrica y una casa pera viure hi feils, que resulti una presó. Pera disposar els mobles, s' ha de pensar en que la nit és pera dormir y no pera sentir cruixir mobles de fustols; que les taules han d' aguantar el pes de vaixelles y menjars abundans; els tallants han de rebre l' empenta d' un atleta ab fibres; la llar de foch, ha de engolir-se l' fum de lions grossos com arbres. Que per penjar un quadre, s' ha de pensar abans ab els gustos dels atells que han d' habitar la casa; quins tenen, quins no tenen, si hi ha un pintor y de quins és, y tot això se sabia per la menuda al disposar la més petita cosa de «Marycel», y s' hi pensava.

Per això, a «Marycel», la llum és clara, la vista eternament hermosa, l' estada agradable; y el nom, un homenatge més al seu padri, el nostre poeta l' Angel Guimerà.

«La Veu de Catalunya»

M. UTRILLO

En honor d' En Bertrán y Musitu

Processat el Diputat a Corts per aquest Districte, D. Joseph Bertrán y Musitu, com a resultat d' haverse concedit el suplicatori que instava l' ex-Secretari de aquest Ajuntament, Bonaventura Julià Masó, en referència de querrela interposada contra En Bertrán ab menció a un article que publica el BALUART DE SITGES; el Tribunal Suprem ha exigit a nostre il·lustre amich la fiança de dues mil pessetes per garantia de sa llivertat provisional.

Els elements d' Acció Administrativa, d' aquesta localitat, que arrán de la concessió del suplicatori obsequiaren ab un banquet an En Bertrán y li reiteraren llur adhesió oferint-se en tot y per tot, es disposaven a demostrar ab obres la sinceritat de llurs paraules, quan els sorprengué agra'dablement la iniciativa dels regionalistes de Vilanova, de promoure una subscripció general pera recullir les dues mil pessetes de la fiança y testimoniar així an el meritíssim Diputat la estima y la consideració de sos electors.

Part directament interessada com som en l' assumpte, no podem menos d' agrair l' acte de sojarditat dels companys vilanovins, qui poden comptar desd' ara ab nostre més decidit concurs pera realitzar la bella iniciativa, que ha de significar l' aplaudiment del Districte al digne representant que ab un gest de alt civisme evità a una població d' altra comarca el perill d' ésser víctima d' un funcionari a qui per greus abusos y faltes s' hegué de treure de la nostra Secretaria municipal.

A Sitges

Benedicció

Es nit. Un somni fou. Truca a ma porta el bon Rector qui 'n don' fratern hostatje, y ab bruc comanda a benedir m' exhorta la grega nau que s' banja dins la platja.

Etis tu, Subur la Blanca, que tes ales gracioses de gavina plegant al tirar l' àncora en les calcs de fong diàfan de la mar llitina, Garraf, geni del lloch, d' esquerpa forma, en vila plaxerosa te transforma.

Gràner de blat que als celtes proveta, celler de malvasia, novela Emporion que l' trident empunya, y obrint del mar la procelosa via s' emporta vers l' América llunyana als fills de Catalunya; llar del treball, de la fadiga humana sanatori al hivern y al estiuatge; Niça petita, deliciosa platja; niu d' Amor y de l' Art; de la Fe y de la Patria baluart; tu qu' escoltes l' eterna simfonia del dia y de la nit, de la mar y del cel la salmodia que reiona com orga en l' Infinit, quin ritme seguiré, quin cant puch dirte, y quin ritu observar per becinirte ab la feble alenada del meu pit?

Somni fou Del Vinet la santa imatje, coronat de rosada son cabell, ruixat d' escuma son brillant mantell, tornava al Santuari, seguida d' angelets en romiatje, formant com dènes d' un immens rosari.

Ilavors he dit: oh Verge, qui veniu de socorre algun naúxer en disort o al pecador en l' hora de la mort, oh Mare del cor dolç y compassiu, Patrona de la mar y de la terra, oh Verge, benehiu la platja, l' camp, la vinya, l' bosch, la serra, la barca, l' mas hont la familia nia, la fabrica, l' escola, l' hospital, el temple sant, la casa comunal, y de Sitges llurra la rodalia de pesta, de tempesta y de tot mal.

Els veils laçats, els joves més ardit, els càndids nins y les gentils donzelles, tots sten benehiu per vostra mà que marca a les estrelles y a les ones dançantes de la mar son ritme secular; y 's qui no han nat encare y viuen, orbes de llum, en lo pregón del claustre de llur mare, y 's desterrats de l' altra part del món, en l' América llunya, qu' anporen el dolç cel de Catalunya y celebren, oh Verge de clemencia, el culte del record y de l' ausencia, tots sien benehiu, per vostra mà, tot en vida y en la mort endreça a tots del cel al etern port.

M' he despertat... Y en el ditxós instant, ab sa la faç somriant, Ella, la Bona Mare, al cor m' ha dit: «Fill meu, tot sia dat y benicít per mà del Senyor Deu Omnipotent, Pare, Fill Seu, y meu, y Esperit Sant». Amén.

JOSEPH M.ª BARANERA
Canonge

Sitges, 13 de Septembre de 1912.

Pressupost municipal

L' Ajuntament ha discutit y aprovat el pressupost municipal ordinari pera 1913. La discussió durà quatre hores, en dues tongades, y durant ella la minoria jullianera donà, l' il·lustrat espectacle de la seva incapacitat y de la seva obcecació.

Per reforçar els ingressos En Julià tingué una gran pensada: establir un arbitri sobre les taules de café que's posen a la via pública. Ben calculat aixó podria proporcionar un centenar de pessetes, que fora l' preu de la impopularitat de l' Ajuntament que ho acordés. L' home de les combinacions financeres ha fet com la montanya d' Horeaci: del seu part n' ha sortit un ridícol ratolí.

En els gastos no ha sigut pas més feliç. Ell, que després dels successos de Juliol de 1909 s' ha volgut presentar com una mena d' redemptor del obrer, allantse ab els queques del socialisme local, una de les impugnacions més tossudes que ha fet del pressupost l' ha realitzada ab miras a la reventada dels empleats municipals, que són obrers tan dignes de consideració com qualsvol altres. Els auxiliars d' oficines, els peons, els serenos, el sepulturero, els encarregats de la llimpia de la Casa de la Vila y del Matadero, el cuidat del rotllejo públich y algún altre, voldria l' ex-Secretari Julià que en lloch de cobrar els seus treballs en la forma que actualment se 's paguen, contestessin com empleats de plantilla y com a tals cobressin el salari de pagat a l' Estat la grossa contribució d' utilitats que ara s' estalvien, y perquè no la paguen els denuncia En Julià en termes que no seria extrany logrés cridar l' atenció del Governador o de la Administració de Contribucions fins obligar an aquells modestos obrers a que 's seus jornals hagin de sofrir la rebaxa qu' En Julià s' empenya tinguin.

Paralolament ab aqueixa denuncia y ab igual finalitat, proposa l' ex-Secretari que l' Municipi deixi de pagar la contribució d' utilitats que devenguen els habers de sos actuals empleats de plantilla y que en lo successiu vagi la meteix a càrrech dels empleats referits.

Qui degué ser tret de la Secretaria municipal per haverse uniat els dies ab l' oli que remenava, voldria ara que fins els funcionaris més cumplidors y probos fossin rebaxats de sou. «Si 'yo m' he perdut,—deu pensar—que tot s' ensorri. Après moi le déluge!»

Un gasto qu' En Julià proposava suprimir és la subscripció a la «Administración Práctica».—15 pessetes a l' any. L' ex-Secretari apoyà la seva esmena sostenint que s' tracta d' una revista inútil que aconsells disbarats. Dirém nosaltres que la «Administración Práctica» és una revista tècnica fundada fa 24 anys, redactada per competantíssims tractadistes de cuestiones municipals, de la que són suscriptors quasi bé tots els Ajuntaments d' Espanya. La superbia d' En Julià, empró, és superior a la bondat de tan notable revista.

A cambi d' aqueixes insignificants economies y de l' encara més insignificant ingrés de l' arbitri sobre les taules de café, proposava En Julià la supressió de l' entrada que s' consignava pera atencions sanitaris y la que proporciona part dels recarrecs sobre consums y còdules, a la vegada que pretenia l' augment de gastos per empendre obres y establir serveys que exigiren fortes sumes. Reduir les entrades y augmentar les sortides,—vessquí una admirable solució pera tornar al descredit del Municipi. L' ex-Secretari, que tan bé sab el camí de la ruina, és un excelent ciclerone pera conduirhi.

Peró En Querol li digué lo que havia de dirli: Després de manifestar que sentia haver de discutir sobre cuestiones econòmiques ab un President de en l' exercici de son càrrech de Secretari municipal quedà alcansat per cantitats indegudament cobrades y retingudes, declarà que com a President de la Comissió d' Hisenda es veys obligat a contelarihi, y ho feu de manera breu y contundent, ab arguments que semblaven cops de puny y apóstrofs com puntes de sabata.

(Per excés d' original avuy no podem donar integre'l precedent article, que acabardm d'instaur en el número proxím.)

LA PUNTA

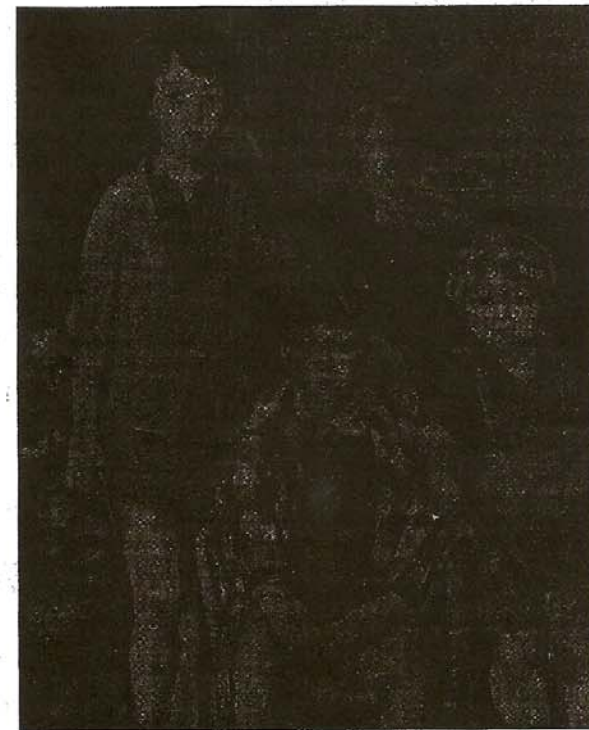
Semanario independiente, de la vida local sitgetana y sus irradiaciones

Precios suscripción: SITGES, trimestre... 175 pesetas; ESPAÑA, año... 8... AMÉRICA, año... 250 pesetas (oro). REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN: ISLA DE CUBA, 2 — TELÉFONO 79. ANUNCIOS, ESQUELAS, ETC. A PRECIOS CONVENCIONALES. Franqueo concertado.

Año III

Sitges, 30 de Abril de 1927

Núm 157

La valor positiva

Decididamente ja no és licit de dir que Sitges continua usdefruitant, per a la seva total vida de l'esperit, l'obra del seu benefactor màxim: En Santiago Russinyol. Nosaltres ho havíem afirmat, i altres ho han repetit bo i preteuent inventar, amb escarafalls de diletant, noves valors antípodes. Però les noves valors no poden ésser improvisades, i encara menys per part de simples teoritzadors aficionats a les arts amb ribets d'avantguardisme: aquest avantguardisme al qual Josep M.ª Junoy ha sortit oportunament al pas, tot prevenint el greu perill que hi ha en confondre'l amb l'impotència impertinent.

La nova valor indiscutible és Joaquim Sunyer—aquest pintor nostre en maturitat, amb un halo de glòria legítima,—i tot ço que de la seva labor irradia. Dotat de la més pura substància sitgetana, difosa en ample radi d'universalitat, nostre eminent pintor és l'home més digne de presidir la Sitges espiritual dels nostres temps. Per això sempre que d'ell es parla, ens sentim l'esperit afalagat i rebem la ferma confiança que no caurà; a l'abís, ans serà recollida per un braç ben ferm, l'antorxa intel·lectual que les èpoques es van trametent.

Vegen amb quina ponderació comenta *La Nova Revista* la composició que també reproduïm, gràcies a la gentilesa del seu il·lustre director: «Es una línia delícia pictòrica. Hi ha uns grisos, en el vestit de la figura central, gosaria a dir, de tots colors. El petit bodegó pintat al fons sembla una mena de tanagra de bodegó. No cal parlar de la delicada i tendra humanitat del quadre. Els infants, En Sunyer els pinta com si fossin flors. Darrera dels esguards purs i dels somriures innocents, hom endevina; però, un tel imperceptible de melangia...»

Per damunt d'aquell marge florit que fa poc dies assenyalaré amb discret guardià de la serenitat de l'artista, salutem, una volta encara, Joaquim Sunyer, amb orgull de sitgetans.

ORION

Marycel y Mr. Deering

El importante *Diario de la Marina* de la Habana ha publicado un interesante artículo del escritor catalán José Aixelà, del que copiamos los siguientes párrafos, por estar relacionados con esta villa.

«De un encontronazo con el caballero don Pepín Rodríguez he sacado en limpio la mar de cosas interesantes. El principal propietario de "Romeo y Julieta" divide el año en dos secciones: seis meses en París y otros tantos en la Habana. Aún que de estos seis se pasa la mayor parte en el "Country Club". Allí vestido de aborígen y casco de la India, tuve el gusto de recordarle su entusiasmo por "Sitges", la villa blanca que fué su residencia habitual durante el tiempo de la guerra mundial. Y de pronto me dijo: ¿No sabe usted que murió Mr. Deering?»

Quien era Mr. Deering. En el norte se le conocía mejor por el "Rey de los Arados". Fué marinero en su juventud. Había visitado varios puertos españoles. Llegado a multi-millonario en su industria de implementos para la agricultura, fué de los primeros

excursionistas que recorriera toda la península en automóvil. Conocía lo principal en edificios históricos. De Cádiz a Irán y de Vigo a Murcia no había carretera que no hubiese cruzado.

Como se enamoró de Sitges. Hombre aficionado al arte pictórico, trabó conocimiento y gran afecto amistoso con el genial pintor Ramón Casas, que hemos conocido en la Habana de paso para Miami repetidas veces.

Mr. Deering, como marino al fin, asociaba siempre sus aficiones artísticas con la contemplación del mar. Acompañado del pintor Casas y siempre en automóvil, el multimillonario visitaba cuanto se le ofrecía a su paso. En una de estas excursiones contemplaron la Imperial Tarraco. En el pueblo inmediato a la capital tarraconense, en Altafulla, Mr. Deering conoció un paisano suyo que tiene una granja de avicultura en aquel lugar. Es muy conocido por toda Cataluña. Desde allí visitaron Vendrell para ver la casa y la modestísima carpeta en donde el gran trágico don Angel Guimerà, escribió la famosa tragedia "Mar i Cel". Como marino, no pudo evadir el simpático yanqui de confesar su asombro por unos tres actos estupendos, ocurridos en la

reducidísima cámara de un barco de vela pirata. Sea por la descripción de un infimo de Guimerà, como lo era el señor Casas, o porque la vida del marino en su juventud le tirase de los recuerdos, el caso es que el nombre de la tragedia catalana se quedó impresa indeleble en su mente.

Al continuar el viaje, el automóvil se detuvo en Villanueva y Geltrú. Allí visitó Mr. Deering el Museo-Biblioteca Balaguer, verdadero acopio de cosas célebres. Emprendida la marcha hasta Sitges para visitar el "Cau Ferrat" de Santiago Rusinyol el visitante norteamericano se prendió del lugar. Como el punto que más le agradaba era el sitio donde había un hospital, Mr. Deering se hizo de él demoliéndolo, y así Sitges, merced a las simpatías de un americano millonario y de unas autoridades que prestaron toda clase de facilidades al nuevo Conde de Montecristo, se convirtió en una villa atrayente. Además de la bellísima situación geográfica se embelleció con el palacio de "Mar i Cel", que Mr. Deering bautizó al influjo subyugante de la visita a la casa de Guimerà en Vendrell.

Miami y las Trompetas de su fama. Mr. Deering no pudo sustraerse al "Bum Bum"

Diputació de Barcelona - Caixa de Municipis

2 LA PUNTA

Vino Moscatel, superior legítimo. Marca Viuda de Robert, Globo
SITGES Depositario en Barcelona: Don Daniel Robert, Claris, núm. 72

Peluquería para señoras MAX
Especialidad ondulación permanente y al agua. Aparato único en Barcelona.
Cortes modernos. - Masaje. - Tinturas. - Depilatorio. - Manicura. - Se hablan varios idiomas. - Valencia, 278, pral. (Junto Paseo de Gracia), Barcelona

de Miami que tantas ruinas líquida en estos días el cacareo de los terrenos imaginarios vendidos bajo una fiebre de locura. La patria, el mar encajonado entre arenales, la moda en los ricos y más que todo la influencia de la familia, decidieron al propietario de "Mar i Cel" levantar un palacio residencial en Miami y una vez logrado el propósito fueron trasladadas las principales obras al Museo de esta cercana Mecca de las ilusiones, desteñidas hoy con el mayor desencanto.

Así Miami ha tenido esta cualidad de Museo español insospechado por muchos de nosotros. El pintor Casas y el escultor Clará se pasaron largas temporadas en el arreglo de este centro monumental, propiedad de un protestante muy amigo de las cosas de España y con devoción especial de las cosas de Cataluña, cuyos artistas eran camaradas del filántropo americano.

Al morir Mr. Deering, nos enteramos que el órgano de "Mar i Cel", verdadera joya en su clase, ha sido donado a la catedral de Tarragona en mérito a la gratitud que siempre sintió el donante por el Arzobispo Antolin López Peláez, que ocupando la Metropolitana tarraconense, facilitó toda clase de procedimientos para adquirir el Castillo de Tamarit, entonces de pertenencia del arzobispado.

El último viaje a España. Fué en 1924. Desembarcó de un yacht en Vigo para seguir a Sitges. En Vigo estaba el pintor Casas con el correspondiente automóvil. Una bronquitis de carácter serio obligó a Casas a llamar a los médicos. Estos prohibieron el viaje en auto. Entonces Casas le tomó pasaje en el "Cristóbal Colón", recomendándolo mucho al Capitán Pano. Desembarcó en la Habana, el día siguiente tomó el vapor para Miami en donde a pasado a mejor vida después de 75 años de una vida ejemplar.

En Sitges se pusieron todas las banderas a media hasta. Fué su principal impulsor de riqueza. La filantropía de Mr. Deering no tuvo límites en Cataluña, a la que adoraba como si hubiese nacido en aquella tierra de mis amores.

Que Dios le haya perdonado sus errores y le tenga en su seno!

En el Ayuntamiento

Sesión de la C. P. del día 26.

Sres. Barrabeig, García y Nadal. Acordose consignar en acta el aplauso a D. Rafael Llopart Vidand por la próxima Exposición de claveles en su campo del Floreal y ofrecerle el máximo apoyo oficial. De que el Laboratorio de Higiene del Partido ha coincidido en el análisis del agua captado en el término de San Pedro de Ribas, con el practicado en el Laboratorio de Barcelona, afirmando que mezclada dicha agua con la higiénica de que disfruta la población mejoraría esta convirtiéndola en potable. Aprobar una acta administrativa suscrita por D. Pedro Soler por la que se obliga a la alineación de su casa lindante con la calle de S. José; cer-

car el terreno y derribar la pared que linda con la carretera, alineándola y construyendo las aceras, mediante la indemnización de 2.500 ptas.

Aprobar las liquidaciones formalizadas por el arquitecto Sr. Martino de los trabajos realizados hasta el 4 del corriente en la busca y captura de agua potable, de 44.437'16 ptas., y otra de 3.655 por obras de carpintería en el nuevo Madero al Sr. Ferrer Carreras, por lo que se reclamará su importe al Banco de Crédito Local a cargo del préstamo. Informar favorablemente la prórroga de 1.ª solicitada por el mozo Isidro Roca Marcé, y enterado de que la Junta de clasificación había declarado con derecho a dicha prórroga por causa sobrevenida al joven Cristóbal Torras Girona, del reemplazo de 1926; y excluido totalmente al mozo Pedro Soler Gras, del corriente año. Autorizar a D. José Casanova para que señale provisionalmente con el n.º 23 su casa de la calle de S. José. De que se ha posesionado la administradora de Loterías D.ª Amalia de Moreta. Inscribirse en el I Congreso de Sanidad municipal que se celebrará en Madrid mediante la cuota de 50 ptas. Autorizar a D. Ramón Quer para anunciar en dos sitios sus pastas alimenticias. Conceder licencia a D.ª Angela Milá Viuda de Padrol para construir un cobertizo en el terrado de la casa n.º 14 de la calle de B. Fernández; a D. Fco. Ferrer Obrador para obras en el n.º 73 de la calle de Jesús; a D. José Ferrer Balcells para obras en la Sima Robert; y a D. Ricardo Gassó para instalar un motor en la casa n.º 51 de la calle de Jesús. Aprobar la relación de jornales semanales en el Sector del Vinyet por 1.652'80 ptas., en el arreglo de calles por 367'50; en el funcionamiento de la escarificadora por 368 y 331'50; en los trabajos a cargo de D. Juan Domingo por 856'40 y en la dirección confiada a D. Pedro Torrellas por 300. Aprobáronse además la cuenta de macadam a D. José López Ramos por 995; la de piedra a D. Antonio Esparza por 721; la de D. Jaime Sauret por 390'70; una de 221 por transportes a D. Tomás Matas; de 58 a la secretaria por viajes; de 45 a D. José Matas como Comisionado del reemplazo; de 30 a D. Juan Vidal por llevar el palio el día de Jueves Santo, y otras menores.

NOTES DE CARNET

CAPVESPRE

El Sol morent se'n va a la posta. Les muntanyes veïnes van prenent el tó difumant de les hores capvesprals.

Mat' com avui se m'havien aparegut aquestes primeres hores de la nit que arriba tan plena d'encís.

Aprop, molt aprop d'aquí on jo en trobo feigint, aprofitant les últimes clarors de la tarda que agonitza, hi ha una font, i el soroll de l'aigua, al caure damunt els còdols escampats per terra, m'apar un cant dolçíssim.

L'aire fresc del capvespre fa dansar mansament les fulles dels arbres. El casal proper, que deu ésser una masia a jutjar pel seu aspecte,

sembla talment embolcallat per la fosca, una caseta de pessebre. Tot ço que em volta va prenent un color indefinit.

Un xic allunyada de mi, albiró la gràcil figura d'un doneta gentil que's va allunyant...

Esquina la quietut que planava arreu, el toc planyivol d'unes campanes properes.

I altra volta, aquesta vegada fins l'endemà al matí que cixordaran l'aire els crits dels oronells, la quietut més solemne plana damunt els camps encatífats de verd...

FRANCESC CASALS

Vilanova i Geltrú 1927

El mundo y la villa

EXPOSICIÓN DE CLAVELES.—Se hallan expuestos en los escaparates de las tiendas de esta villa y de muchas de Barcelona los carteles anunciadores de esta grandiosa exhibición, produciendo muy buen efecto. Como dijimos la inauguración tendrá lugar en la mañana del próximo domingo día 8, y podrá visitarse hasta el día 22, a excepción de los lunes, miércoles y viernes, que para los efectos de los trabajos agrícolas que se practican en el campo del "Floreal", no se permitirá la entrada.

Para que la exposición sea más nutrida, se ha suspendido estos días la venta de claveles, trabajándose con actividad en el arreglo del campo y en la confección de los lotes de que hablamos en números anteriores, y cuya venta constituirá una novedad.

Según noticias vendrán ininidad de jardineros y aficionados a la floricultura, lo que nos satisface en bien del éxito de dicha exhibición.

Con motivo de la Exposición, sería de desear que el Ayuntamiento procurara que estuviera en buenas condiciones el "Camí dels Capellans" haciendo arreglar los baches, pues será de mucho tránsito estos días.

En el IV Congreso Nacional de Riegos que se celebrará a últimos de este mes en Barcelona, figurará un grandioso stand de 25 metros cuadrados, presentado por el dueño del Floreal D. Rafael Llopart Vidand, y de cuya ornamentación se cuidará el inteligente jardinero D. Ramón Closa. En dicho stand se expondrán grandes mazos de claveles cortados, en artísticos jarrones y además los productos de abono para la floricultura de la casa Troffaud S. A. Será un digno complemento de la Exposición de esta villa!

RELIGIOSAS.—Hoy a las 8, Primera Comisión de los niños de la Parròquia; con plática por el Sr. Rector.—A las 5 tarde, Rosario; Més de Maria, plática de perseverancia; acto de Consagración y repartimiento de estampas.

Martes, fiesta de la Santa Cruz, a las 7 saldrá la procesión para la bendición del término municipal.—Mes de Maria. Tendrá lugar durante la primera Misa en el altar de la Purísima y por la tarde, después del Santo Rosario a las 7 y media, con cánticos por el coro de Hijas de Maria. Los días festivos tendrá lugar a las 5 de la tarde.

Domingo día 8, Primera Comunión de las niñas de la Parròquia.

El lunes festividad de San Marcos; se dijeron las tradicionales Misas en la Capilla de Ntra. Sra. de Gracia, asistiendo gran número de vecinos y de los pueblos comarcanos, junto con la distinguida familia de Querol, propietaria de la pintoresca Ermita.

—El miércoles, fiesta de la Virgen de Montserrat,

Diputació de Barcelona - Caixa de Municipis

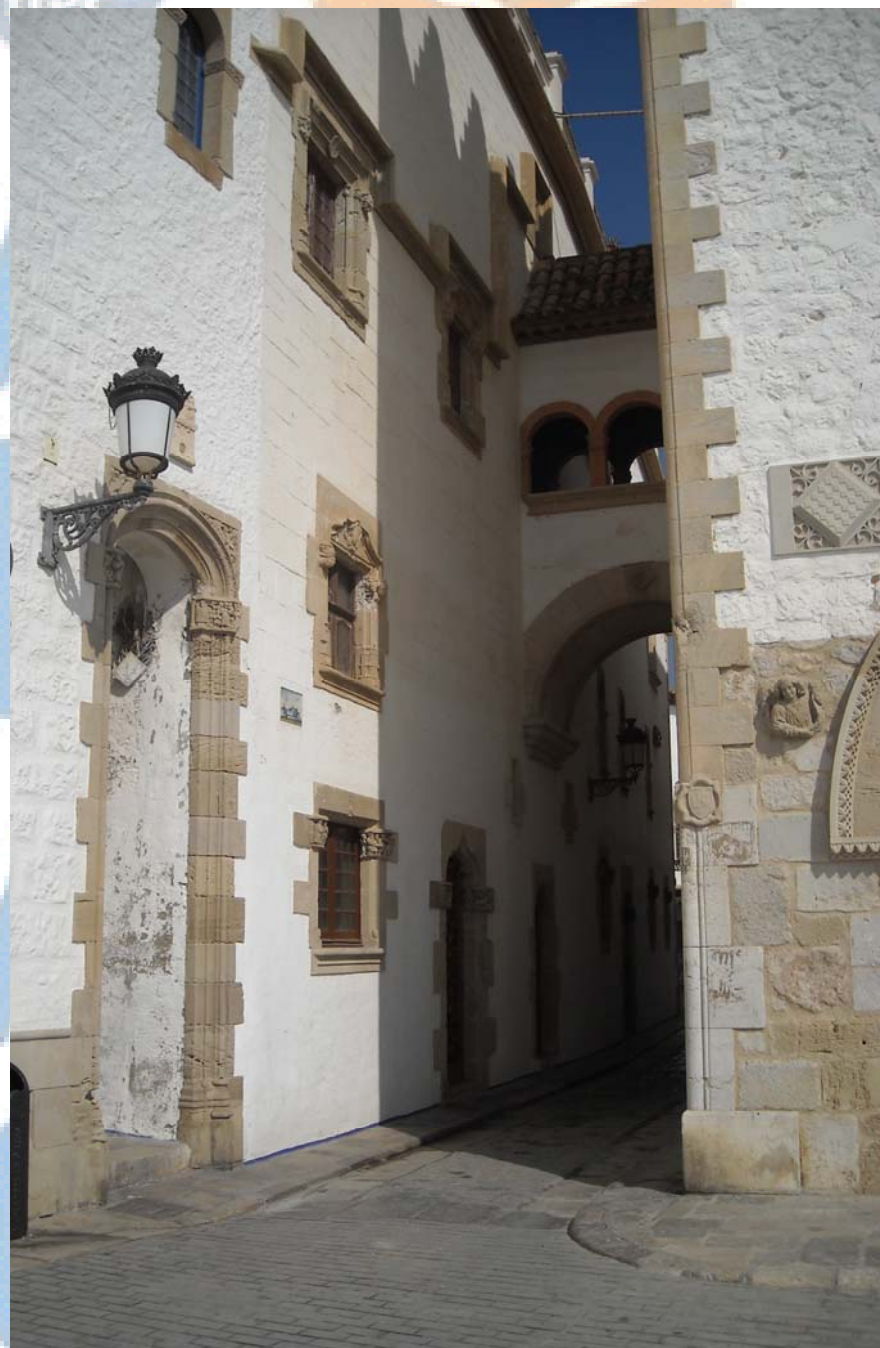

6. RECULL FOTOGRÀFIC

FAÇANES Plaça Ajuntament

FAÇANES Carrer de Fonollar

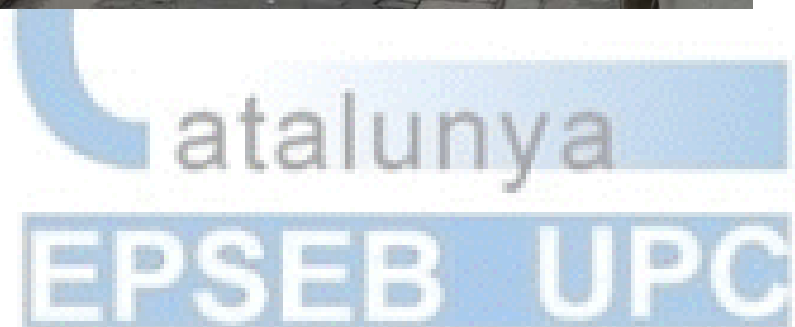
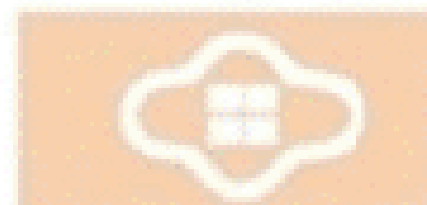
EPSEB UPC

Catalunya
EPSEB UPC

Racó de la Calma

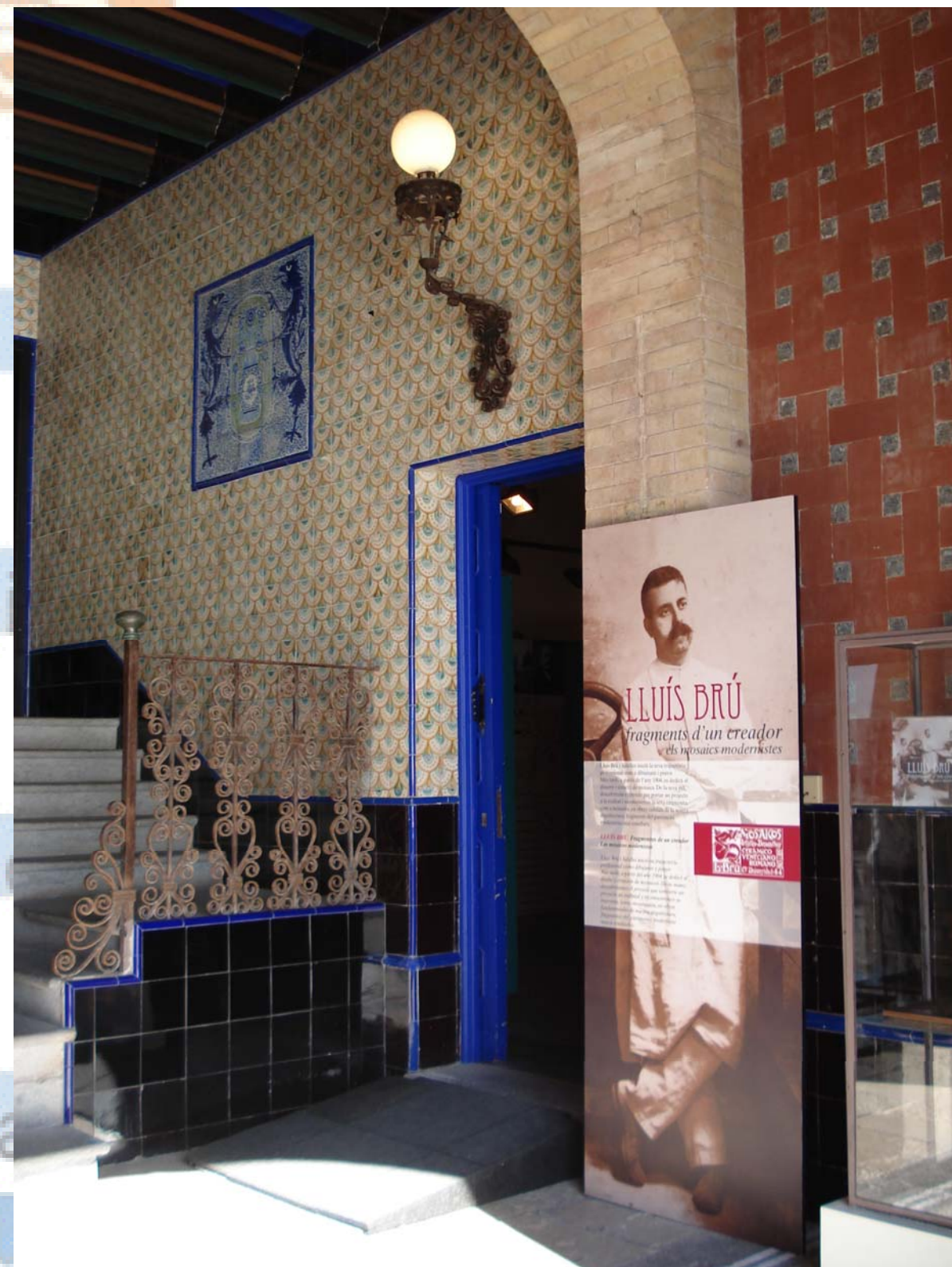
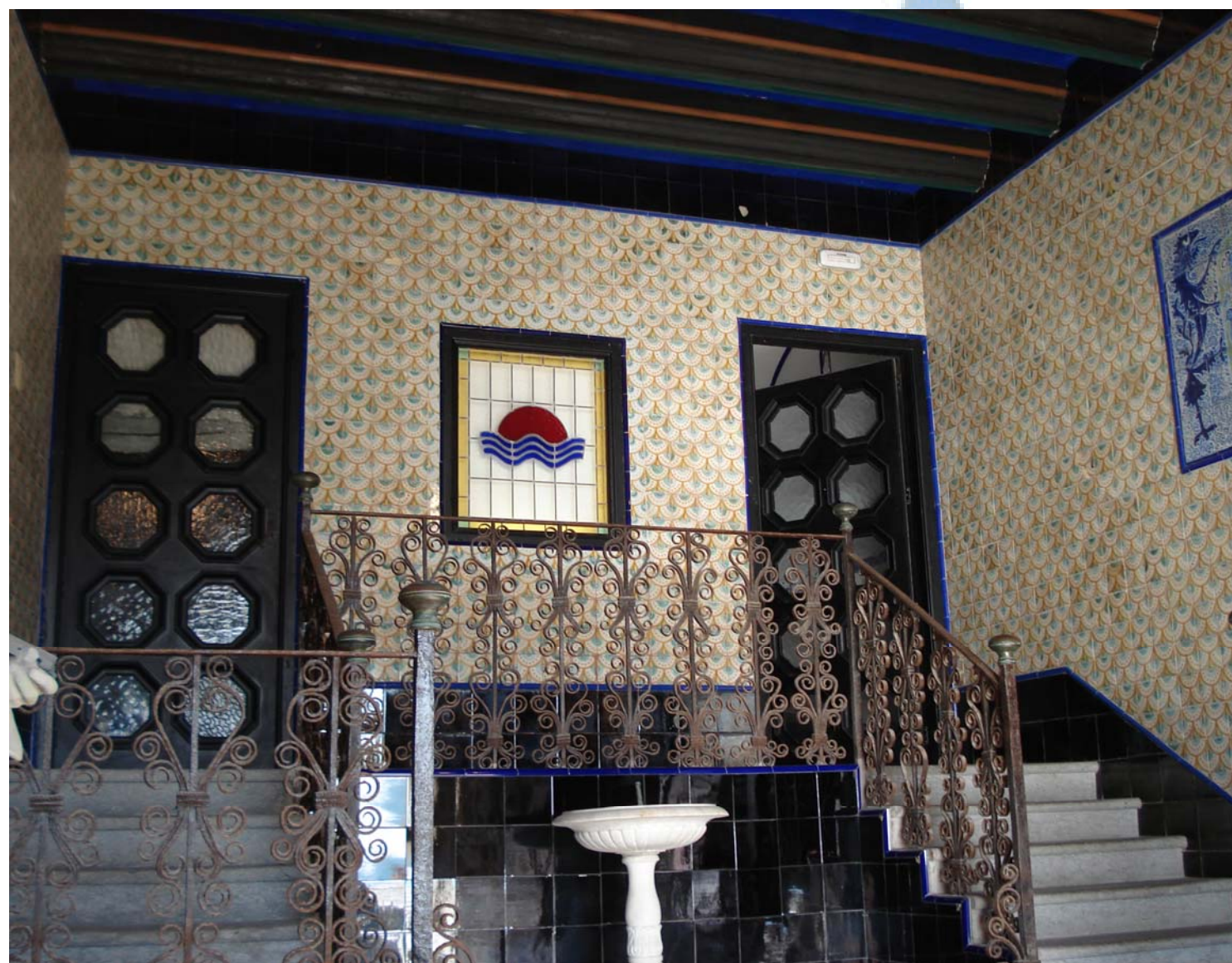

INTERIOR

Planta Baixa

Vestíbul - Sala Vaixells

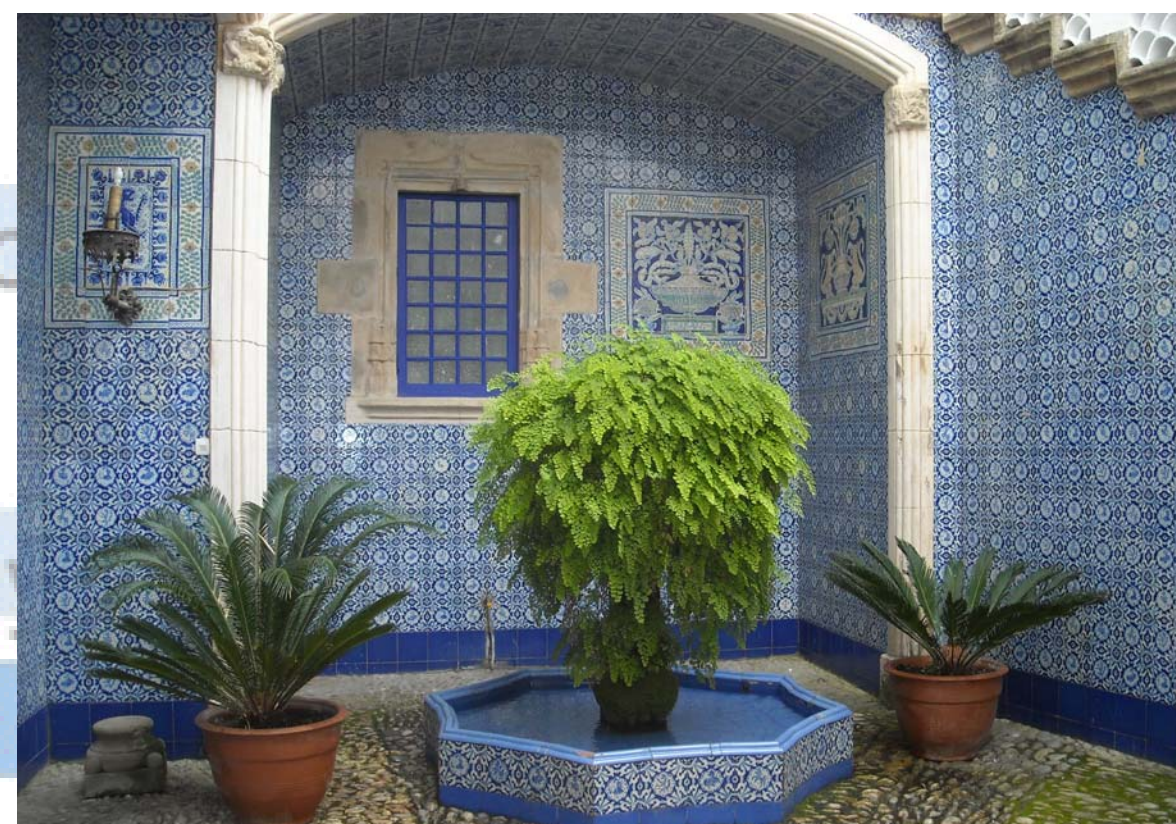
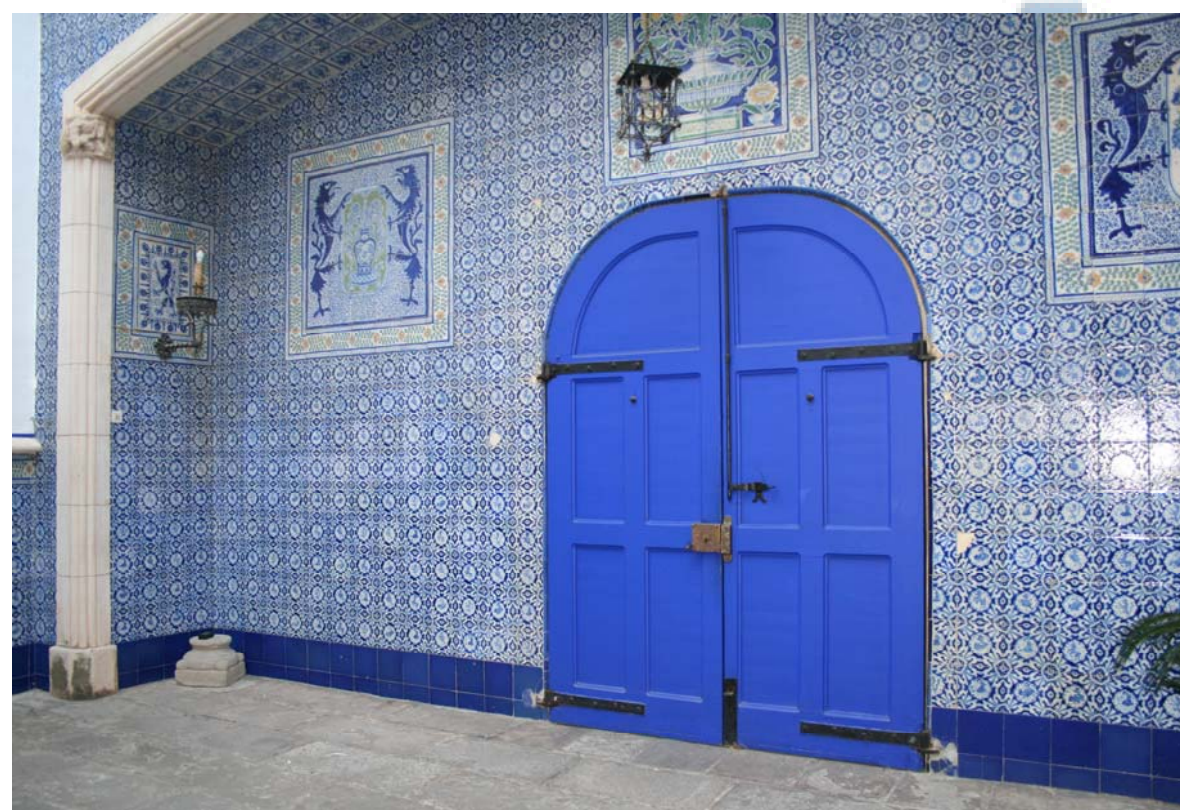

atalunya
EPSEB U

Magatzems

Planta Primera Vestíbul

Magatzems

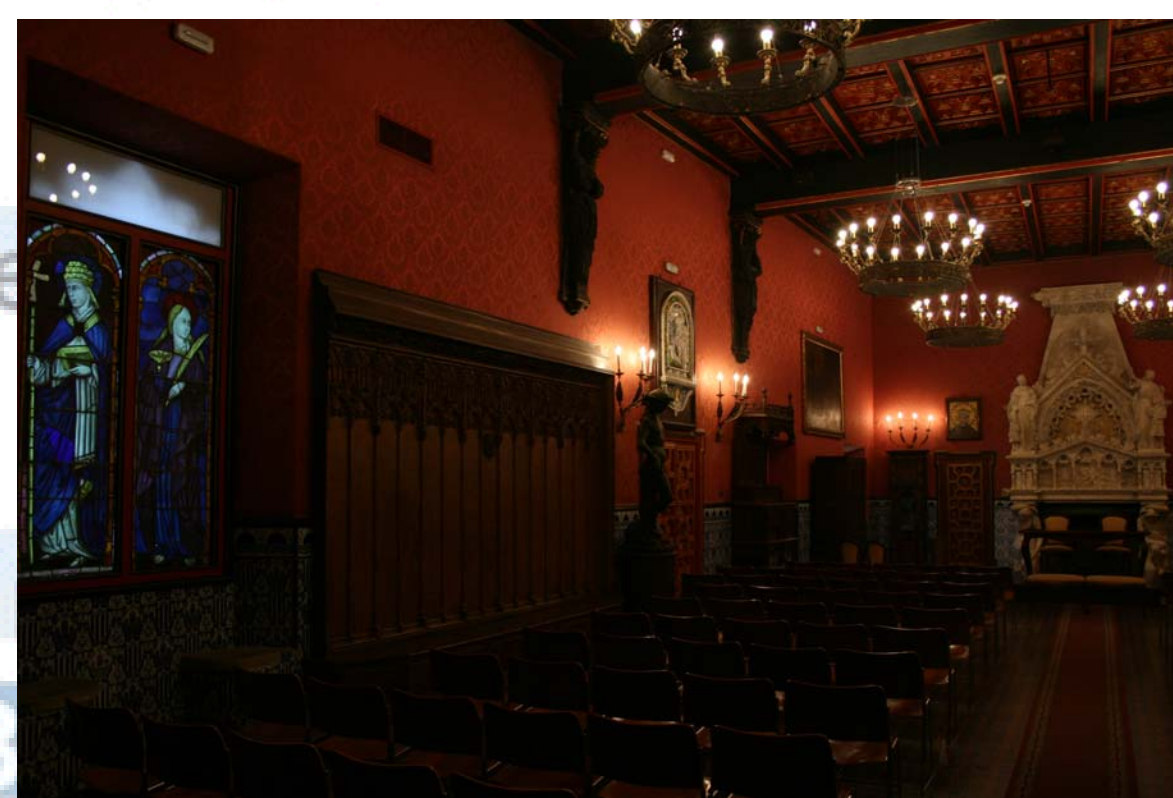
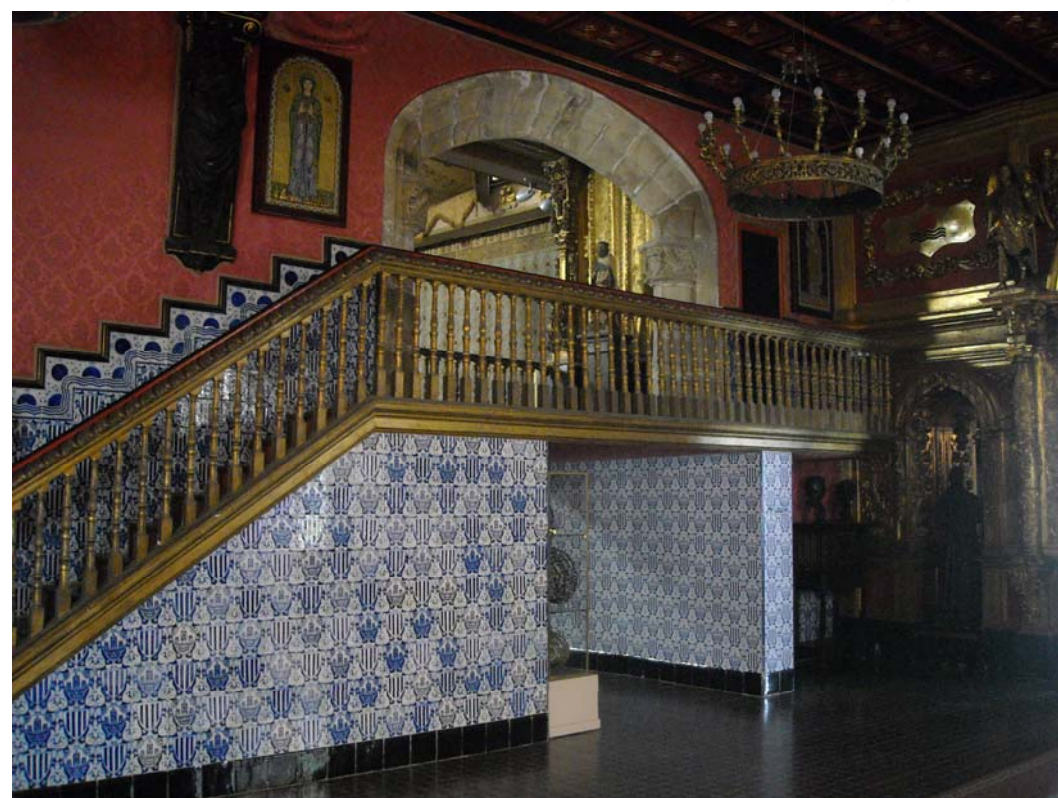
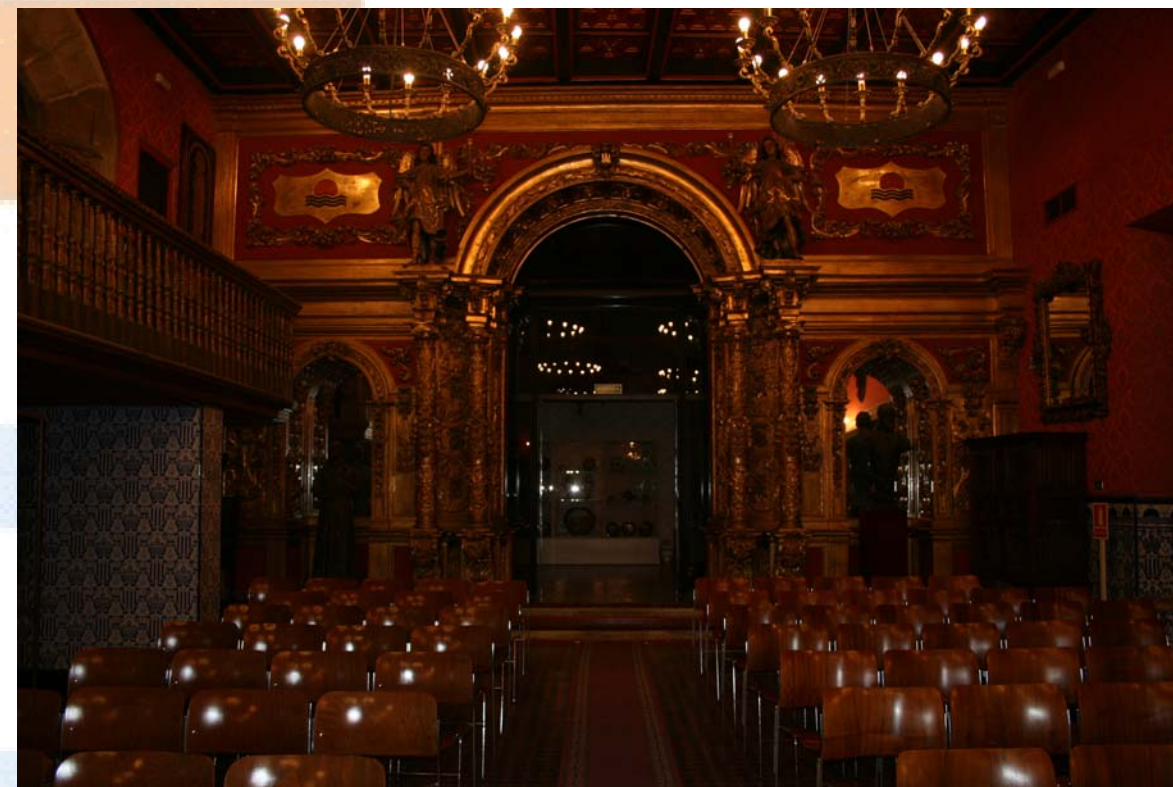

Planta Segona

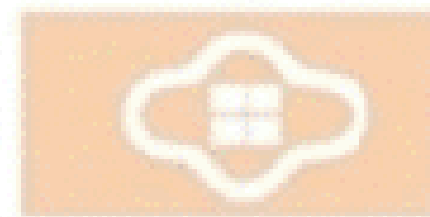
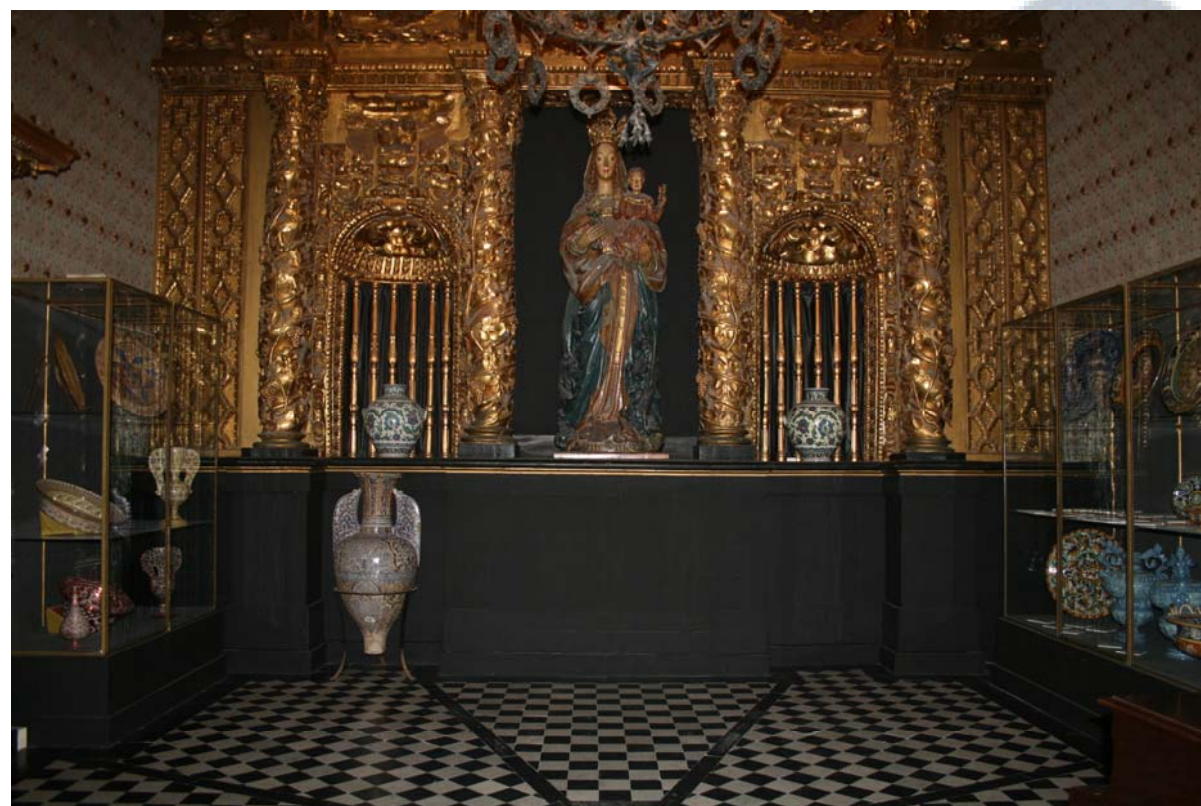
Escala - Sales - Avantsala

Saló d'Or

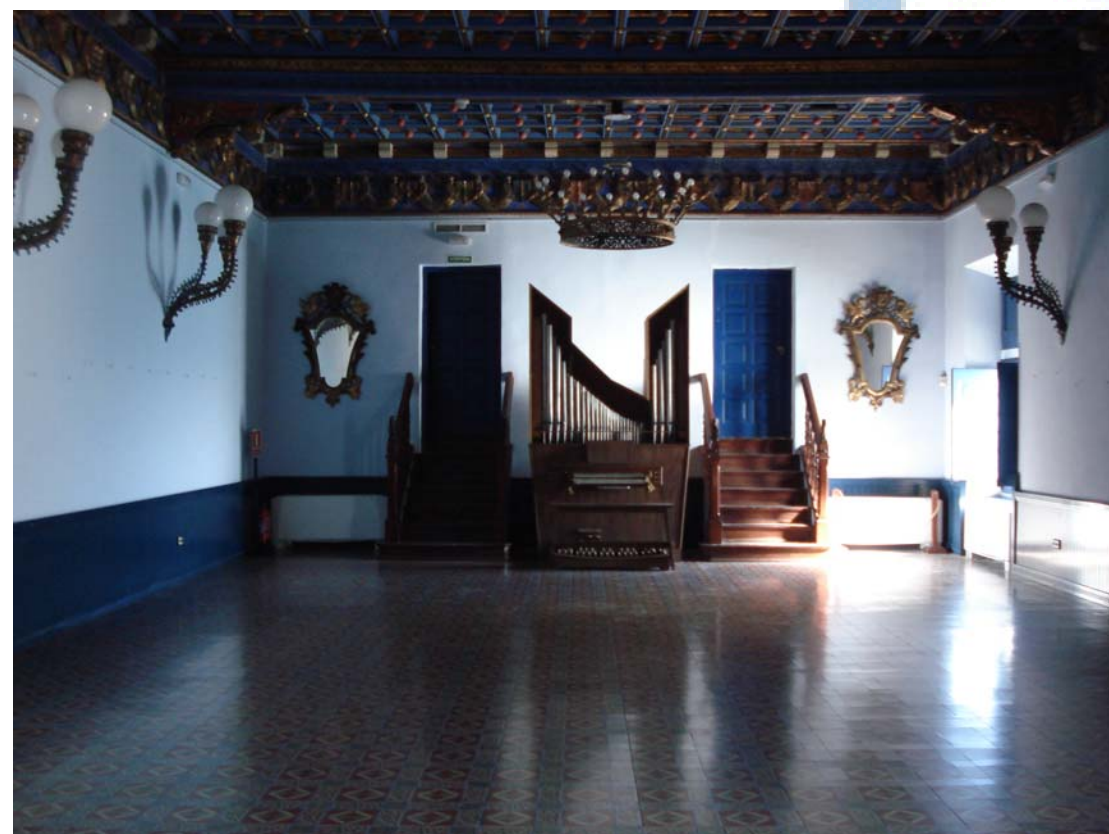

Sala Capella

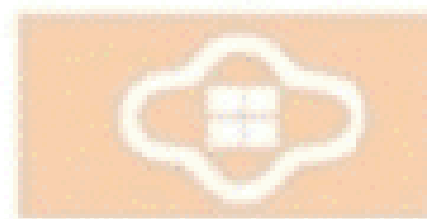

talunya
SEB UPC

Sales Manteniment - Saló Blau

Planta Terrasses Terrasses

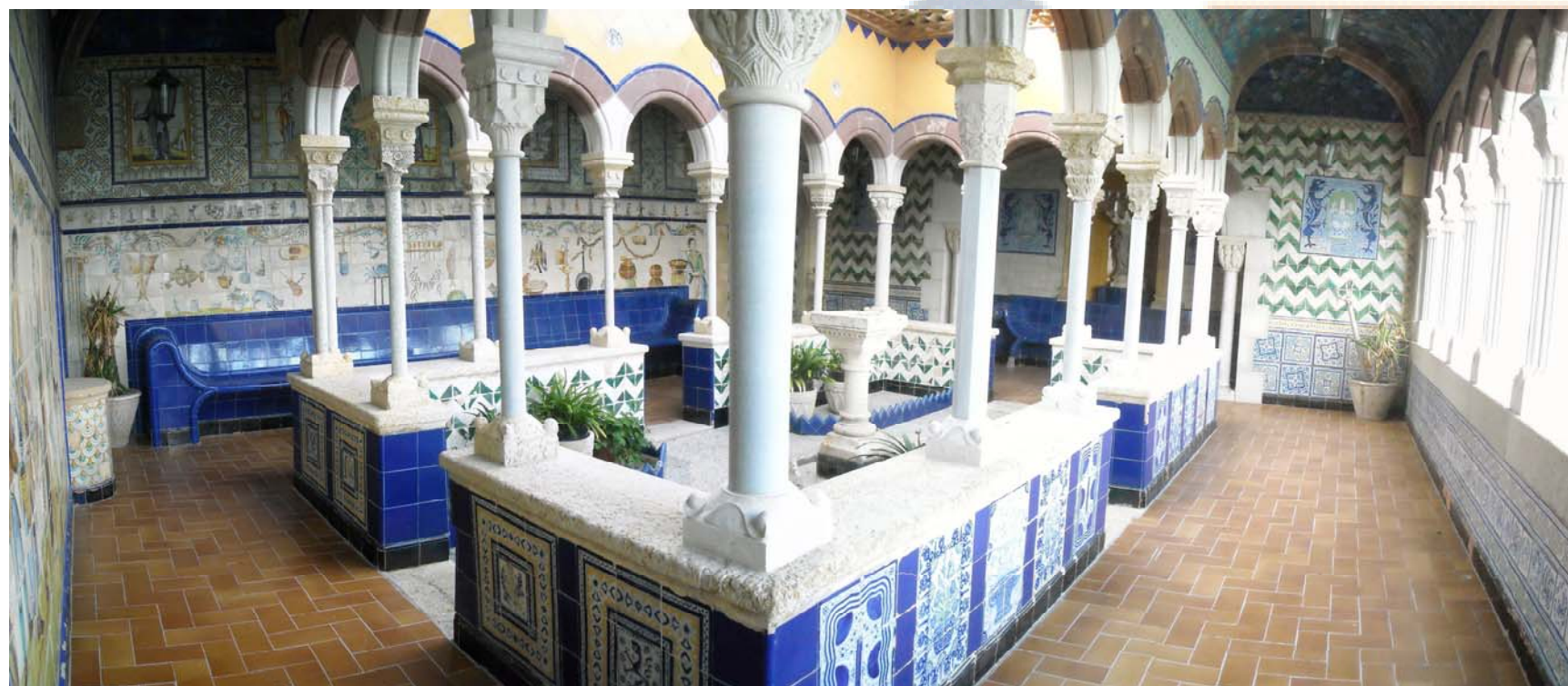

atrimoni

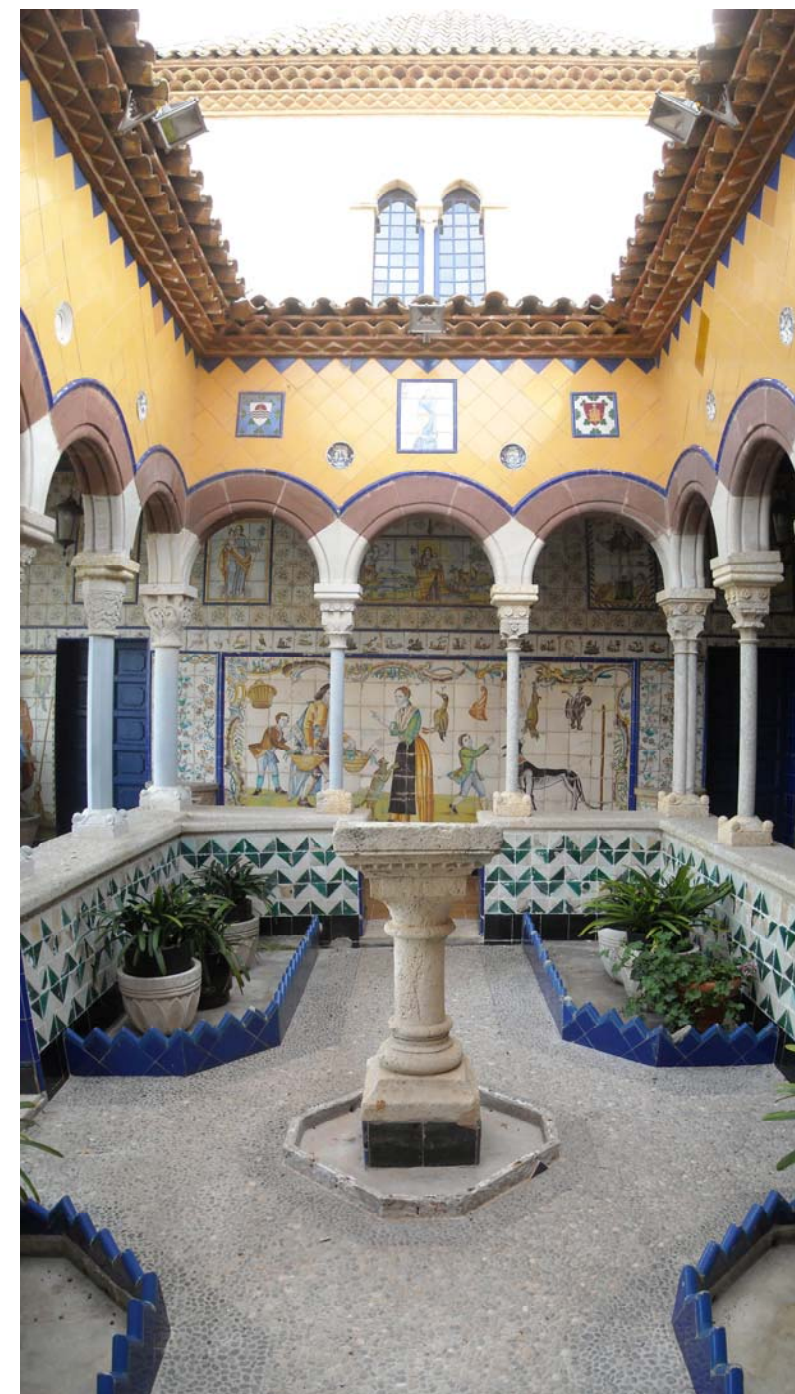

EPSEB UPC

Claustre

atrimoni

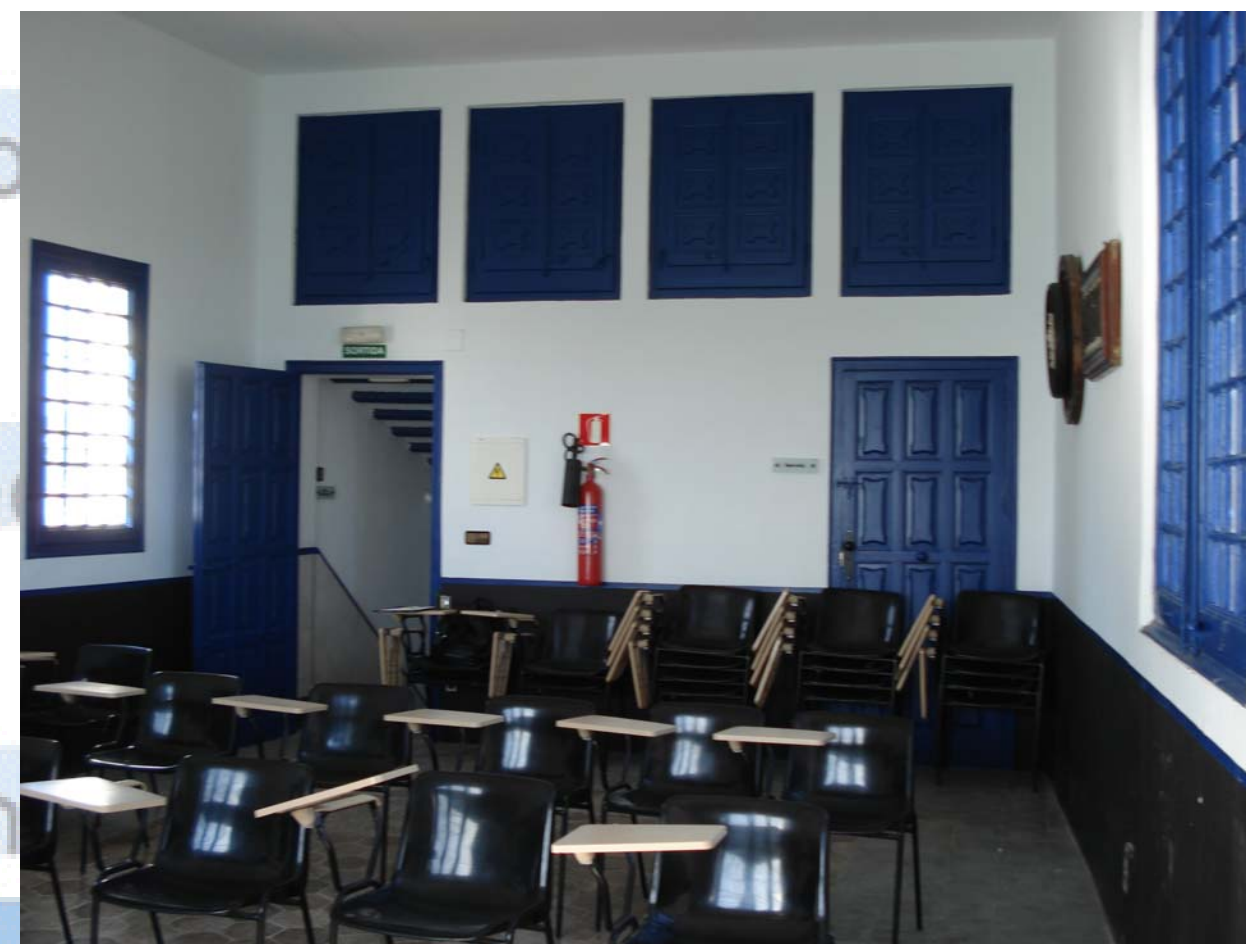
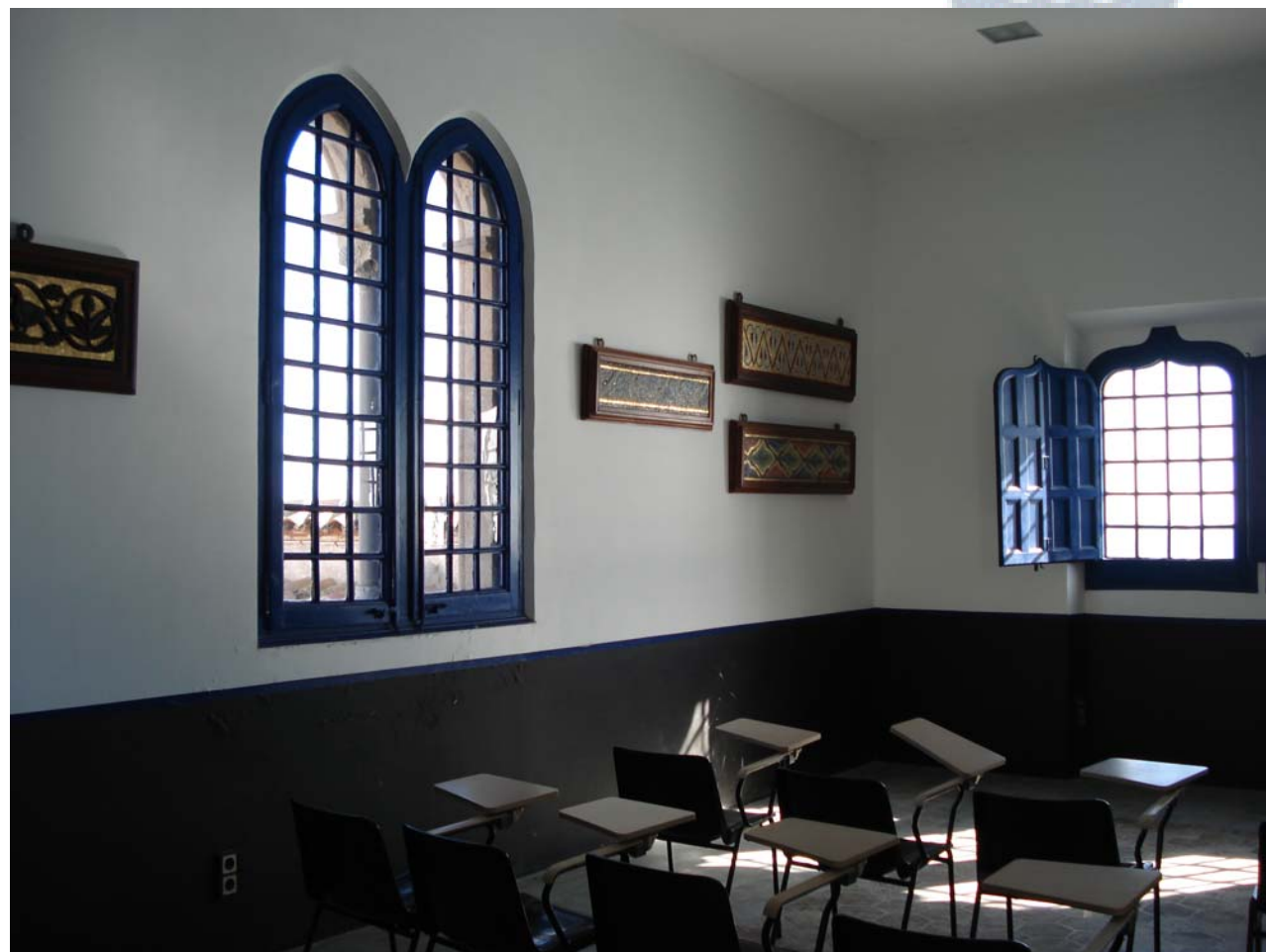

Sala Claustre

EPSEB

Planta Sotacoberta Sala Torratxa

7. METODOLOGIA DE TREBALL

7.1. PLANIFICACIÓ DEL TREBALL

Per l'execució del conjunt de treballs que comporta aquest projecte, s'ha portat a terme una planificació detallada en el següent gràfic, en el que es poden diferenciar tres etapes:

- Treball d'investigació
- Treball de camp
- Aixecament gràfic

	2008												2009												2010
	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	GENER	
ELECCIÓ DEL PROJECTE	■																								
ENTREVISTA AMB EL TUTOR																									
ENTREVISTA AMB JOSEP LLUIS CAROL		■	■	■																					
ENTREVISTA AMB MÒNICA PORTA																									
FOTOGRAFIES					■	■	■	■																	
DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA									■	■	■	■	■												
TREBALL DE CAMP														■	■	■									
	PRESA DE DADES																								
	EINES: ESTACIÓ TOTAL																								
	PRESA DE DADES																								
AIXECAMENT GRÀFIC																									
	EINES: FLEXÒMETRE I AMIDADOR LÀSER																								
	PLANTES																								
	FAÇANES PLAÇA AJUNTAMENT																								
ANÀLISIS HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC																									
	FAÇANES CARRER DE FONOLLAR																								
	SECCIONS																								
REDACCIÓ DE MEMÒRIA																									
CONSULTES TUTORS																									
MUNTATGE I ACABATS																									

7.2. TREBALL D'INVESTIGACIÓ

Elecció del projecte i contingut

Després d'analitzar diverses propostes de projecte final de carrera vam escollir realitzar el nostre projecte sobre El Palau Maricel de Sitges.

Després de prendre la decisió ens vam reunir amb una de les persones implicades en el Palau Maricel, que forma part de l'equip del Consorci de Patrimoni de Sitges, la Sra. Elisenda Casanoves, a qui li vam explicar el tema del nostre projecte i qui ens va informar sobre tot el que ens afectava. Dintre del Consorci de Patrimoni de Sitges vam tractar també amb la Sra. Mònica Porta qui ens hauria d'autoritzar les nostres visites a l'interior del palau.

Per una altra banda, ens vam dirigir al Sr. Josep Lluís Carol Romero personal del departament de cultura de l'Ajuntament de Sitges, qui ens va aconsellar presentar una instància a l'Ajuntament per donar constància del treball a realitzar.

Seguidament, vam determinar el contingut detallat del projecte en una de les reunions amb el tutor, concretant portar a terme l'aixecament de les façanes que corresponen al Maricel Terra i els interiors del que és Palau Maricel.

Finalment coneguda l'extensió del projecte es va decidir el títol del projecte "El Palau Maricel, un exemple de modernisme a Sitges", que a més de l'aixecament gràfic esmentat, inclouria l'estudi de l'història i l'arquitectura del palau.

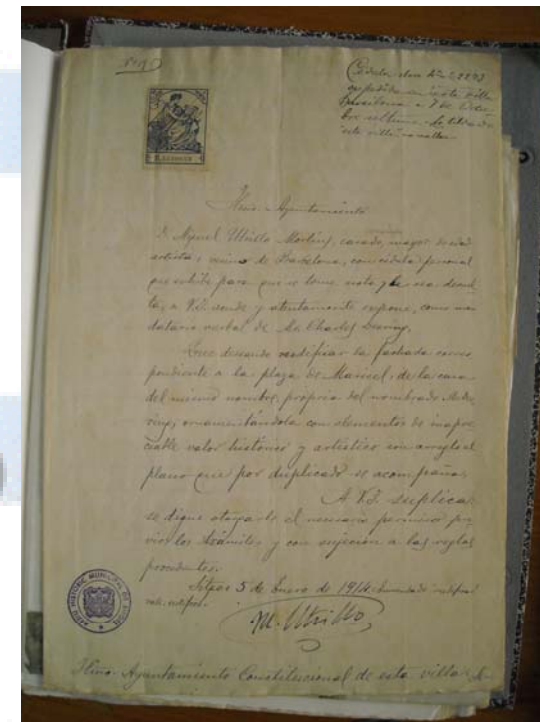
Anàlisi històric i arquitectònic

Per l'elaboració de la memòria del projecte, on les parts principals són l'estudi històric i l'anàlisi arquitectònic del palau, hem portat a terme una cerca d'informació procedent de documents bibliogràfics, documents històrics, entrevistes i anàlisis visuals.

En un inici, vam realitzar una cerca d'informació per contextualitzar la història i l'arquitectura en l'època de construcció del Palau Maricel. Aquesta recerca d'informació es va portar a terme a la biblioteca municipal de Sitges Santiago Rusiñol, a la biblioteca de l'Escola d'Arquitectura de l'UPC i a la biblioteca del Col·legi d'Aparelladors, Arquitectes Tècnics i Enginyers d'Edificació de Barcelona.

D'altra banda vam visitar també l'Arxiu Històric de Sitges, on vam poder visualitzar totes les instàncies presentades per la construcció de Maricel, així com algunes de les cartes que s'escriuen el propietari, Charles Deering i l'enginyer Miquel Utrillo.

En una de les nostres visites al palau vam poder coincidir amb la Sra. Elisenda Casanova qui ens va informar sobre els períodes de construcció del conjunt de Maricel, a partir d'una col·lecció d'imatges.

Instància presentada, 1914.

Projecte de Reforma, 1932.

7.3 TREBALL DE CAMP

Reportatge fotogràfic

Per iniciar el treball de camp vam realitzar un reportatge fotogràfic de les façanes del Maricel de Terra i dels seus detalls constructius, tot i així, la presa de fotografies ha estat present durant tot el procés d'execució del projecte.

A l'hora de portar a terme el reportatge fotogràfic hem tingut una dificultat, que també se'ns ha donat en la presa de dades, que és la gran alçada de les façanes en proporció a l'amplada dels carrers.

Les càmeres fotogràfiques utilitzades han estat les nostres càmeres particulars, gràcies a les quals hem obtingut fotografies de gran qualitat.

Càmeres utilitzades.

Presa de dades

Una vegada efectuat el reportatge fotogràfic vam procedir a la presa de dades, començant per l'interior i continuant per les façanes.

Les visites per la presa de dades a l'interior del palau van ser varies, cadascuna d'elles prèviament acordades amb el Consorci de Patrimoni de Sitges. Per iniciar els treballs vam realitzar una sèrie de croquis que ens servien per anotar les mides que obteníem del làser o del flexòmetre. De la mateixa manera que agafàvem mides per dibuixar les plantes, vam agafar també les alçades entre plantes i les mides dels graons de les escales.

Pel que fa a les façanes hem utilitzat una estació total que vam llogar durant quatre caps de setmana a l'empresa InlandGEO, situada a Castelldefels.

Els primers caps de setmana els vam dedicar a l'aixecament de punts de les façanes de la plaça de l'Ajuntament, en els que vam poder registrar les dades necessàries pel posterior aixecament gràfic, i també confirmar el contorn que formen les edificacions per poder situar el palau.

Els altres caps de setmana ens vam situar al carrer de Fonollar i al Racó de la Calma, per l'aixecament de punts de la resta de façanes, enregistrant una altra quantitat de dades, que ens servien per dibuixar les façanes i la planta del Racó de la Calma.

Estació total

L'estació total és un instrument òptic-electrònic utilitzat en topografia, format per un distanciómetre i un microprocessador incorporat a un teodolit electrònic. Això permet, a part de l'amidament d'angles verticals i horitzontal, l'amidament de distàncies i nivells.

Algunes de les prestacions que incorpora, que un teodolit no conté, són una pantalla alfanumèrica, una calculadora, un distanciómetre, un làser -llum que permet seguir la trajectòria- i la possibilitat de desar informació en format electrònic per la posterior descàrrega i utilització en un ordinador.

Estació total i trípode utilitzats.

Per iniciar el seu funcionament, és imprescindible una bona anivellació. Posteriorment s'han d'introduir les coordenades de la base, relacionant-la amb les coordenades d'una altre base per poder enllaçar-les, o bé establir un punt com a zero. A partir d'aquí pot començar la presa de dades necessàries tant amb el prisma com amb el làser que incorpora l'aparell. Cadascun dels punts obtinguts ens informa dels seus angles vertical i horitzontal i coordenades x, y, z.

Accessori de l'estació total, ocular diagonal.

En el nostre cas, teníem la dificultat de la gran alçada de les façanes en proporció a l'amplada dels carrers, és per aquest motiu que varem haver d'utilitzar un accessori de l'aparell, com és l'ocular diagonal. Aquest ens permetia visualitzar els punts més alts de la façana, malgrat la petita amplada del carrer.

En total varem enregistrar 3475 punts en 10 bases repartides en la plaça de l'Ajuntament, al carrer de Fonollar i al Racó de la Calma.

Prisma i Jalón.

Presa de dades amb l'estació total a diferents estacions.

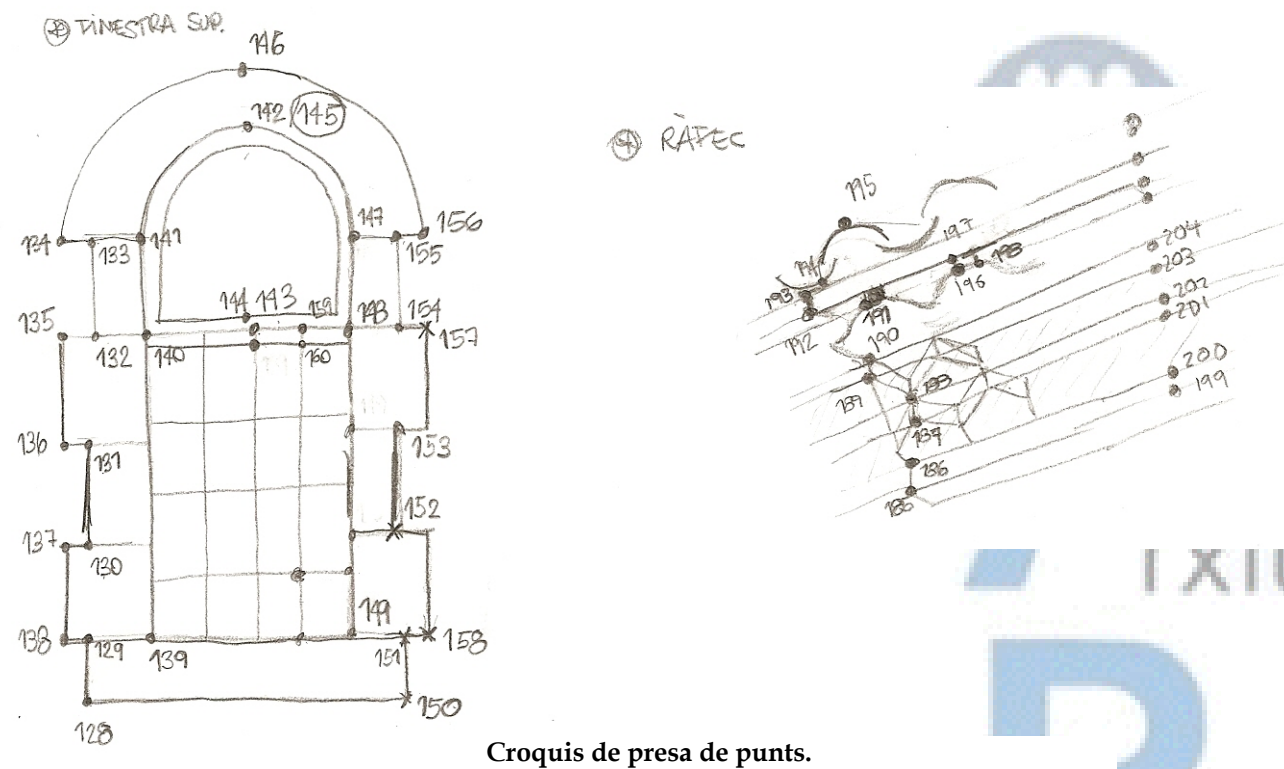
Per disposar d'unes dades clares i ordenades, varem anotar la numeració de punts en croquis i fotografies del tipus que detallem a continuació:

Presa de punts a fotografia prèviament impresa.

Presa de punts a fotografia prèviament impresa.

Croquis de presa de punts.

Altres eines

Tant per la presa de dades a l'interior com a l'exterior, hem utilitzat per prendre mides de plantes, alçats i detalls eines com el flexòmetre i l'amidador làser.

El flexòmetre s'ha utilitzat per mesurar petites distàncies i detalls, i a les zones molt il·luminades, com les terrasses, on ha estat difícil emprar el làser.

Amb l'amidador làser s'han obtingut moltes de les cotes, tan parcials com totals, i ens ha estat molt útil per realitzar el mètode de triangulació.

Flexòmetres.

Amidador làser.

Presa de punts a fotografia prèviament impresa.

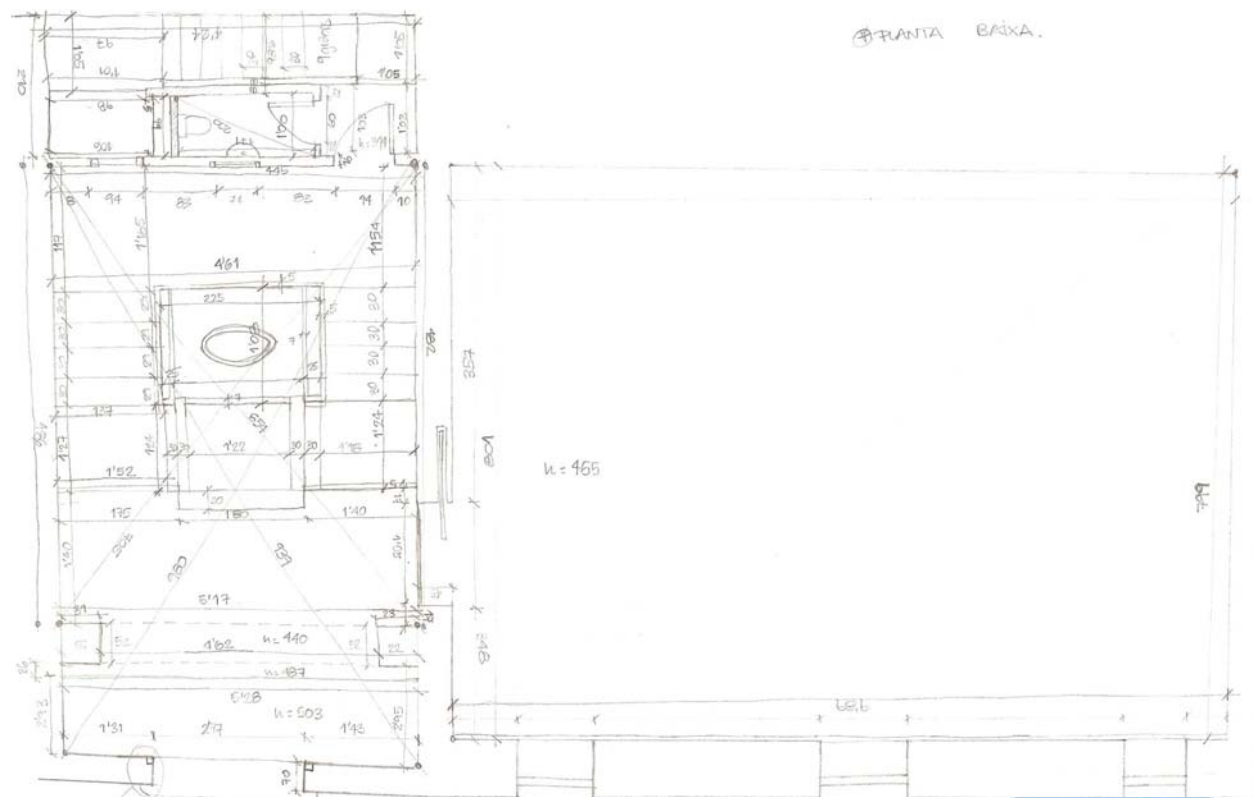
De la mateixa manera que els amidaments anteriors, les dades s'han anotat en croquis i fotografies:

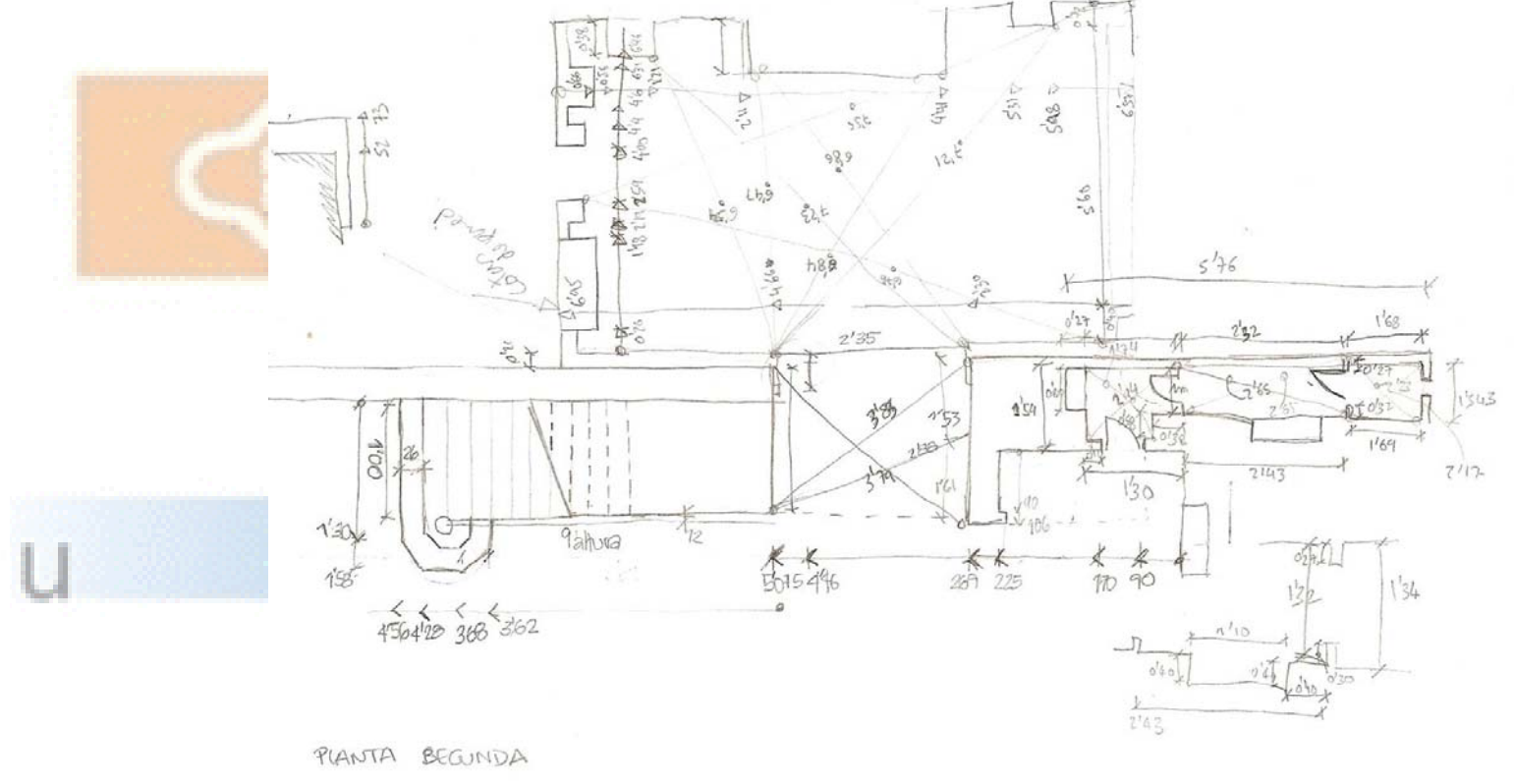
Presa de dades amb amidador làser.

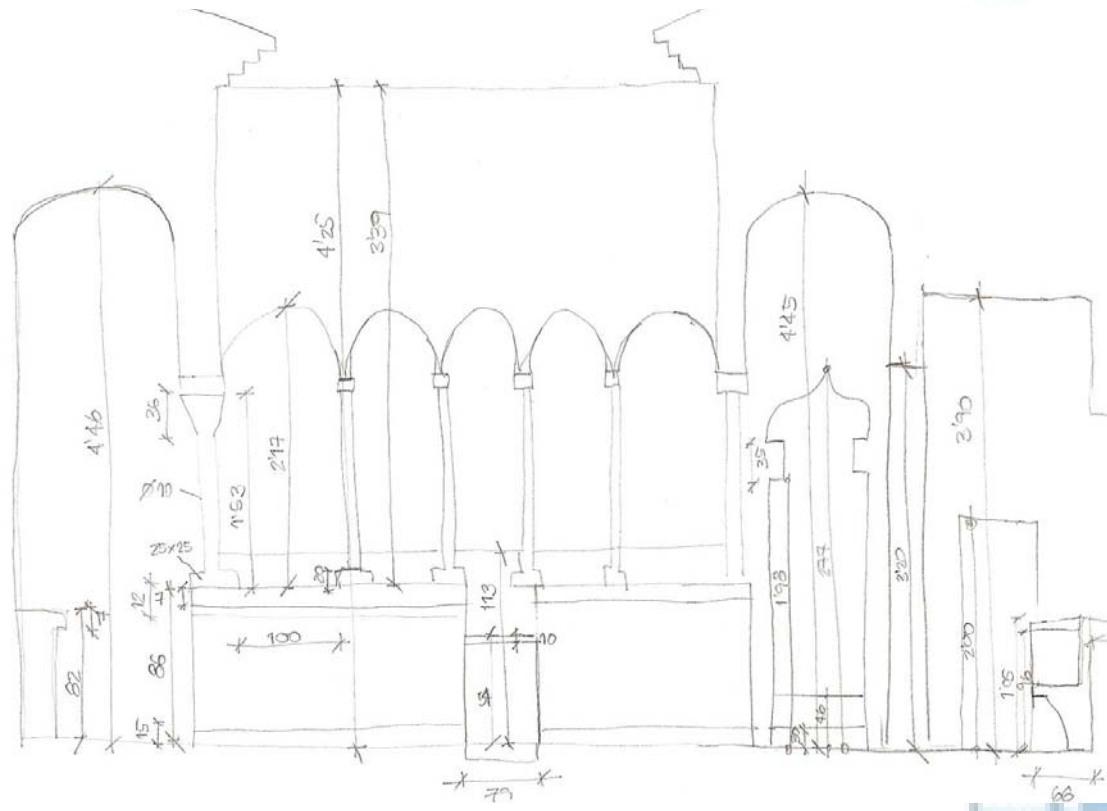
Presa de dades amb flexometre.

Croquis presa de mides de la entrada sala baixells.

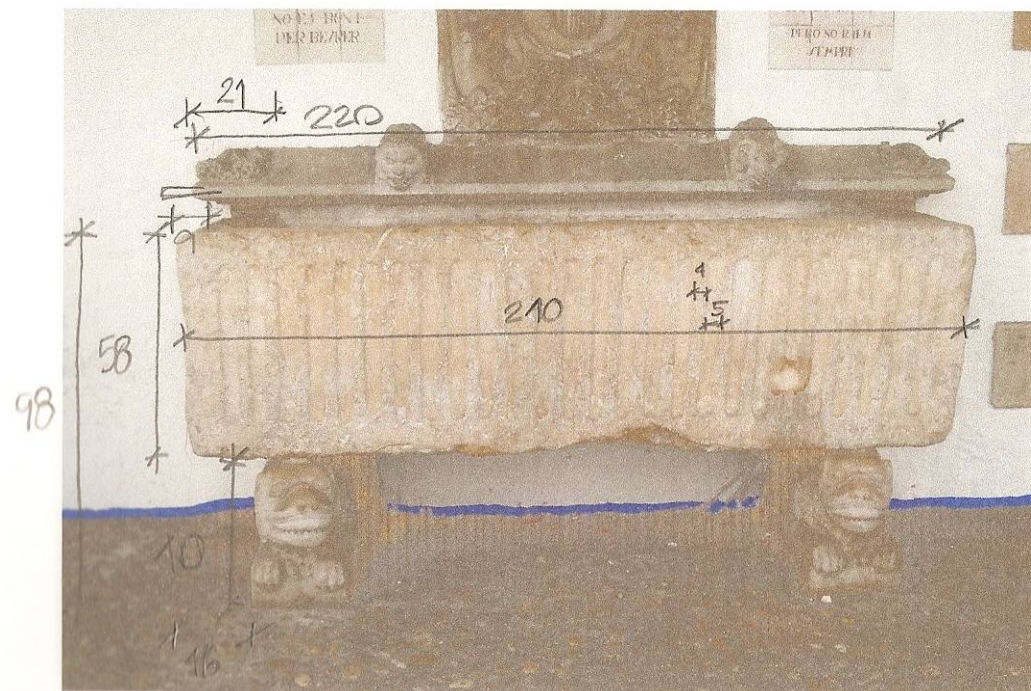
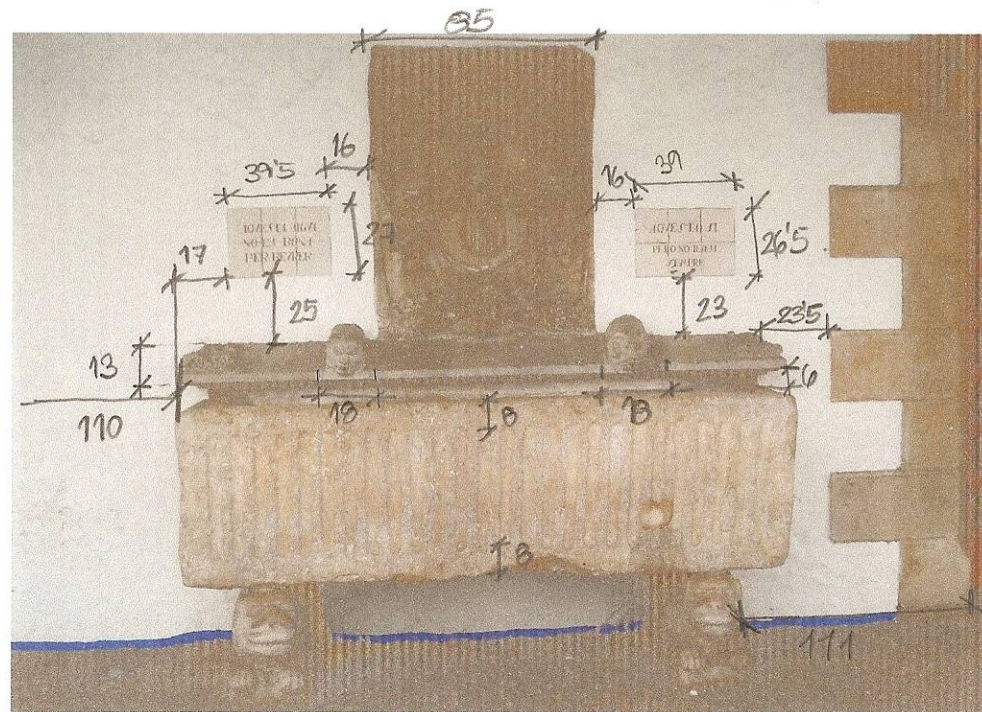
Croquis presa de mides de la Saló d'Or.

Croquis presa de mides del claustre.

Mesures preses sobre fotografia impresa prèviament.

Mesures preses sobre fotografia impresa prèviament.

7.4 AIXECAMENT GRÀFIC

Per realitzar l'aixecament dels plànols, hem utilitzat un seguit d'eines bàsiques que explicarem a continuació.

L'aixecament s'ha portat a terme en la totalitat per mitjans informàtics, amb els nostres ordinadors particulars.

Per arribar els resultats obtinguts als plànols, hem treballat amb el programa de dibuix AutoCAD, mitjançant dues de les versions 2002 i 2008. L'AutoCAD 2008 ha estat emprat en la majoria del projecte, gràcies a les seves aplicacions i eines. Pel que fa a l'AutoCAD 2002 l'hem utilitzat junt amb la barra eines Homògraf, degut a què és l'única versió d'AutoCAD en la que es pot utilitzar aquesta, que ha estat indispensable per la nostra tasca.

Plantes

Varem començar amb l'aixecament gràfic de les plantes a partir de les dades recollides en els croquis una vegada realitzada la presa de dades. Tot seguit, vam procedir a acotar i identificar cada estança amb la seva superfície útil. A continuació, varem dibuixar les seccions mitjançant les plantes i les alçades recollides, després també acotades. Tota aquesta feina va quedar pendent de confirmació amb l'aixecament de les façanes.

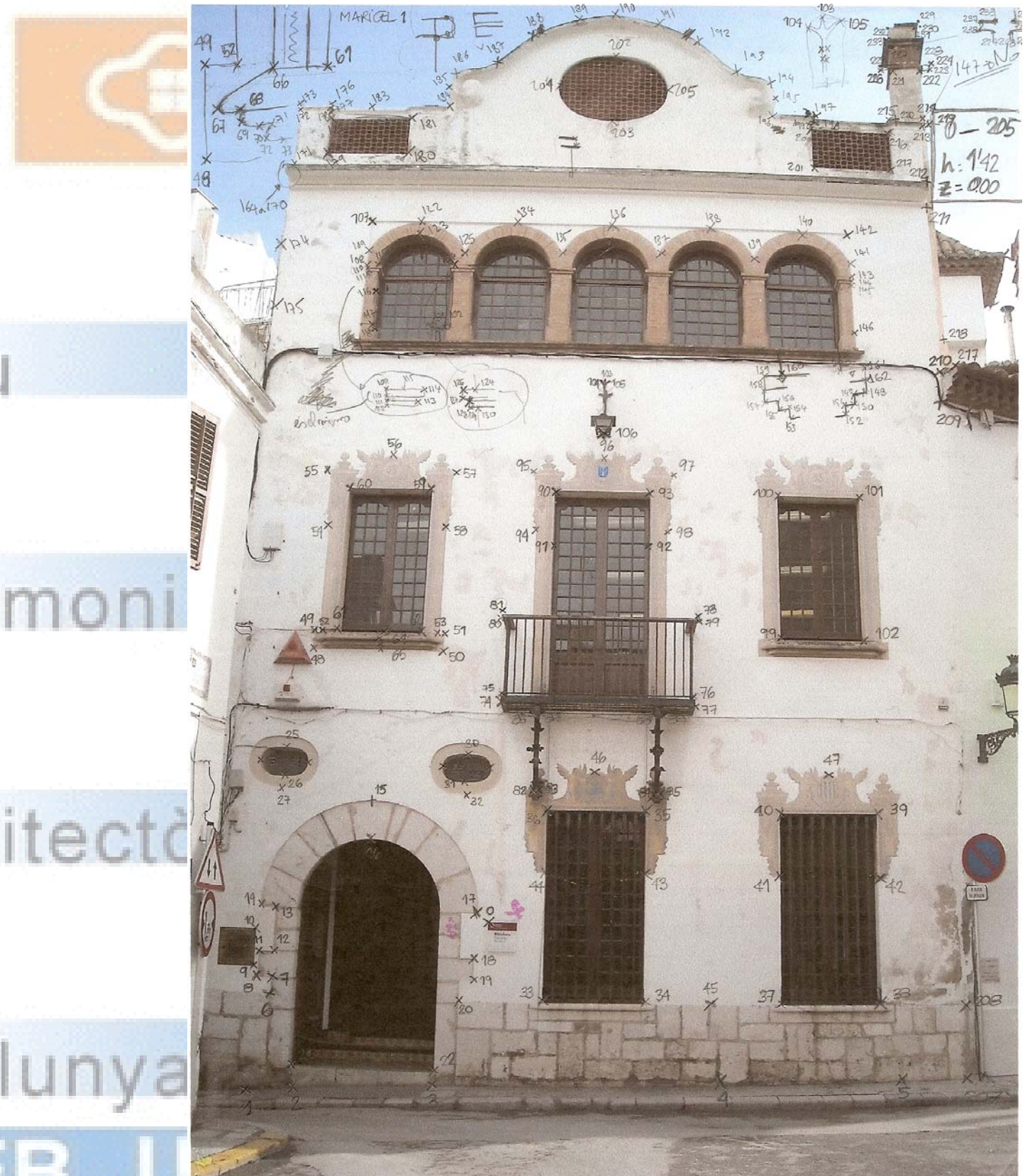
Façanes

L'aixecament gràfic de les façanes s'ha elaborat partint de les mesures i dades anotades en els croquis i fotografies, tan generals com detallats, així com de les dades obtingudes de l'estació total.

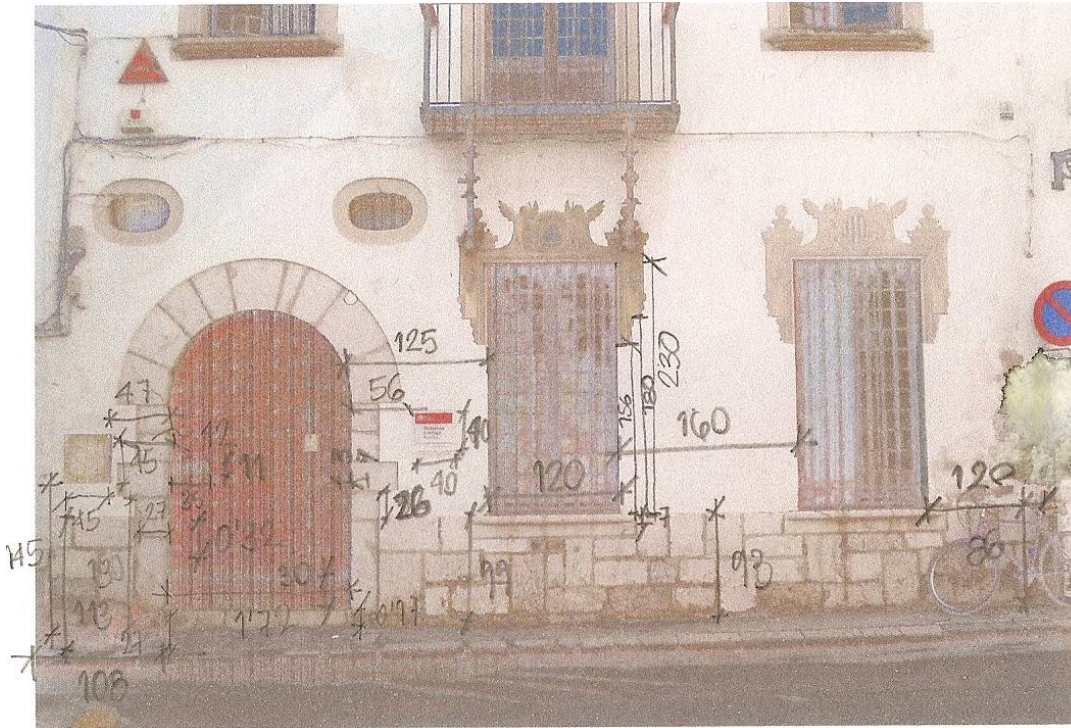
Així doncs, explicarem com funciona el sistema de descàrrega de les dades recollides de l'estació total al programa AutoCAD. Aquest procediment que desenvolupem ha estat emprat en totes les façanes del projecte. L'exemple que exposem pertany a la façana de la biblioteca.

Partim de l'imatge original.

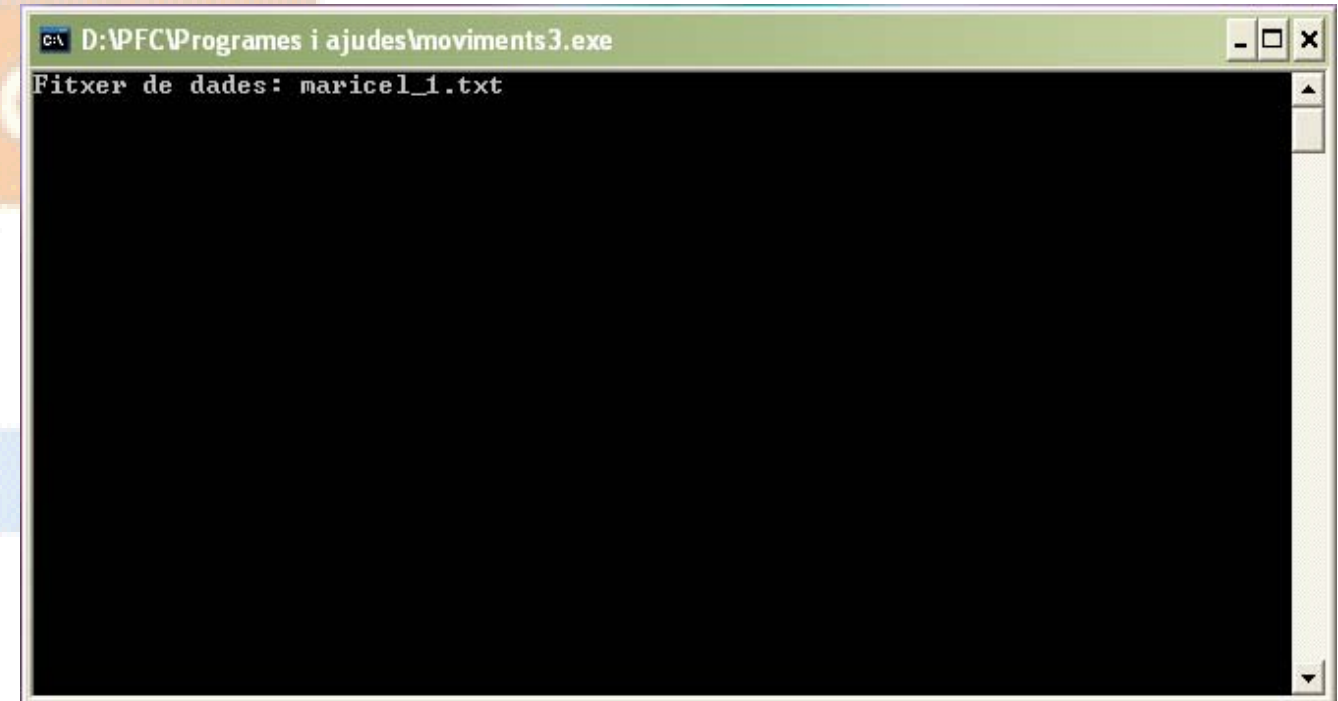

Anotem els punts que hem designat en l'estació total.

Tot i així, mesurem de forma més detallada alguns dels elements de la façana.

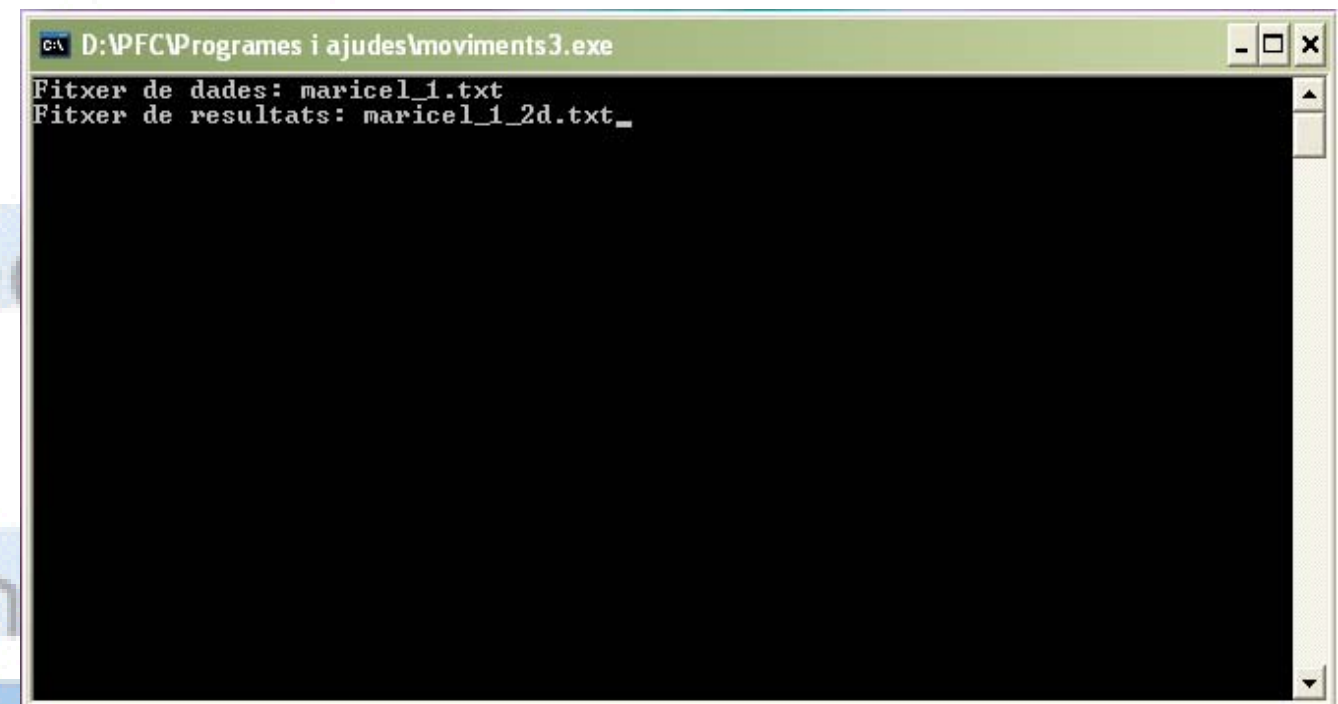
1. Introduir el nom del fitxer a transformar:

maricel_1.txt - Bloc de notes			
Archivo	Edición	Formato	Ver
154	1029.645	1136.301	8.075
155	1029.605	1136.350	8.093
156	1029.568	1136.309	8.119
157	1029.565	1136.395	8.139
158	1029.571	1136.406	8.175
159	1029.599	1136.384	8.207
160	1029.656	1136.311	8.204
161	1033.974	1130.905	8.182
162	1033.939	1130.875	8.158
163	1033.924	1130.976	8.187
164	1028.846	1137.274	10.655
165	1028.841	1137.268	10.665
166	1028.816	1137.246	10.677
167	1028.797	1137.235	10.705
168	1028.615	1137.096	10.793
169	1028.600	1137.085	10.809
170	1028.685	1137.134	10.976
171	1028.762	1137.175	11.008
172	1028.818	1137.243	12.129
173	1028.831	1137.260	12.196
174	1028.851	1137.284	10.416
175	1028.889	1137.314	8.690
176	1029.113	1136.883	12.190
177	1029.107	1136.876	12.122
178	1029.117	1136.869	12.132
179	1029.137	1136.903	11.316
180	1029.926	1136.009	11.323
181	1029.923	1136.009	11.986
182	1029.182	1136.940	11.998
183	1029.653	1136.326	12.201
184	1030.258	1135.545	12.208
185	1030.145	1135.454	12.477
186	1030.194	1135.283	12.706
187	1030.491	1134.948	12.843
188	1030.661	1134.748	13.087
189	1031.036	1134.250	13.577
190	1031.698	1133.428	13.826
191	1032.456	1132.527	13.361
192	1032.696	1132.297	13.051
193	1032.797	1132.113	12.846
194	1033.074	1131.731	12.668
195	1033.246	1131.716	12.374
196	1033.292	1131.791	12.196
197	1033.600	1131.279	12.152
198	1033.641	1131.308	12.112

Seguidament, després de descarregar les dades en format digital, transformarem l'arxiu *.txt format per tres coordenades x, y, z a dues coordenades x, y, per això utilitzarem un programa anomenat moviments3.exe.

2. Introduir el nom del fitxer resultant:

Arxiu *.txt tres coordenades.

3. Introduir un punt "P" qualsevol que formi part de l'arxiu que volem transformar:

```

D:\PFC\Programes i ajudes\moviments3.exe
Fitxer de dades: maricel_1.txt
Fitxer de resultats: maricel_1_2d.txt
*****
Molt important: els punts P i Q no poden
estar sobre la mateixa vertical.
*****
numero punt P: 155_

```

Una vegada realitzada la transformació, aconseguim un nou arxiu amb noves coordenades, en aquest cas x, y.

	Archivo	Edición	Formato	Ver	Ayuda
1	-0.2458	-3.6330			
2	0.2851	-3.6020			
3	2.0314	-3.5000			
4	5.3544	-3.4450			
5	7.5350	-3.3950			
6	0.0191	-2.4990			
7	0.0180	-2.3170			
8	-0.1521	-2.3150			
9	-0.1888	-2.1880			
10	-0.1917	-1.7380			
11	-0.1483	-2.0050			
12	0.0179	-2.0050			
13	0.0174	-1.4770			
14	-0.1690	-1.4770			
15	1.1742	-0.1320			
16	1.1687	-0.6030			
17	2.4888	-1.4800			
18	2.4553	-2.0140			
19	2.4544	-2.2710			
20	2.2871	-2.5060			
21	0.2844	-3.3390			
22	2.0250	-3.3470			
23	-0.3100	0.3320			
24	0.2858	0.3290			
25	-0.0042	0.5080			
26	-0.0113	0.1400			
27	0.0000	0.0000			
28	1.9749	0.3030			
29	2.5714	0.3070			
30	2.2916	0.4740			
31	2.2885	0.1200			
32	2.2932	-0.0260			
33	3.2828	-2.5100			
34	4.4781	-2.5070			
35	4.4798	-0.2020			
36	3.2809	-0.2030			
37	6.1080	-2.5060			
38	7.3125	-2.5050			
39	7.3136	-0.2010			
40	6.1110	-0.2020			
41	6.1112	-0.9730			
42	7.3125	-0.9870			
43	4.4745	-0.9630			
44	3.2793	-0.9560			
45	5.2519	-2.5140			

4. Introduir un punt "Q" qualsevol que formi part de l'arxiu que volem transformar, però que no pertanyi a la mateixa vertical que el punt "P":

```

D:\PFC\Programes i ajudes\moviments3.exe
numero punt Q: 203

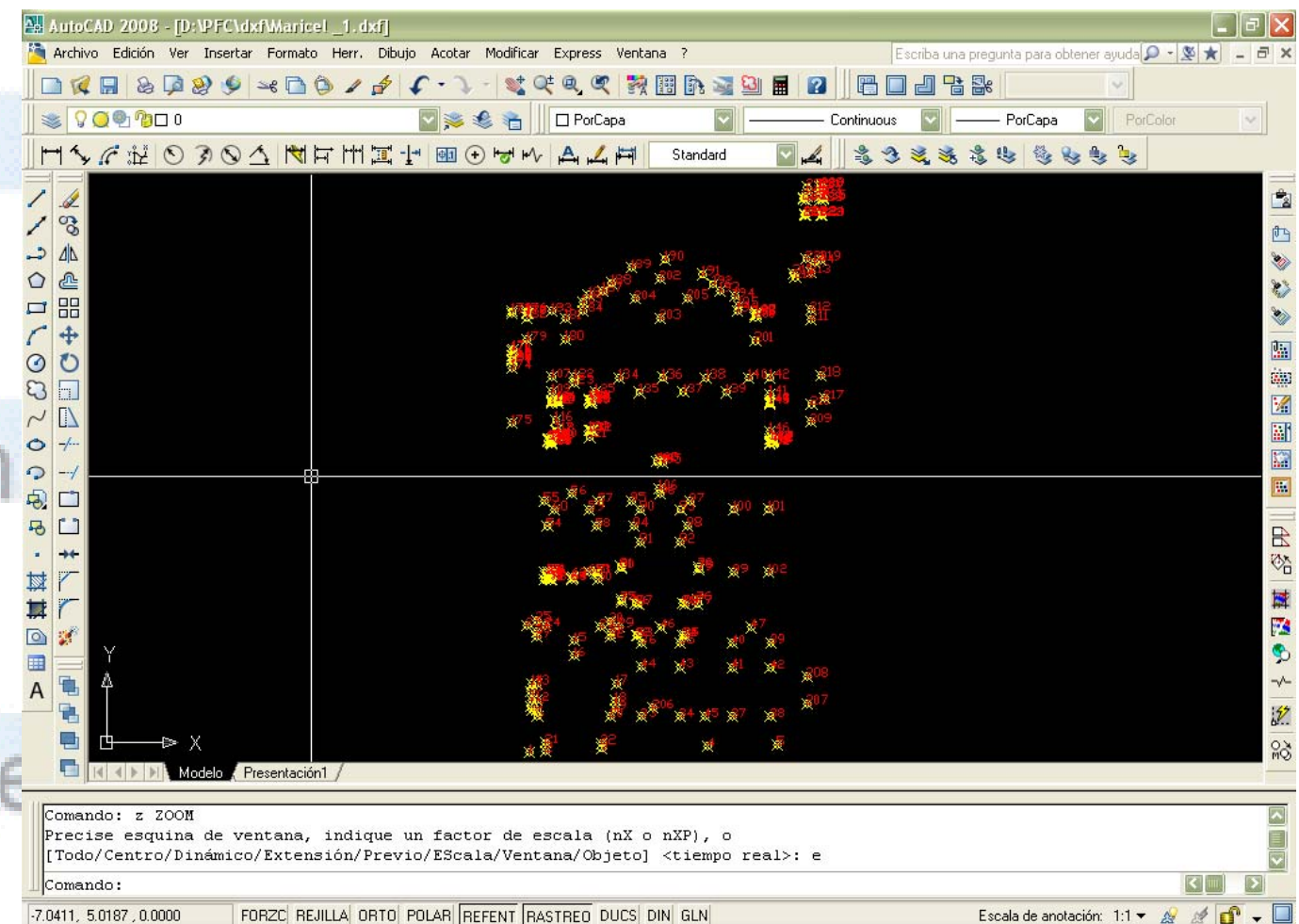
```

Arxiu *.txt dues coordenades.

Mitjançant un altre programa procedirem a la transformació del nou arxiu *.txt a *.dxf, format que podem visualitzar i treballar en l'AutoCAD, de manera que tindrem tots els punts abatuts amb un alçat frontal. El programa utilitzat es el ConversorDXF1.exe.

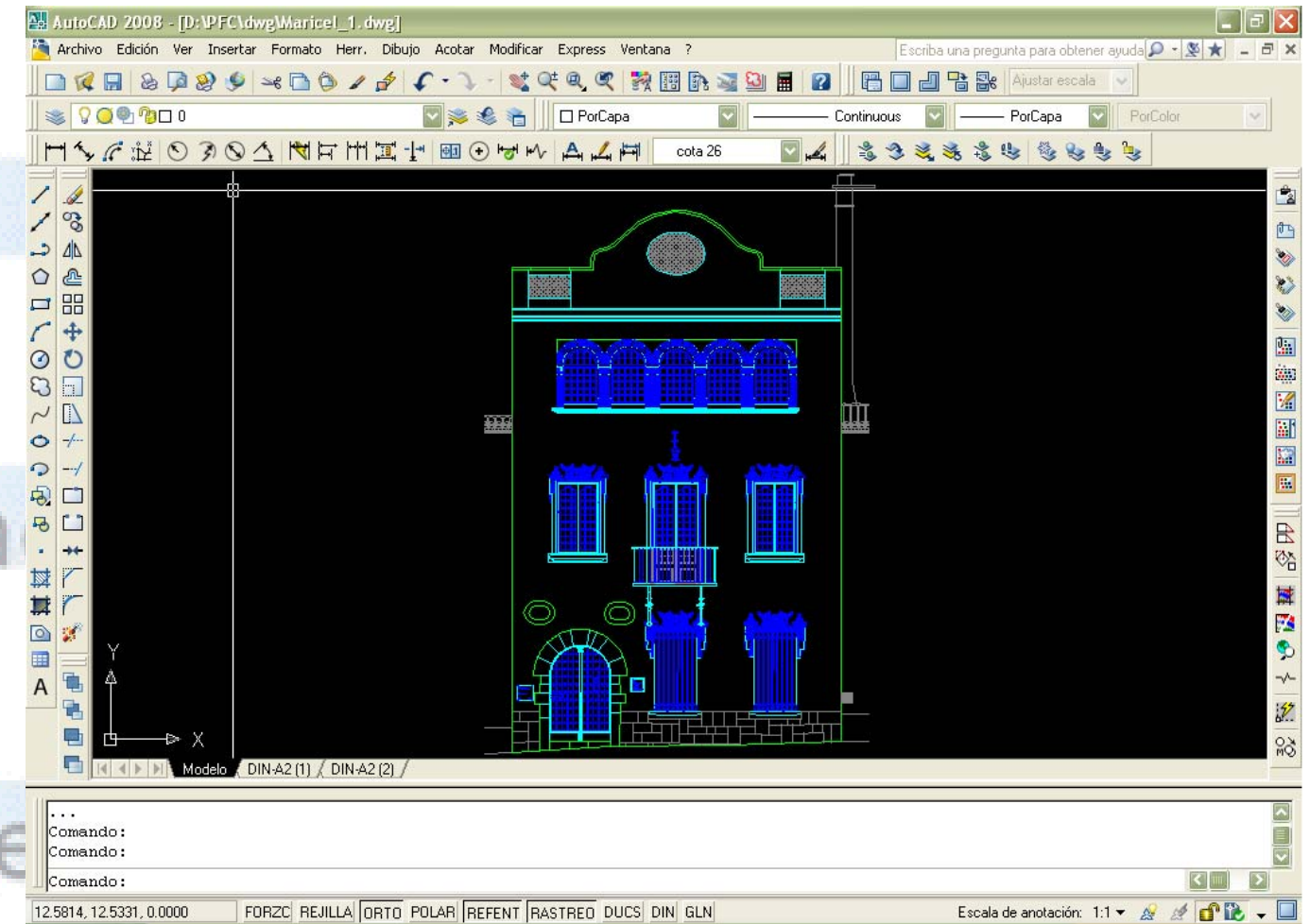
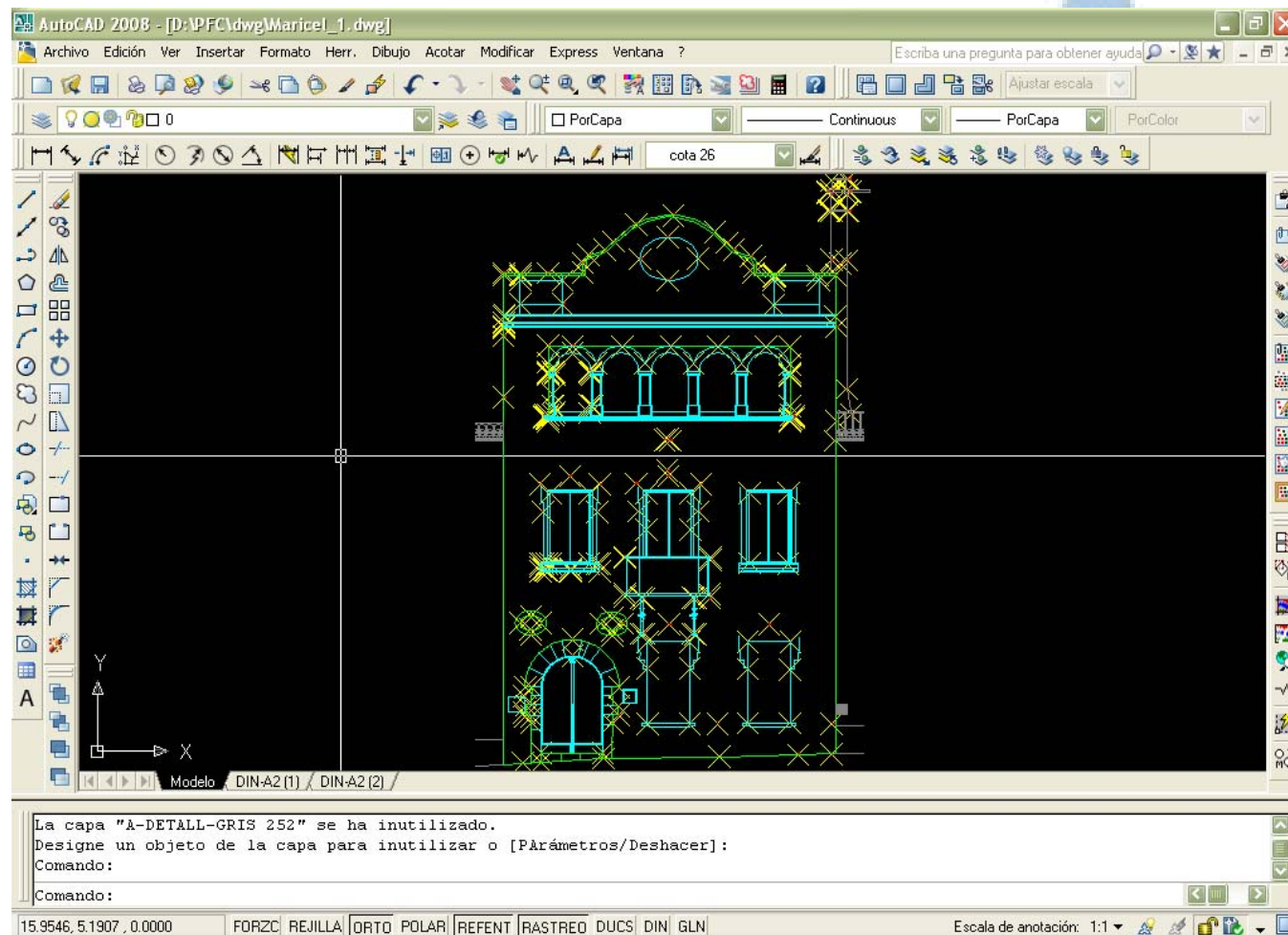
Si obrim l'arxiu *.dxf amb AutoCAD aquest és el resultat:

Per la utilització d'aquest programa el que hem de fer es buscar l'arxiu a transformar, designar l'altura del text dels punts i el nom desitjat de l'arxiu.

Ara consisteix en unir els punts que tenim marcats en la fotografia inicial.

Fet tot això, i amb l'ajuda de les mesures detallades, el resultat és el següent:

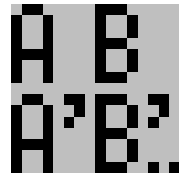
Detalls

Per dibuixar molts dels detalls hem emprat l'aplicació d'AutoCAD Homògraf. Aquesta basa el seu funcionament en la possibilitat de transposar punts d'un pla en perspectiva al pla ortogonal, en resum, ens dóna la capacitat d'abatre els punts que no estan en verdadera magnitud sempre que pla que els conté estigui definit.

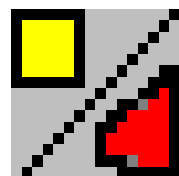
Això ha estat de gran utilitat en tots aquells elements ornamentals que no hem pogut mesurar, malgrat tot inicialment han estat situats respecte altres elements ja definits., de manera que els hem fotografiat i dibuixat per portar a terme aquesta aplicació.

Per poder utilitzar aquesta aplicació és necessària una de les versions d'AutoCAD compreses entre AutoCAD R 14.0 i AutoCAD 2002.

Eines de l'aplicació Homograf.

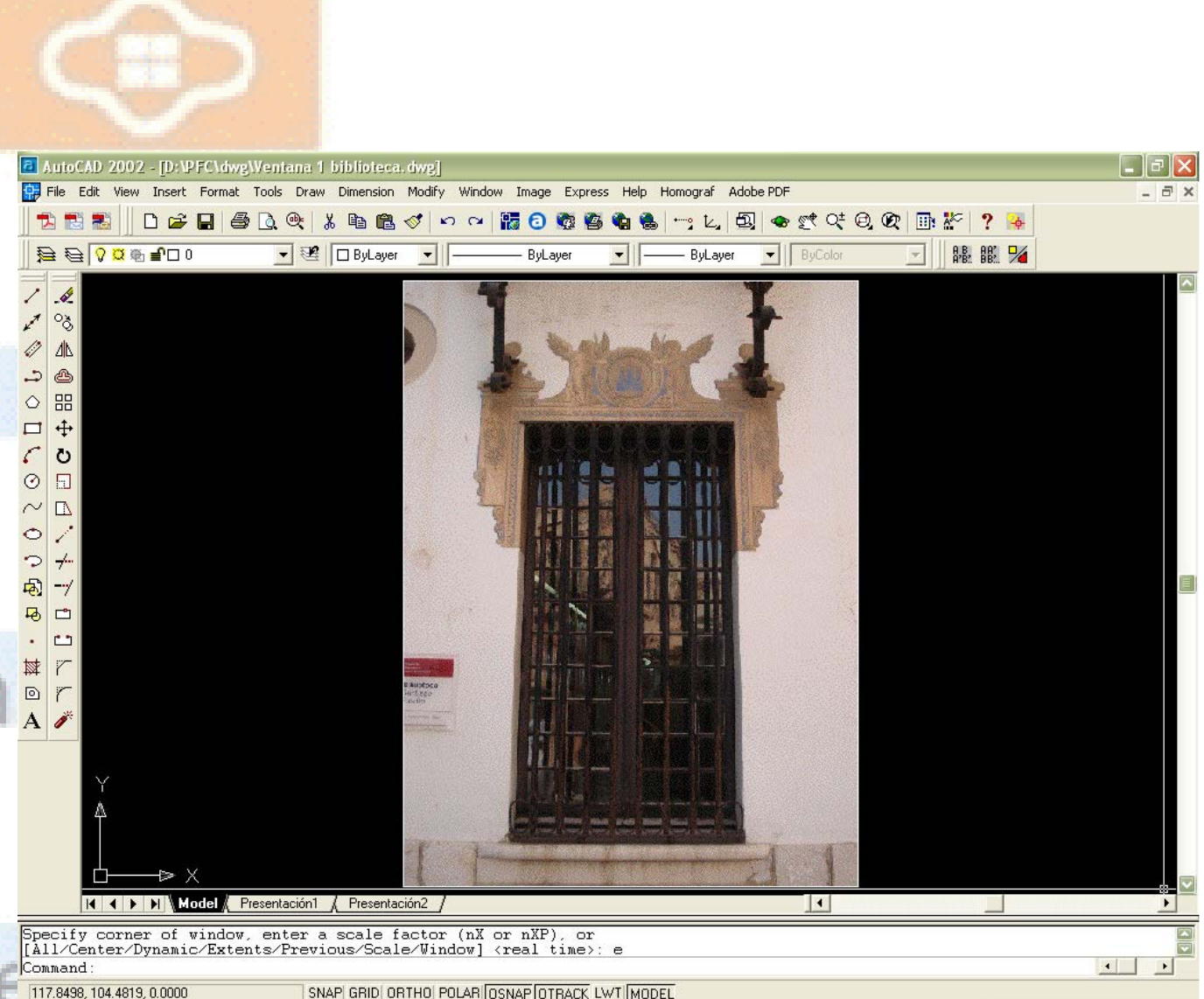
Def4p: Definició de quatre punts sobre la imatge amb l'ordre següent A, B, C, D i A', B', C', D' sobre els punts dibuixats en verdadera magnitud.

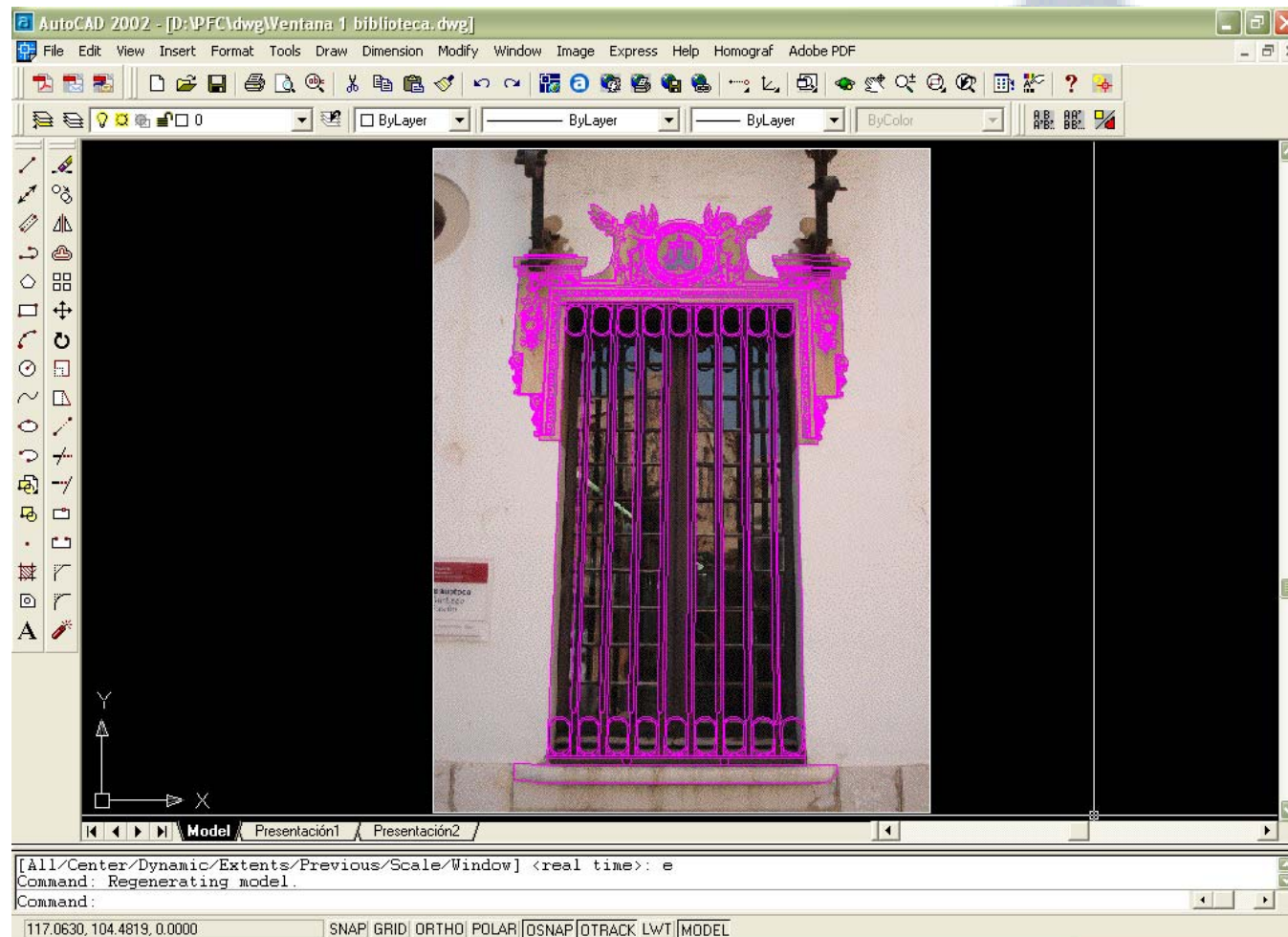
Transforma: Converteix les línies dibuixades sobre la imatge en verdadera magnitud segons els punts d'homografia.

Aquesta eina únicament transforma línies, es a dir, no transformarà les polilínies, cercles, el·lipses o splines que dibuixem sobre la fotografia.

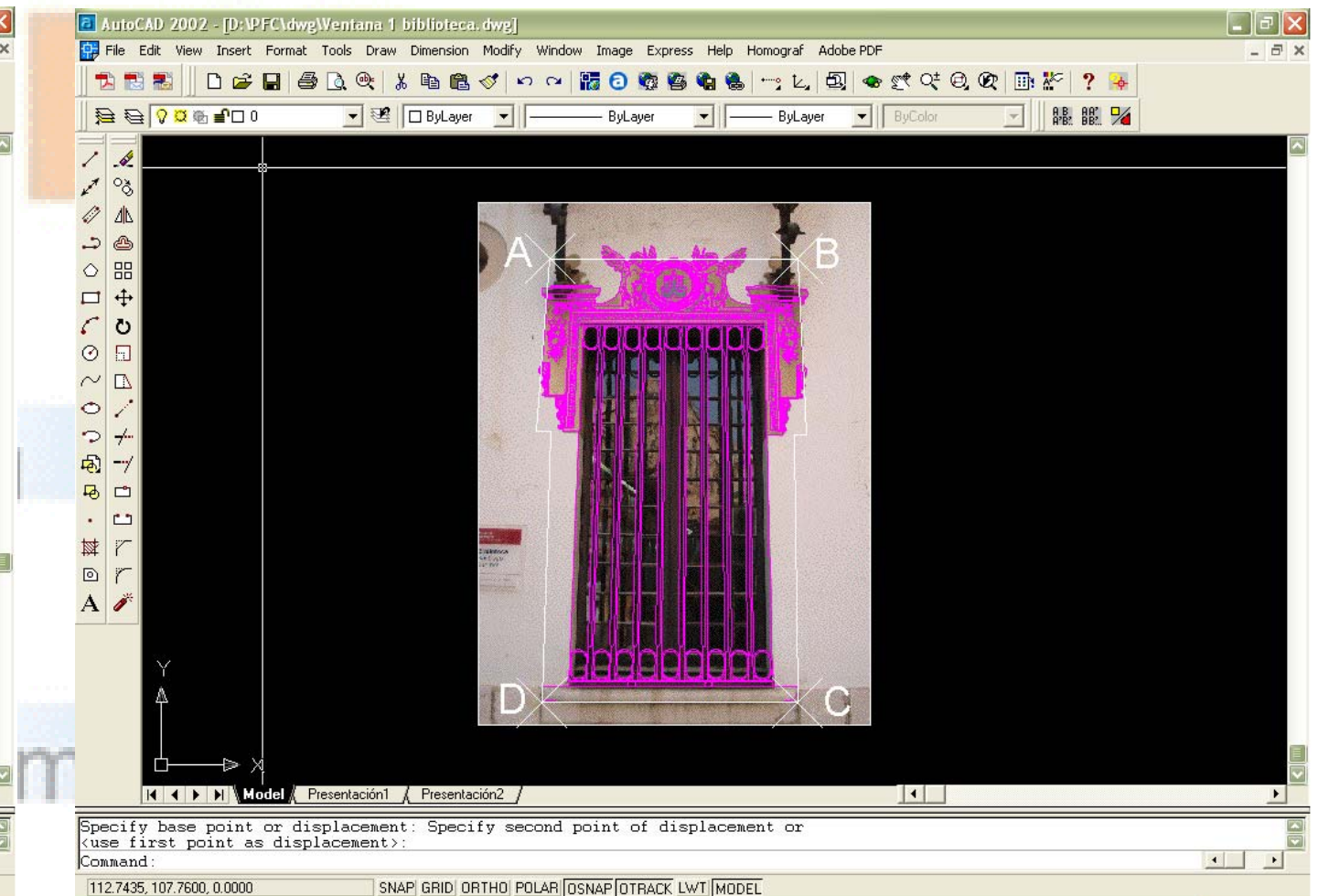
A continuació mostrem un exemple de la utilització d'aquesta aplicació:

1. Insertem la fotografia dins del programa Autocad 2002.

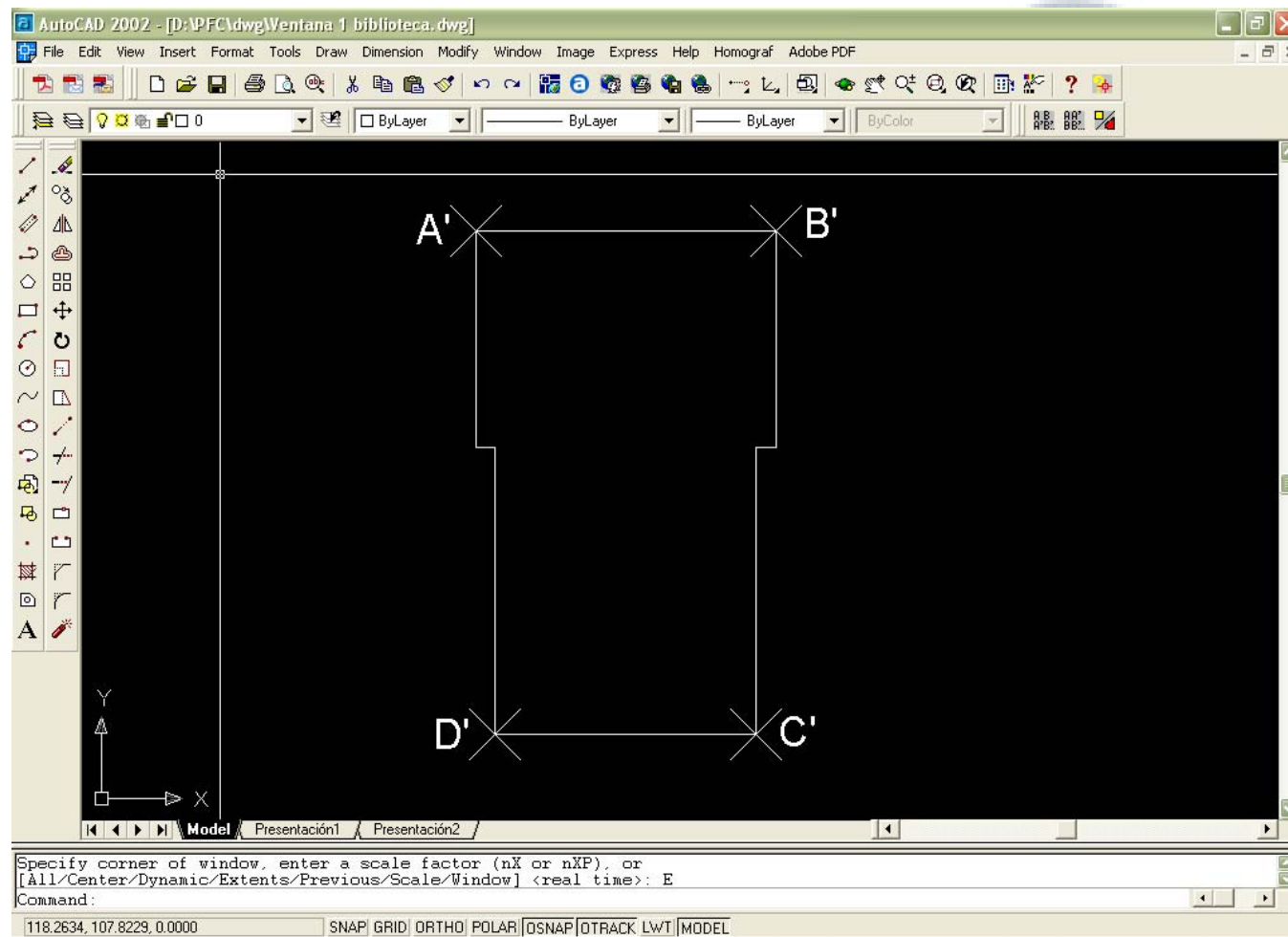

2. Repassar sobre la fotografia les línies.

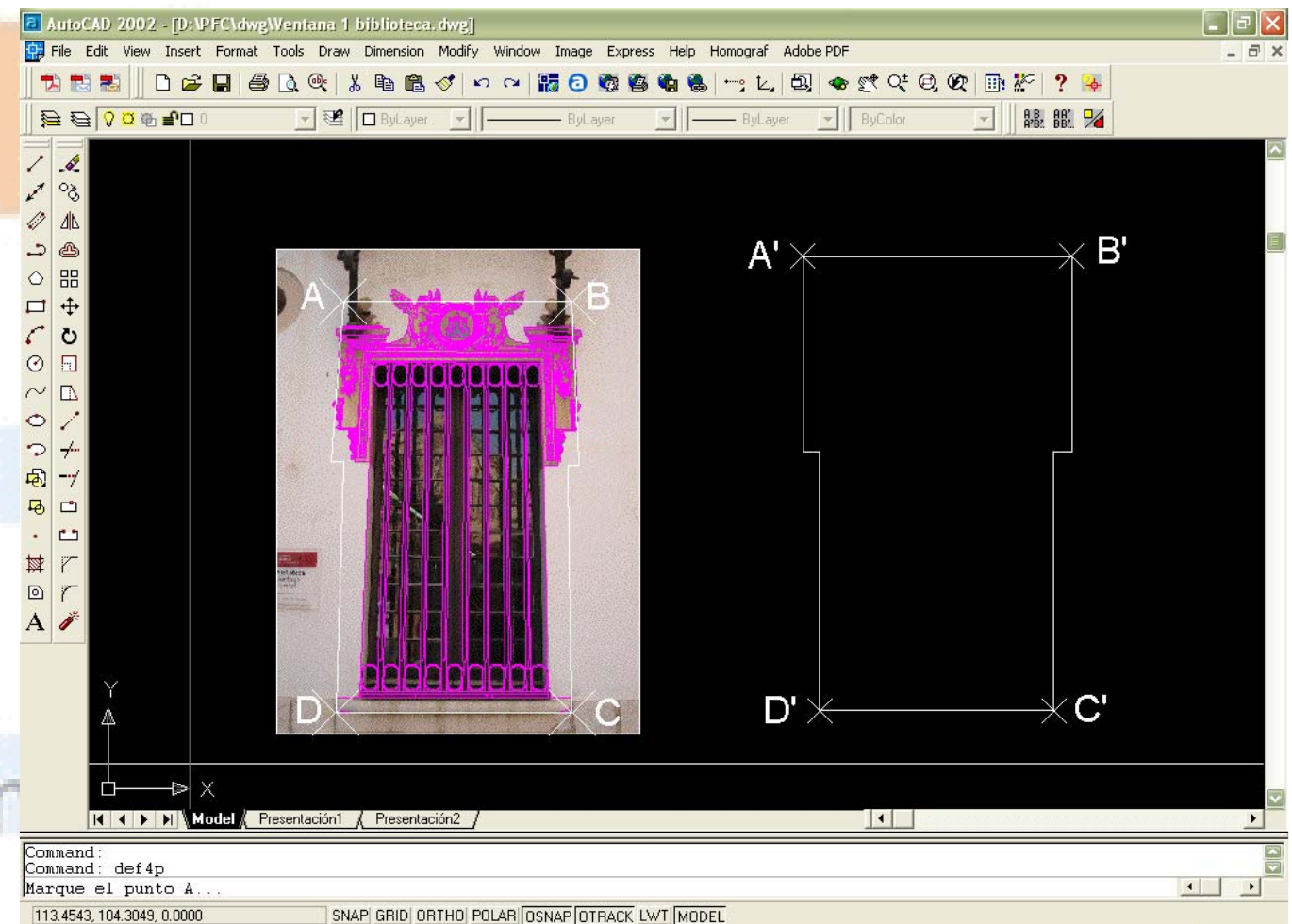

3. Marcar sobre la fotografia 4punts (A,B,C,D) el més separats possible, sobre un mateix pla.

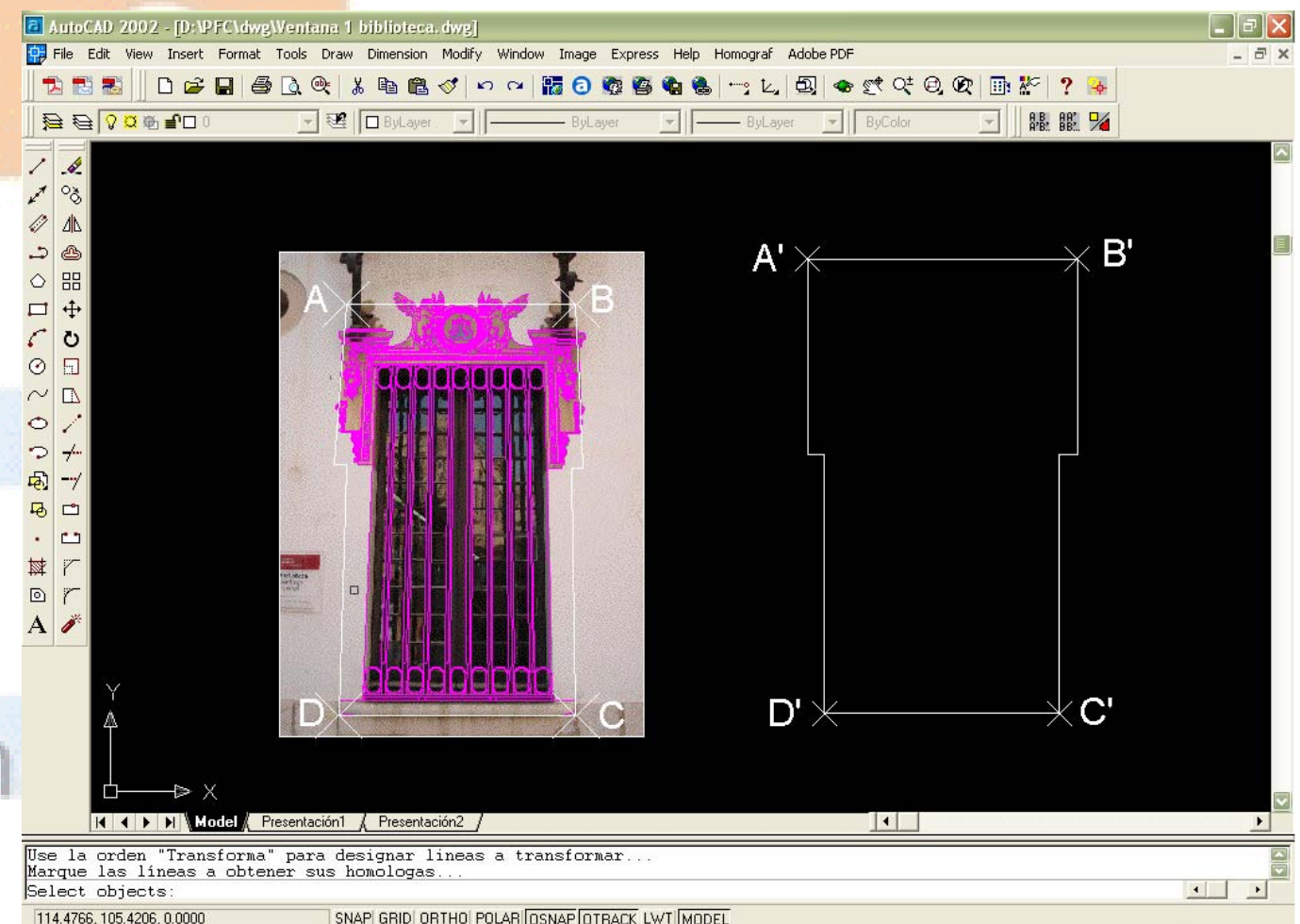
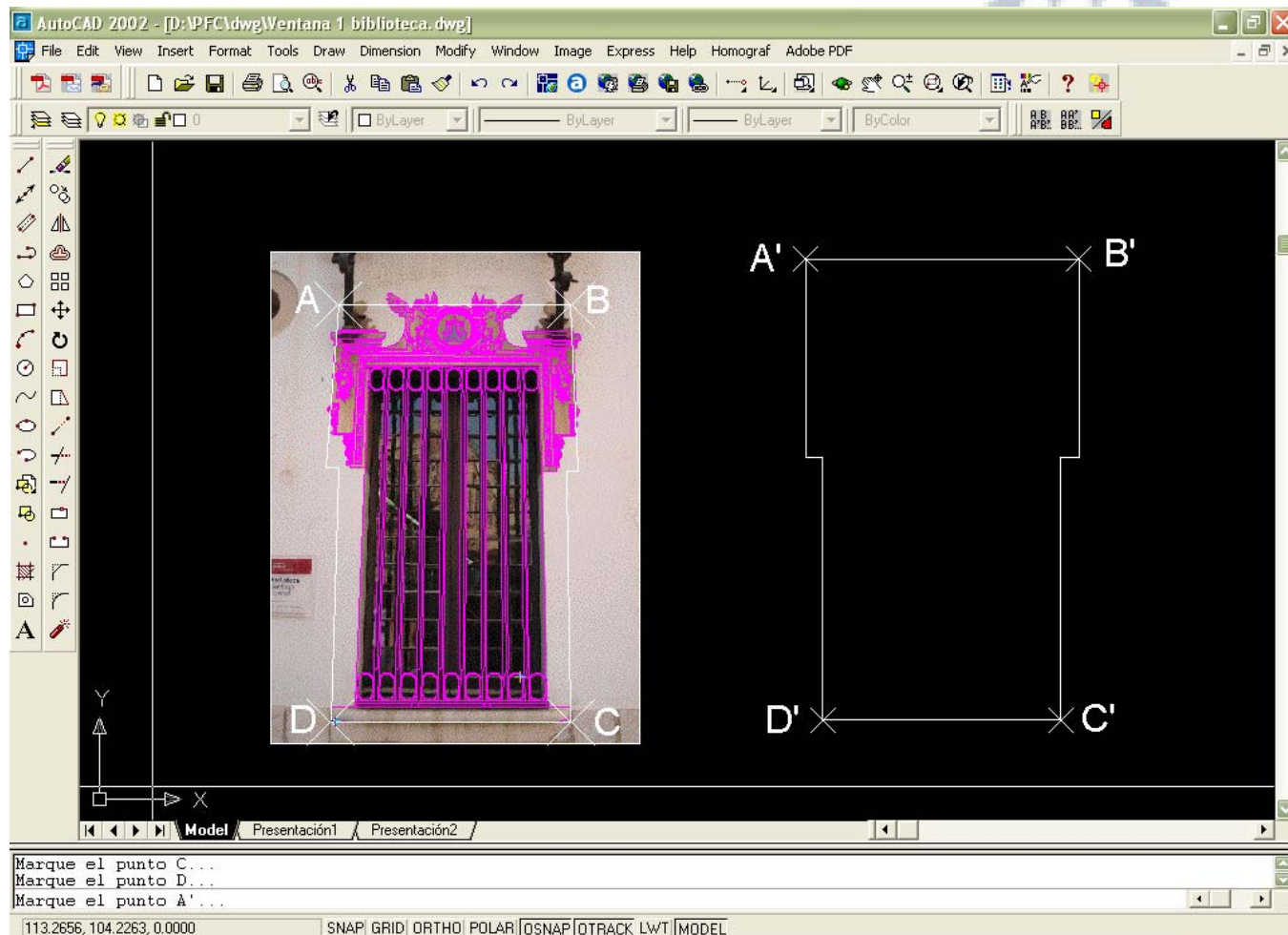

4. Representar els 4 punts (A',B',C',D') en verdadera magnitud.

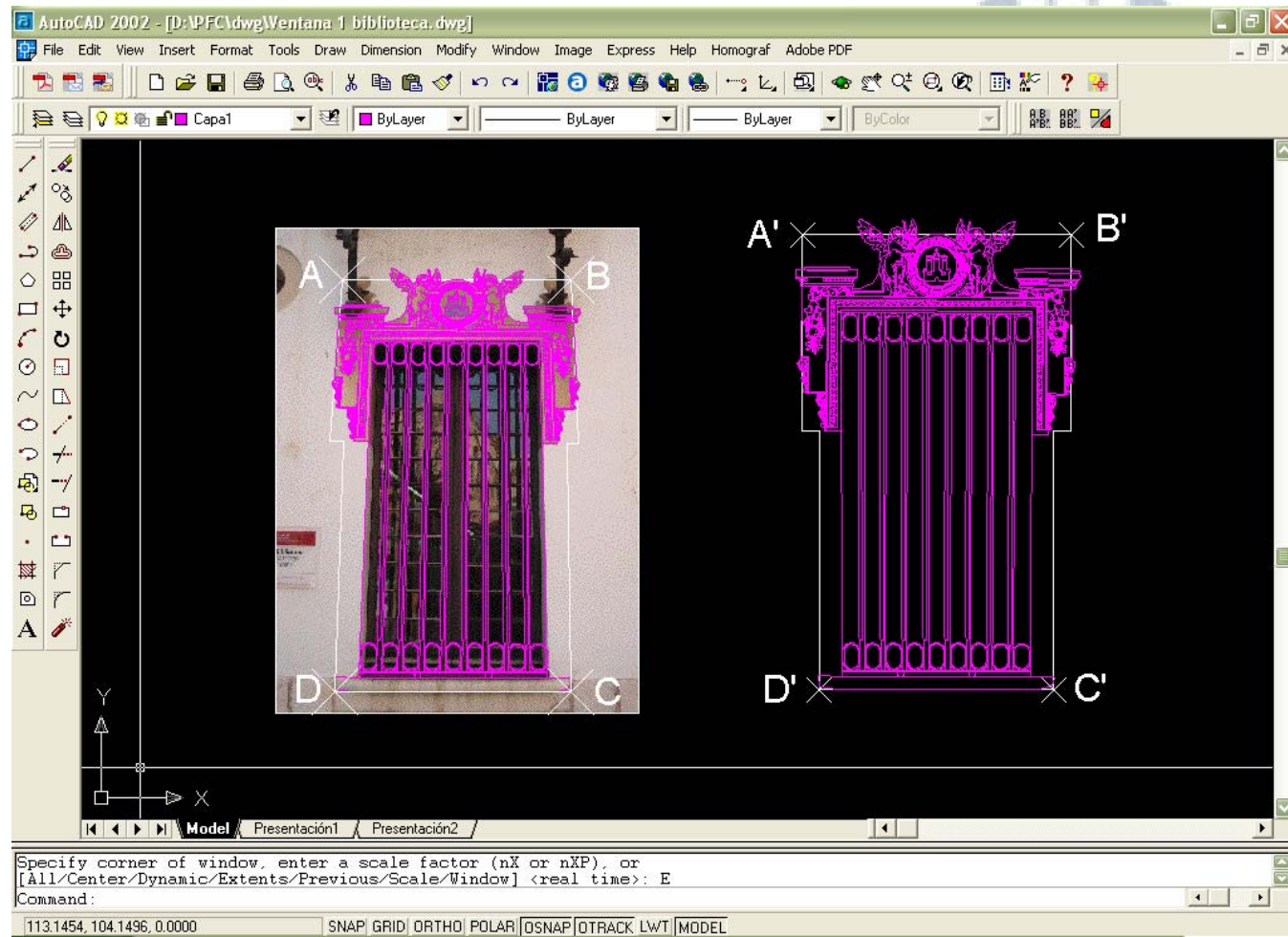

5. Utilitzem l'eina "Def4p" i marquem els quatre punts A,B,C i D, successivament.

6. Marquem els 4 punts A', B', C' i D', successivament.

8. Transformació de les línies designades.

